

3

30. DUBNA 1979
CURYCH

REVUE

NAPĚTÍ A
HUMOR

ROČNÍK

Chata Polárka
jde do důchodu

ŠKUTINIÁDY

Jez dopolopita!
RECEPTY
proti tloušťnutí
Pitominky s papouškem,
včelami, slepicemi na dálnici
a spol.

KONFRONTACE

REVUE
NAPĚTÍ
A HUMORU

R

3. číslo
30. dubna 1979
Ročník I

OBSAH

Autentický výrok
Vasila Bilaka
na zasedání ÚV KSČ
v dubnu 1969
str. 2

VLADIMÍR ŠKUTINA
Chata Polárka
jde do důchodu
str. 3 až 81

VLADIMÍR ŠKUTINA
Jez dopolopita
Recepty proti tloušťtí
str. 87 až 135

VLADIMÍR ŠKUTINA
Pitominky s papouškem,
včelami, slepici
na dáhici a spol.
str. 136 až 149

JAROSLAV VECKO
Položena
strany 83 až 86, 149 až 152

- © by Vladimír Škutina, Switzerland
- © by Peter Huerzeler, Switzerland
- © by Karel R. Matějovský, Switzerland
- © by Jaroslav Veecko, Switzerland

© by tajemník ÚV KSČ
Dr. RS Vasil Bilak, Praha

ŠKUTINIÁDY

Motto:

"Všemi prostředky - podtrhuji -
všemi prostředky musíme
vyhladit z našeho
socialistického společenství
ŠVEJKIÁDY a ŠKUTINIÁDY!"

Vasil Bilak na zasedání ÚV KSČ
v dubnu 1969

Žádný Josef Švejk, jenž
byl dobrým vojákem,
v doopravdickém životě ne-
existoval. A přece ve všech
armádách světa je tisíce dobrých
vojáků Švejků. Stejně tak Václav
a Marie na Chatě Polárka nejsou
v žádném bedekru. A přece Krkonoše
či Švýcarské Alpy nebo Pyreneje
mají stovky Václavů a Marií
na Chatách Polárka, kam se
my, městští luftáci,
utíkáme před chorobami civilizace. Díky!

Vladimír Škutina

CHATA POLÁRKA JDE DO DŮCHODU

Kapitola první

PRŮŠVIH NA CHATĚ POLÁRKA = JUBILEUM ŠLEHAČKOVÉHO KRAKONOŠE, ALE OSLAVY NEBUDOU, NEBOŤ VÁCLAV JE CVOK

„Přátelé, přátelé,
polibte nám všichni .../rým zcenzurován/“
Krkonošský chorál s ozvěnou /také hale kačka, jódlovačka a p.

Pozvali mě na oslavu šedesátých narozenin. Na Chatu Polárka. Sám jubilant. Václav čili Vašek. Jinak Horský chatař, Chalupář i Chalupník, Hospodář, Vysokohorský sedlák, Šlehačkový Krakonoš, Dědek, Hoteliér, Polárek, Rýbrcoul, strejda Sešup, kmotr Sněhuřda.

„Přijed' o týden dřív. Potřeboval bych se s tebou o něčem poradit,“ řekl mi do telefonu.

„Přijed' - ale žádná oslava nebude,“ řvala do toho Marie, Václavova žena. Jinak Hospodyně, Milostpaní, Baba jedu, Ježibaba, Našlehaná Máňa, Vyceněná vlčice, Ukřiěná dračice, Siréna, Metelice, Meluzína, Semetrika, Xantipa, Baba princmetálová. Ale nejvíc Držtková Marie.

„Přijed', to jo,“ křičela, až uši zaléhaly. „Ale nikoho nebudu obskakovat. Chci mít klid v chalupě!“

Ještě jsem zaslechl, že do toho něco volaly Hanka s Dášou, dcery. Ale vtom začali štěkat psi. Asi někdo přišel.

„Tak čau,“ řekl Václav. „A přijed' určitě! Ahoj!“

„Ahoj!“, řekl jsem už do ztichlého aparátu. A přijel jsem.

Chata Polárka je vysokohorská bouda. Dvanáct set metrů nad mořem. Středozemním. Jestli při odlivu nebo přílivu to se nikde nepraví. Chata Polárka je samota. K nejbližším boudám na Braunbergu je to přes dva kilometry. A do Pece obce či městečka, lyžařského a rekreačního střediska v samém lůně Krkonoš, je to, co by kamenem dohodil. Opticky ovšem. Na lyžích sešupem něco přes pět minut. Opačně hodinu ostrého stoupání. A kamenem by vůbec těch pětset metrů výškového rozdílu nedohodil. Ani Krakonoš ne. Na Polárce mají šest krav, pět pokojků pro své hosty, dvanáct

ovcí, verandu s nejkrásnější vyhlídkou v celých Krkonoších, jednoho obstarožnějšího koně, vždycky odpoledne zname- nitou šlehačku s borůvkami a potom slepice, husy a králíky, jejichž počet nezná ani hospodář, jelikož různě přibývají a ubývají, jak přicházejí do styku s liškami a sami se sebou. A taky proto, že se mezi nimi mísí zajíci a srnky a bažanti, patřící víceméně taky mezi domácí zvířectvo. Do inventáře určitě. Pak mají na Polárce dva psy - Bojara a Sylvu. A kolí- sající počet koček. A taky dvě dcery. Hanku a Dášu. Hance je třicet a Dáše osmadvacet. Obě jsou vdané. Hanka má řidi- če autobusu na lince Praha - Pec pod Sněžkou. Bydlí na Po- lárce. Dáša se provdala do Německa a dělá v Garmisch-Par- tenkirchenu provozní v nóbl hotelu, protože vystudovala hotelovou školu a umí se v tom otáčet. A je hezká. Velice hezká. Hanka je taky hezká a taky se v tom umí otáčet, ale je srostlá s Polárkou jako borovice s puklinou v pískovcové skále, a kdyby ji přesadili, zahynula by. Jako protěž. Nebo ocún.

Jezdím na Polárku už třicet let, takže vlastně patřím taky tak trochu do inventáře. Mám tam napořád své boty, domácí kalhoty, trepky, hrníček na kafe a na mléko. A taky lyže. Jenže ty jsou už k nepotřebě, protože mi jimi Marie podpí- rala šňůru s prádlem. Škoda. Lyže to byly výtečné. Historic- ky cenné. Když nám za války náckové zrekvírovali lyže, aby měli jejich vojáci na čem utíkat od Stalingradu, zrekvíroval jsem zas já po válce jeden pár lyží po horských myslivcích. To byli Hitlerovi elitní vojáci pro boj v horách. Na těch ly- žích byla cedulka, že je vyrobil jakýsi Hans Erlebach v Et- talu a pak tam bylo evidenční číslo. Možná taky, že to bylo číslo toho horského myslivce, po němž tu zbyly. Lyže to byly náramné. Něco jako sedmimílové boty. Nikdy jsem je nemazal. Stoupal jsem v nich do prudkých kopců jako tank a dolů jsem sjížděl rychlostí cvičného letounu, až jsem v za- táčkách na několik vteřin ztrácel vědomí. Marii se asi nezdá- ly lyžím podobné a podepírala jimi šňůry s prádlem. Lyže se drobátko zkroutily a rozeschly se, takže pak pořád zahý- baly doprava a to mě mátllo, protože já uměl kristiánku jen doleva. Doprava jsem ji jen naznačoval. Zanechal jsem tedy lyžování a věnoval se nadále jen pěší turistice.

Je to zvláštní. Má dcera Lucie perfektně ovládá kristiánku doprava i doleva, ale vůbec neví, že se ten obrat na lyžích 5

nazývá kristiánka. A už vůbec neví neovládá jazykozpytný význam toho slavného slova. Neví, že se to jmenuje podle Kristiánie, což byl starý název hlavního města Norska Osla. Divná generace, která umí kristiánku doprava i doleva, ale neví, že se tak jmenuje a po kom se to tak jmenuje!

„Tak co je za průšvih?“, řekl jsem hned, jak jsem vešel do kuchyně na Polárce. Kuchyň byla a je ústřední společenská, kulturní i obytná místnost celé chaty.

Václav přišel právě z chléva, aby mě uvítal. Měl na nohou holínky a v ruce vidle na hnůj.

„Jedeš odtud - okamžitě jdi pryč,“ křičela Marie, ještě než pozdravila. Neplatilo to mně. „Hned se jdi převlíct, smrdíš chlvem,“ volala a mávala rukama, jako by tu vůni chléva chtěla odehnat. Václav na ni nedbal.

„K průšvihu se teprve schyluje, jak vidíš,“ pravil mírně a ukázal na rozčilenou Marii.

„Tak tě tu pěkně vítám.“

Na peci měl velký hrníček silné černé kávy. Napil se.

„Necháš to kafe,“ volala Marie, ale nezabránila mu v tom, i když mohla. Zas ti bude blbě.“

Václav si zapálil cigaretu. Vedle hrněčku ležela krabička amerik, kterou jsem tam hned po vstupu do kuchyně položil.

„A cigaretu!“, křičela jeho žena. Nespecifikovala, je-li to výhrůžka anebo jen pouhá věta oznamovací.

„Jak se chystáš na tu šedesátku?“, zeptal jsem se, abych převedl řeč jinam.

„To je právě ten průšvih,“ řekl Václav a odložil zapálenou cigaretu na roh stolu. Dělal to tak odjakživa. Pak na cigaretu zapomněl, cigareta prohořela a propálila kus desky stolu.

„Takhle vezmu vidle do ruky,“ řekl a ukázal, jak. Držel vidle jen lehce, skoro dvěma prsty, jako by se jich štítil. „Takhle je pustím.“ Pustil je a vidle se zabodly do dřevěné podlahy. „Takhle si dám ruce.“ Dal si ruce za záda jako pantáta - výměnkář. „A takhle pomalu odejdu do důchodu.“ A ukázal, jak pomalu. Zvolna, důstojným krokem mudrců, odcházel ke chlévu.

„Blázen, je to cvok. Dočista zmagofil,“ volala Marie a lomila rukama. Ráda při hlasité řeči gestikulovala.

Ale Václav si jí nevšímal. Byl zabrán do své iluzorní představy, jak pomalým krokem příští sobotu odejde do penze

6 Představa to byla skutečně iluzorní, protože Václav byl po

slední soukromník na celých Krkonoších a kdyby chtěl jít do důchodu, musel by si důchod vyplácet sám. Sám sobě.

„Kvůli tomu jsme chtěli, abys přijel,“ volala Marie, která ani jednoduchou větu neuměla povědět klidným, hovorovým hlasem.

„On se zbláznil, a co teď s chalupou? Doteď jsem měla na krku chalupu a dobytek. Teď ještě navíc cvoka. To už je moc!“

Kapitola druhá

PROČ ZAJÍCI OHLODAJÍ JITROCEL, KDYŽ JE TEN VOLNÝ DEN

Byl jsem jako obyčejně opřený o vyhřáté kachlíky mohutné pece v kuchyni. Takové divné léto. Polovina srpna, ale venku div nesněžilo.

Václav seděl na štokrlátku. Přikládal polena do kamen, kouřil a upíjel z malovaného hrnku silnou černou kávu. Ale hlavně relaxoval. Využíval toho, že ženské momentálně nebyly v chalupě, a poprvé od božského rána se aspoň na chvíličku posadil.

Bylo pondělí odpoledne - jediný den v týdnu, kdy neměli přijít žádní rekreanti na šlehačku s borůvkami. Šlehačka s borůvkami byla polárková specialita, vyhlášená po celých Krkonoších. Patřilo už k zavedenému rituálu jednotlivých turnusů dovolenkářů, že některý den v týdnu vyrazili po obědě na pěší túru na Polárku. Na šlehačku s borůvkami. A na medvědí mléko. To bylo dvě deci horkého mléka, velký rum a dvě kostky cukru. Ti otrlejší si objednávali grizzlyho. To bylo totéž, jenže rum byl dvojitý. Některé odpoledne mezi druhou a čtvrtou hodinou přišlo třicet hostů. Ale někdy i sto padesát. Obvykle něco mezi tím. Šlehačka s borůvkami a medvědí mléko byla Václavova obživa. Ale hlavně slavnost, koníček, společenská událost. A taky kabaret.

„Už mě to nějak zmahá,“ hekl Václav a zkusil se narovnat v kříži. Ale byl jako starý strom.

„Je ti známo, že v údolí bys zahynul?“ řekl jsem, protože jsem věděl, oč tu běží. „Jako hořec, kdvž se přesadí.“

„Neplet se do botaniky. V té nejsi fořt!“, odvětil. „Přesa-
zený hořec se ujme všude. Ale musí se ošetřovat a hejčkat.
Musí se tomu rozumět.“

Čímž nechtěl říct, že jemu nikdo nerozumí. Masíroval si
zubožená lýtka. Zapálená cigareta se mu skutálela do pope-
lu. Nepostřehl to. Chvilku se po ní rozhlížel, pak vstal a za-
pálil si jinou. A zas se posadil na štokrle.

Začal mi vyprávět, jak si to představuje a v čem je zako-
paný pes. Rozletěly se dveře. Do kuchyně vlétl kulový blesk.

„Že jsem si to nemyslela! Jeden neví, kam dřív skočit a
náš milostpán si tu sedí a kecá. A s cigaretou. Zas tě budou
bolet nohy. A kafe ... ty nemáš vůbec rozum. Dobře víš, co
říkal docent Kafka. Jako malej harant...“

Přesunula svou laskavou pozornost na mne.

„A ty na něj koukáš a nepraštíš ho přes ruce. Aspoň ty bys
měl mít rozum. Povídal docent Kafka, že nesmí kouřit. Vů-
bec nesmí kouřit. Od toho kouření má ty nohy takhle na-
teklý. A kafe, že je největší prevít na krevní oběh. Cigareta
s kafem - to už si rovnou může pořídít berle. Ale já ho po
chalupě nosit nebudu, až se na ty nohy nepostaví!“

Václav seděl dál na štokrlátku a jako by ani nebylo kulo-
vého blesku v uzavřeném prostoru, dál ke mně hovořil svým
uvážlivým tónem - bez emocí, vzruchů a zarážek.

„Poslouchej, Vašku - teď hned se seber, vem vercajk a mu-
síš jít zatlouct nějaký kůl na zahrádku,“ volala Marie sil-
ným hlasem.

Zahrádka - to bylo několik málo čtverečních metrů na lou-
ce pod lesem. V životě se tam kromě dvou jitrocelových lis-
tů nic neurodilo. Do konce května tam ležel sníh a od začát-
ku října nanovo. Ale Marie měla svou zahrádku a div, že tam
nechtěla pěstovat pomeranče a kokosové palmy.

„Musí se to pořádně obehnat pletivem, aby mi to tam ne-
ožírali zajíci!“ Václav seděl před pecí a nerušeně pokračo-
val ve svém botanickém výkladu o přesazeném hořci a o kle-
ti, která vykopána na hřebenech hor a zasazena v údolí, mů-
že vyrůst i v slušně velké borovici. Když se naroubuje. Ani
zbla netušila Marie, že Václav mluví v podobenství o sobě.

„Neseď tady a seber se a jdi! Hned! Zajíci mi to tam vše-
chno ohlodají a okousají, a když se to neplotí dneska, už
se k tomu jinej den nedostaneš! Ty zajíci se tu řák moc ko-
lem rojej. Najdi si pořádněj kůl a zvedni se a šup - šup - šup

už ať tě vidím pochodovat s vercajkem k zahrádce. Když máme dneska ten volnej den...”

Mlela svou. Teprve teď postřehla, že mi Václav nezávisle na ní cosi souvisle vypráví. Což se jí dotklo.

„Vašku!“, zakřičela tak mohutně, jako by chtěla Václava přivolat až přímo ze Sněžky. „Já se tu namáhám, abys něco užitečného vykonal a ty mě vůbec neposloucháš. Co jsem to povídala?“, vystřelila na něho, jako když paní učitelka zkouší ve škole opáčko.

„Že máme dneska ten volný den,“ odpověděl Václav a dál seděl na štokrlátku, dal si šluka z cigarety a zapil to kávou.

Kapitola třetí

CHATA POLÁRKA PŘED HAMLETOVSKOU OTÁZKOU ZÁVIDI DÁNSKÉMU PRINCI JEHO STAROSTI

„Hankóóó! Dášóóó! Vaškúúú! Kde zas couráte?“, křičela Marie z verandy a Liščí hora jí přizvukovala ozvěnou: „ouráte...ráte...te...te“ A protože kromě té krásné ozvěny se neozval nikdo jiný, vyrazila sama s motyčkou na minizahrádku, jestli jí snad zajíci neožrali ty dva jitrocele.

Zůstal jsem sám. S výhledem na Sněžku. A s problémem. Za celá čtyři století, co je Chata Polárka Chatou Polárkou, snad žádný Václavův předchůdce nestál před tak závažným rozhodnutím. Aspoň se o tom v „Budní kronice Chaty Polárka“ nic nikde nepraví. Určitě to však byl nejtěžší a nejzoufalejší spor, jaký kdy stál před nynějším majitelem. Byla to Václavova nerozřešená životní otázka. Byl to průšvih. A malér. A trauma. A trabl. Byl to veleprůšvih, velemalér, veletrauma a veletrabl. Byl to MALÉR CHATY POLÁRKY. Její průšvih, trauma. Její trabl.

Sněžka se Studničnou horou po pravici a Růžohorou po levici čněla na vyfoukané obloze jako namalovaná. Takhle namalovaná by byla kýč. Sedačky lanovky vypadaly jako šňůra pochodujících mraveneček. Sněhová tápota na Studničné už měla podobu jen sešmajdané tenisky. Ještě počátkem srpna to byla velká holinka. Dole v Peci na louce pod Nebozízkem se pásli koně. Z mého pohledu nebyli větší než mouchy na reveňovém neboli rebarborovém koláči. Na silni-

ci z Úpy do Pece se pohybovalo cosi mrňavého, třpytivého jako špendlíková hlavička. Nejspíš pražský autobus. Na rozježený modřín přímo pode mnou ve špičce lesa se posadí krahulík. Dožadoval se svých „pět peněz“. Kulhavá srnka odpočívající pod modřínem, popošla raději blíž k chalupě. Jedna nikdy neví, že ano. Už rok patřila k živému inventáři Polárky.

Bude se mi stýskat po tom jedinečném výhledu z verandy jestli Václav svůj životní problém nevyřeší.

Co vlastně všechno mluvilo pro? A co všechno proti?

Spolu s ptáky v korunách stromů jsem ladil své myšlenky ale ať jsem se sebevíc snažil třeba jen o půl tónu anebo o celou kvartu snížit kterýkoli tón, stále mi Chata Polárka zněla harmonickým akordem.

A tak jsem vzal blok a začal spisovat zlomky příhod, někdy jen anekdoty, gagy, jindy skoro ucelené balady, zaznamenané tóny anebo rovnou celé takty, abych to pak na konci v den Václavových šedesátin složil v pletenec historek, a tu výsledná melodie, ten obraz Chaty Polárky, společně pomohly odpovědět na nezodpovězenou otázku:

JAK VYŘEŠIT MALÉR CHATY POLÁRKY?

JAK VYBRUSLIT Z PRŮŠVIHU?

JAK ODHODIT TRAUMA

A ZBAVIT CHATU POLÁRKU TRABLŮ?

Kapitola čtvrtá

DVACET PORCI ŠLEHAČKY SE NEDOSTÁVÁ, TAKŽE BUDOU MEDVĚDI

Nějak moc hostů - šlehačkářů se nahrnulo na verandu. Václav počítal tak nejvýš s padesáti porcemi. Tohle byla buď moc žravá parta anebo to Václav předem špatně spočítal. Dvaadvacet porcí šlehačky se nedostávalo.

„Moc se omlouvám, panstvo,“ říkal Václav ve dveřích na verandu. Měl svou obligátní zástěru s výstižným slogane „Cibule = pravé lásky zdroj“, nebo „Pramen“ - „die Quelle“. Nápis byl německý. Kolem byly namalovány cibule a líbal se milenci, z nichž ona se šklebila, jak když se kousne o křemene a jemu kanuly slzy jako hrachy. Zástěru mu přiv

zla Dáša z Garmisch - Panterkirchenu jako recesi a Václav ji nosil při podávání šlehačky s noblesou, jako by nosil frak. Na hlavě měl čepici. Takovou tu reklamní čepici s dlouhým kšiltem od firmy Honda. Tu jsem mu zas přivezl já a střídal ji s čepicí SK Slavie. A taky Mototechny. Ale tu už nosil jen do chléva.

„Moc se omlouvám, ale když budete mít kapánek strpení, ten zbytek p.T. hostů, na které se nedostalo, dostane veleporce. Zatím se kochejte pohledem na Sněžku a dospělí dostanou medvědí mléko nebo ti otrlejší grizzlyho. Doufám, že bába zatím toho medvěda podojila...”

Načež zmizel vzadu v komoře. Komora byla vlastně sklepem. Byl to zásek ve stráni, obezděný kamením. Komorou protékala voda. Pitná. Vtékala do větší betonové kádě, protékala jí a dříve poháněla turbínu, jíž se vyráběla podomácku elektřina. Sedl si na roh kádě a začal ručně šlehat smetanu.

„Vaškůůů,” křičela z kuchyně Marie. „Objednal sis ty dva medvědy a teď se někam uleješ do komory!”

Václav věděl, že Marii nelze na dálku oponovat. Odložil hrnec poloušlehané šmetany a strčil hlavu do dveří kuchyně.

„Kde máš ty medvědy? Ukaž, já je tam dám!”

Ukázalo se však, že to byl pouze planý poplach. Mléko ještě nebylo dostatečně horké. Václav se rozčlil, zaklel a prohlásil, že když to Marie tak zvorala, ať si tam ty dva medvědy dá na verandu sama. A zmizel chodbou zas do komory, která byla víc sklepem než komorou. Komorou spíš podle jména.

Mléko bylo dostatečně horké. Marie nalila frtana rumu na dvě kostky cukru a to celé zalila horkým mlékem. Dáša byla nakoupit v Peci a Hanka na louce obracet seno. Já byl mimo dosah. Vždycky, když mezi druhou a čtvrtou hodinou odpolední přicházeli hosté na šlehačku, mizel jsem mimo dosah. Nezbylo tedy Marii nic jiného, než vzít medvědy a donést je na verandu.

„Kdo měl ty medvědy?” zeptala se ostře ve dveřích. Přihlásil se jeden střízlík u stolu hned za dveřmi a kdosi ukázal k druhému stolu u okna, kde seděly dvě nezletilé dívky a dva zletilí mužové.

Marie postavila jednoho medvěda onomu střízlíkovi u dveří a druhého na stůl u okna před muže, sedícího k ní zády.

„Pardon,” otočil se muž, před něhož byl postaven medvěd. 11

„Já měl s naší Karličkou objednanou šlehačku. Medvěda měl tamten pán naproti,“ a ukázal na muže, sedícího čelem do verandy.

Marie už byla dva kroky nazpět uprostřed verandy.

Na vteřinu zaváhala. Ale jen na vteřinu.

„Tak si teda vyměňte místa,“ zavelela a triumfálně odešla nazpět do kuchyně.

Bylo to po dlouhé době, kdy vůbec vešla mezi hosty a pevně se rozhodla, že už ji tam léta Páně zas nikdo neuvidí. Šlehačková orgie bylo hospodářovo galapředstavení. Když roznesl šlehačku a splnil všechna splnitelná přání, zastavil se uprostřed hostů a dal se s nimi do řeči. Hosté už znali ony chvíle vydechnutí a těšili se na ně jako se divák v kabaretu těší na šlusnumero. Dialog mezi hosty a Václavem se brzy změnil v monolog. Trochu jako pastor, víc jako lidový vypravěč, rozvíjel šlehačkový Krakonoš své příběhy z Chaty Polárky s virtuozitou komika, který ví, kdy přijde pointa, kdy je třeba počkat a nechat doznít šlágwort. Říkal tomu „desetiminutovky“ a byly to miniaturní kabaretní výstupy s perfektně navozenou atmosférou a dokonale postavenou kostrou fabule.

„Jak děláte, pane hoteliéře, ty medvědy?“, ptali se často hosté, přičemž Václav na oslovení „pane hoteliéře“ se mírně ukláněl a smekal reklamní čepici.

„Prozradte nám recept, jestli bychom vám nemohli konkurovat!“, škemrávali.

„Recept prozradím rád,“ odpovídal s pocitem objevitele Karlovarského zřídla.“ Ale konkurence se nebojím. Medvědí mléko z Polárky je stejně jedinečné jako Plzeňský prazdroj. Nebo šampaňské. Butlou vám k tomu chybět základní ingredience.“

A přistoupil ke kulinářskému výkladu. Vypadal jako stře dověký mág, jako hvězdopravec. Z medvědího mléka se v očích hostů stávala živá voda.

„Laik žasne, odborník se diví. Považuji vás za odborníky proto se budete pouze divit. Medvědy pochopitelně nedojí me. To jsou báchorky pro laiky. Medvědí mléko je vyrobeno z pravého vysokohorského mléka - sorta IA Polárka. Jsou to přímo koncentrované sluneční paprsky, tak, jak je do sebe vpily ty krkonošské bylinky a květena, jakouž vidíte je

12 na málo loukách. Louky kolem Polárky jsou jednou z po

sledních vysokohorských přírodních rezervací snad s veškerou krkonošskou květenou. Ponejvíce je v mléku horská orchidej neboli vstavač mužský...“

Stárnoucí tloušťka skočil Václavovi do řeči.

„Jak vypadá ten vstavač mužský, pane domácí, aby nám ho naše ženy mohly nasbírat? “

„Vždyť to říkám - žlutá horská orchidej. U nás roste navíc vstavač mužský pravý - ten je mumořádně účinný. Na těch lístkách jsou takové hnědé tečky, jako kdyby to bylo poděláno od much. Tak to je základ našeho medvědího mléka. A pak je tam hojně vitamínu R.U.M. Odborník, který tady vypije dva nebo tři medvědy, diví se, kde se v něm bere ta síla. Síla přímo medvědí. Proto tomu říkáme medvědí mléko. A když vypije odborník čtyři nebo pět medvědů, stává se laikem a nestačí se divit.“

Hosté se obvykle ptávali, jestli má taky nějakou specialitu pro ženy a Václav se ještě víc nahrbil, ohlédl se, jako by se bál, aby ho neslyšela jeho žena Marie a sděloval, že tam má tajně ulitou láhev s bylinkovou kořalkou, která uchovává krásu a vrací mladost.

„Ale psst! Aby to neslyšela ta moje. Ona by to vypila a nabíla by mi tam bolehlav, zeměžluč, potměchuť a smrtiprach. Václavův slovník byl šťavnatý, jako ty louky kolem. Voněl mateřídouškou a modřínovým jehličím. Zvonil jako zvonky celého stáda na pastvě. Jeho vyprávění bylo plučké nádherných obrazů a přirovnání.

„Co stále děláte? “, ptali se hosté, kteří se na Polárku na řehačku a medvědí mléko vraceli za rok, za tři roky, někteří až za deset i za dvacet let a zdálo se jim, že se zastavil čas.

„Sloužím lidu a dobytku,“ odpovídal Václav. „Obyčejně naopak. Víc dobytku a méně lidu. A kolikrát ani nevím, komu víc a kdo je kdo. Ráno raníčko jako ta panna v Erbenově Kytici vstanu a nakrmím dobytek. Pak ho podojím. Pak přijdete vy, pracující, tím, co jsem nadojil, nakrmím vás a když dovolíte, nakonec podojím vás. A když dá Pánbůh zdraví a Panenka Maria peníze, budu krmit a dojit, dokud mě nohy na těchhle našich Krkonoších unesou a až mě přestanou nosit, zalezu do hory a usnu jako ten medvěd zimním spánkem a až někdy přijde zemětřesení nebo atomová puma a vytřese mě na povrch těch našich hor, budou si nad mou kostrou archeologové lámat hlavy, protože si Krakono-

še či Ribrcoula představovali úplně jinak. Jako obra a ne ta kovéhohle zagroškudličku. A zatím, co tu tak kecám a plácám a tlachám a klábosím a žvaním a plkám a tárám a camrám a žvástám a čvaňhám a blufuju, v komoře se mi sráž šlehačka. Tak co si dáte? Můžete dostat šlehačku s borůvkami, s čučoretkami nebo Heidelbeeren či mit Bluebeeren anebo s černými jahodami. Aspoň vidíte, jaký tu máme výběr. A už mě nezdržujte, nebo mi bába přitluče jazyk k prkýnku na maso a to by bylo to samé, jako kdyby mi na Staroměstském rynku hlavu na špalku usekli jako Mistru Jeseňovi. Jak to říkával náš Karel Havlíček Borovský - Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku. Ať nám Bůh dá, co dal tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě! - A teď už musím vážně jít, nebo dostaneme místo šlehačky držtkovou. Odpanímámy!"

A odcházel jako tragéd po monologu v posledním jednání Shakespearova dramatu.

Kapitola pátá

JAK CIVILIZACE HUBÍ PŘÍRODU, ZATIMCO MARIE NAOPAK

Vysokohorská Marie seděla rozkročmo na židli v kuchyni hned za dveřmi naproti peci, aby měla přehled. Všude - do kuchyně, na chodbu, na verandu, i z okna na stráň. Měla podkasané sokolské trenýrky, které jí nad mohutnými stehny vytvářely jakési dvě nafouknuté pneumatiky. Ruce měla založeny jako řeckořímský zápasník přes prsa a rozvíjela svou teorii o škodlivosti konzerv a všeho umělého.

„Byla tady Mertlová z Úpy. Její švagr byl ve Švédsku a tam mluvil s jedním známým, kterýho tchán je velká kapacita v medicíně a ten říkal, že je prokázáný, že z konzervy a z všeho umělého je nejvíc rakoviny.“

Všimla si, že mám silonové ponožky

„Ty taky. Dostaneš rakovinu kůže.“

Odvětil jsem, že hned, jak se vrátím domů, zatelefonuju profesoru P. z ústavu pro výzkum rakoviny.

14 „Ten ví starou belu,“ vyjela Marie. Mertlová z Úpy to ř

kaša, že ve Švédsku maj už zase všechno jen z bavlny a vlny. Žádná umělotina. Vlna, vlna, vlna...”

Náhle si vzpomněla na své ovce.

„Vaškúúúú,” řvala do chléva. Když se neozýval, přidala na hlas. „Vaškúúúú, hergot, jsi hluchý nebo děláš, že ne-slyšíš?”

Nebyl jsem si jist, ale měl jsem dojem, že Václav šel na seník dolů na Větrník. Větrník byla přidružená chalupa. Jakási dependance Polárky. Abych to zamluvil, zeptal jsem se jestli přinese Dáša zezdola z Pece noviny. To Marii rozzlobilo.

„Já nevím, na co ty noviny kupujeme U nás noviny nikdo nečte. Zbytečně se jen vyhazují peníze. Na podpal nám stačej dvakrát týdně a ne každý den dvoje noviny. A těch časopisů. Je to všechno jen podvod a lež!”

Neprotestoval jsem. Ale ani jsem nesouhlasil. Z třicetileté zkušenosti jsem si byl vědom marnosti jakéhokoli odporu. Rovněž souhlasu. Nejlepší bylo mlčet a usmívat se neutrálním úsměvem fackovacích panáků na poutích. Kromě toho jsem Marii rád poslouchával, když se rozhořčovala. A rozhořčovala se v jednom kuse. I když třeba jen holou větou oznamovala, že louka je zelená. Neboť pouhá holá věta, že louka je zelená, v ní okamžitě vyvolávala bezpočtu následných asociací: Že už je nejvyšší čas, aby se posekal ten štráf vedle Větrníku. Nebo že na Braunbergu nechali louky tak katastrofálně zpustnout a zdivočet, že už je tam jen samá metlice. Anebo, že ten chlap z Výrovky jí otrhal arniku pod horním lesem u studánky.

„Když už je řeč o arnice,” navázal jsem prost oportunistu, „nemáš tam, Marie, někde po ruce frťánka? Je mi drobátko mdlobet od žaludku.” Což byla pravda.

Napřed jsem musel vyslechnout výtky, že to mám z toho ranního kafe na lačno - což byla nepochybně taky pravda. Pak vstala, zašmátrala ve výklenku pod oknem a vylovila osmistěnnou lahev whisky. Jenže v ní už dávno nebyla whisky. Přidržela lahev proti světlu a prohlížela s přihmouřeným okem obsah jako chemik zkumavku. Uvnitř plavaly v čistém lihu zlatohnědé lístky arniky. Spoustu zlatohnědých lístků, lístečků a celých květů. Zatřepala lahví, kvítky a lístky se rozvlnily jako živé, odzátkovala, vzala malilinkou skleničku, jíž jsme říkávali trpasličí frťan a naplnila po okraj. Barmanka v Ritzu by nemohla být zručnější. S takovou virtuozitou

a přesností jsem viděl plnit skleničky jen u magistra Dambri-
cha v lékárně U anděla.

„Ať slouží!“, pravila Marie. Znělo to jako zaříkávadlo. Po-
dala mi odporně hořkou tekutinu. Nevycmrndla ani půl ka-
pičky. Protože jsem se svýma nešikovnýma a rozkvedlaný-
ma rukama nemohl totéž zaručit u sebe, klesl jsem před Ma-
rií do podřepu.

„Kopni to do mne sama!“, vyzval jsem ji odevzdaně a při-
ložil jsem rty k vrchovatému kalíšku. Marie zvrhla jeho ob-
sah do mých útroh. Nejprve se mi zatmělo před očima. Pak
z mých úst vyšlehl mohutný plamen. Cítil jsem, jak se mi
kouří z nosu. Byl to jasně bílý kouř jako nad Sixtínskou kap-
lí, když se světu ohlašuje, že byl zvolen nový papež.

„To ti ohromně vyramuje žaludek,“ řekla. Možná, že vyra-
movalo. Mně však připadalo, že mé vnitřnosti lehly popelem.

„Vašek dává arniku vylouhovat do vodky, ale to není ono.
Nemá to ty grády.“ Nepochyboval jsem.

Zatím co já dosud hořel jasným plamenem, vrátila se Ma-
rie nečekaně k nejožehavějšímu tématu Chaty Polárky. Byla
to causa ovce.

„Teď, když začne být ve světě švicunk o vlnu, budeme si
muset pořídit víc ovcí. Aspoň dvacet.“

Byl jsem zarputilým nepřitelem ovcí. Plamen v mých útro-
bách rázem uhasl. Byl uhašen vidinou rozmnoženého stáda
ovcí. Pro Václava byly ovce především problémem sena. Od
října do května ležel na loukách kolem Polárky sníh. Zna-
menalo to mít nejméně na sedm měsíců v roce zásobu sena.
Samotných šest krav stačilo zkonzumovat veškerou zásobu
nasušeného sena ze všech luk kolem Polárky a ještě z třeti-
ny Braunbergu. Ovce seno nekonzumovaly. Ovce seno hlav-
ně zničily, zdupaly, pomohly, roztahaly, uválely. Dvanáct
ovcí spotřebovalo skoro jednou tolik sena co šest krav. Už
víc než patnáct let jsem hospodáři našeptával, že ty roztomilé
ovečky musí z chalupy, jestli nechce přijít bankrot anebo
hrobníkovi pod lopatu. Jenže Marie byla chovem ovcí doči-
sta posedlá. Viděla kópce vlny, mraky vlny, hory vlny, toužila
se topit ve vlně jako se jiná touží koupat v šampaňském.

Vrátila se Dáša z Pece s nákupem. A s novinami. Marie vše-
ho nechala, vůbec nenakoukla do tašek, co Dáša přinesla, ne-
zajímala se, co je dole v Peci nového. Popadla noviny a po-
sadila se s nimi k oknu. Otevřela je uprostřed a začetla se do

románu na pokračování. Dokud nedočetla osm vystřihovacích stránek románu na pokračování, nemluvila. Pak pokývala hlavou, jako by ještě jednou chtěla prožít popsáný děj a zahloubala se do četby Černé kroniky.

„Hele - poslouchejte! Jednadvacetiletý Č.K. z Náchoda přepadl osamělou důchodkyni Anežku F. a oloupil ji o 160 Kčs. Po činu stařenu přivázal k židli a uprchl. Za součinnosti občanů byl pachatel dopaden v restauraci závodního klubu Tepny Náchod v značně podnapilém stavu.”

Marie poodložila noviny.

„To musel přepadnout ještě někoho jiného. Za stošedesát kaček toho moc dneska neupiješ. Ačkoli kdyby pil jen samý pivo a rum... Ale takovej má moc fajnověj čumák. Ten je určitě stavěnej na francouzskej koňáček a originál skotskýho vizoura...”

Náhle se zarazila.

„Dášo, jak se jmenoval ten Kadlečkový z náměstí v Náchodě?”

Dáša prohlásila, že je pitomá a nic si nepamatuje, že tam byli ... zamyslela se a pak uznala, že si to Dáša nemůže pamatovat, protože když byli u Kadlečkové, byly Dáše sotva dva roky.

„Ten harant tý Kadlečkový se jmenoval Čenda. To bude určitě on. Tomu už tenkrát koukal kriminál z očí.”

„Ale mami - když mně byly tenkrát sotva dva roky, tak to nemůže být žádný Čenda Kadleček, poněvadž jsi sama četla, že tomu, co přepadl tu babičku, bylo jednadvacet.”

Marie to nechala být a začetla se do inzerátů.

„Samý umělotiny inzerujou. Bodejť by ne, když to nikdo nebude kupovat. Jo; Dášo - ještě, že jsem si vzpomněla. Ne, aby tě napadlo tam u vás v té Germánii kupovat třešně od sadařů podél silnic. Je to plný jedu. Od výfuků a od buhvíjakých neřádů, kterýma to postřikujou. U nás je to jedovatý. Tam u vás to musí být tuplem.”

„A jak to poznám, mami, když koupím třešně na trhu, že nejsou od silnice?”

„Máš kupovat jen od známýho sadaře!”

Zachytil jsem Dášin pohled. Dělal očima kříž. Ale Marie už zas byla začtena do novin, o nichž před malou chvílí prohlašovala, že se kupujou jen pro zlost, že je stejně nikdo nečte.

„A taky pevně doufám, že nepereš v saponátech. Ze saponátech.”

nátů je vyrážka a když se to někam vyleje, sto let tam tráva neroste." Dáša odvětila „Neboj!" a rozbalovala nákup.

Vtom se rozštěkali psi. Sylva s Bojarem vyrazili z verandy na stráž.

„Koho to k nám zas čerti nesou? ", pravila Marie, odložila níviny a šla se podívat. Ve dveřích kuchyně jsem se stal svědkem té dojemné vítací scény. Něco jako Solvejšina píseň a Peer Gyntův návrat od Ibsena.

Napřed jsem slyšel křičet Marii. Že mají zavěno, že otvírají až odpoledne ve dvě hodiny a že teď mají tolik práce, že nevědí, kde jim hlava stojí a že tudíž nebudou nikoho obskakovat, když nejsou žádný hotel ani restaurace ani hospoda, ale soukromá bouda a že ona je proti tomu, aby se otvíralo i odpoledne, poněvadž stejně ta sena nedodělají.

V odtazu okenních skel na verandě jsem viděl dvě postarší ženy, anglický gentleman by řekl „dvě Lady," v každém případě dámy, jak poděšeně couvají zpět z verandy a přitom jako rytířský štít kladou před sebe slova obrany. Že je poslal hospodář. Že by si samy nedovolily. Tamhle je na Větrníku, určitě to dosvědčí.

Mariin hněv se obrátil proti hospodáři.

„Vždyť je to blázen. Magor magorovatej! Má neposekané louky a v chlívě mu řve dobytek a on si sem nabere hosty." A začala volat dolů na Větrník, až se hory ještě víc zelenaly: „Vaškůůůů - kde se couráš? Tady ti v chlívě řve dobytek hladem a ty se tam vrtáš na Větrníku. A v kuchyni mi neteče voda. Musíš s tím něco udělat."

Mezitím obě důstojné dámy pozpátku vycouvaly až k rozcestníkům.

Vyšel jsem za Marií na verandu.

„Ty, Marie, možná, že jsem blbě slyšel, ale jestli se nemýlím, tak ta první paní, hned jak sem strčila hlavu, řekla, že je doktorka Škvorová. Doktorka Škvorová byla maminka jednoho z nejvýznačnějších spisovatelů, rodačka ze stejného města jako sama Marie a dokonce až do Mariiny svatby její lékařka.

„Ježíšikriste," zaúpěla Marie. „Proč jsi nic neřekl? "

A vyrazila z verandy.

„Dámo, dámo! ", křičela, až se rozšuměl i les a zvedlo se hejno vran, poděšených, že z hory vystupuje sám Krakonoš a spouští lavinu.

„Dámo, dámo. Vy jste strašně ztlousla a zestárla,“ rozšlapávala Marie to lejno. „Já vás nemohla vůbec poznat. Paní doktor - já už jdu stavět na kafe!“

Netoužil jsem být přítomen tomu trapasu a vyšel jsem zadem přes chlév pod chalupu. Došel jsem až za Václavem na Větrník. Václav stloukal z latí nahoře na seníku žebřiny, aby se dostal s plachtami sena co nejvýš. Informoval jsem ho o průběhu událostí na Polárce.

„Nejhorší na tom je,“ pravil Václav svým rozvázným, melodickým hlasem pastora, když jsem se dal do líčení Mariina fanatického zaujetí proti všemu umělému, „nejhorší je, že má Marie ve spoustě věcí pravdu. Až půjdeš na Braunberg, podívej se pod Jitřenku. Myli nádobí v saponátech, prali v saponátech a všechno to vypouštěli pod chalupu. Podívej se na tu louku. Kromě metlice tam neroste nic. A byla to nejkrásnější louka v celých Krkonoších. Rostly tam kytky a byliny, které jsi nikde jinde nenašel. A už nenajdeš. To byla travní zahrada - psineček, tomka, kostěra, bojínek - všechno na jedné louce. Arnika, hořec, náprsník, libeček, andělíka, všedobr, svízel, bedrník, třezalka, viołka, mokryš, čechřice, hadí česnek, rdesno hadí kořen, jalovec, lišejník puklěfka a já nevím, co všechno tam ještě před třemi léty rostlo.“

Názvy bylin a květin sypal Václav z paměti jak zrní slepícím. Svítily mu oči a mně se zdálo, že se mu v těch hlubokých očích odráží všechna krkonošská květena. Vyslovoval ta nádherná jména rostlin jako labužník vyslovuje názvy svých zamilovaných jídel.

„Za pouhé tři roky se obyčejnou vodou z nádobí a z prádelny podařilo zlikvidovat Krakonošovu zahrádku, jakou bys našel jen v pohádkách. A lesy? Postříkali lesy nějakým svinstvem proti kůrovci. Kůrovce sice nezničili, ale podařilo se jim vyhubit ptactvo. Nebo ho vyhnat jinam. Atak nejen kůrovec, ale spousta mšic a brouků a hmyzu ožírání lesy a když te půjde takhle dál, bude za pár let z Krkonoš měsíční krajina.“

Uvědomil jsem si, že v životě nebyly na Krkonoších - aspoň ne nahoře na hřebenech - mouchy. Teď, když jsem šel podél lesa, bál jsem se, že mě sežerou. Byly to mraky much. Už ne hejna, ale doslova mraky. Nikdy nahoře kolem Polárky nebyly mouchy. Ptáci je stačili likvidovat. Postřík likvidoval ptáky a teď nemá kdo likvidovat hmyz.

20 Začalo mi z té ekologické katastrofy být smutno.

„Tohle taky patří do dilema, které se musí rozřešit,“ řekl Václav a neusmíval se. Už dávinko jsem ho neviděl takhle vážného.

„Vaškúúúú, Vaškúúúúú,“ rozléhalo se údolím. „Pojď udělat paní doktor šlehačkúúúúú,“ křičela Marie, čímž po celých Krkonoších věděli, že na Polárce je nějaká doktorka a že Václav bude dělat šlehačku. Během hodiny se sešlo skoro dvacet šlehačkářů. Nebylo ještě poledne. Ale když slyšeli, jak paňmáma inzeruje, že se bude šlehat, tak snad nějaká ta porce zbyde....

Kapitola šestá

VÁCLAV NEMÁ NÁROK NA PENZI, ALE ZVIRATA ANO: VČETNĚ DIVOKÝCH

„Profesorka je ještě venku. Ať jde domů!“, kázala Marie.

Hanka myla nádobí po šlehačkářích, Dáša škrábala brambory na večeři, takže jsem ten příkaz vztáhl na sebe a šel jsem. Profesorka stála pod schody na verandu, hmouřila oči, jako by přemýšlela, tvářila se učeně a stále si potichu pro sebe kvokala, jako by počítala. Byla to stará a slepá slepice. Nemám potuchy, kolika let se dožívají slepice, ale Profesorka podle lidských měřítek musela být nejmíň stodvacetiletá. Na Polárce se nenašel nikdo, kdo by měl odvahu jí zapíchnout. Konec konců už byla Profesorka tak přestárlá, že by nebyla ani do polévky. I kdyby se vařila bez ustání dva dny a dvě noci, byl by z ní pořád jen sádrový odlitek prakůru domácího.

„To máte z těch vašich věčných jmen,“ řekl jsem jednou Hance a Dáše, když brečely, že vepř Ajcemtrajcem musí na porážku. Byla to má dávná teorie o dalším polidšťování opičích potomků. Průvodčí, který mě ve vlaku pokutuje, že jsem neměl lístek, je u mně... nechť nikdo netouží slyšet ta přízviska, která mu dám. Ví-li však, že průvodčí je pan Bláha, s nímž jsem se poznal na rehabilitačním středisku s pochroumanou páteří, vztek a zloba nad zaplacením pokuty se buď rozplyne anebo se obrátí proti mně samému. Tím volm se stávám sám. Na svého psa nevoláme „Pse, pojď sem!“, ale voláme ho jménem, které v mnoha případech je

křestním jménem lidským. Pes je totiž členem rodiny. Stejně to nutně musí dopadnout s králíkem, který přestane být králíkem, ale stane se Lojzíkem nebo Pepanem a zkuste potom dát Lojzíkovi nebo Pepanovi šafku za uši, až vypustí duši. Nota bene zasednout za stůl a pochutnat si na Lojzíkově stehnu nebo Pepanově hřbetu. Walt Disneyův kačer vstoupil do dějin kresleného filmu jako Donald a myšák jako Mickey. Bez těch jmen by zůstali jen stíny stříbrného plátna.

Popadl jsem tedy Profesorku a přinesl ji přes verandu a kuchyň do chléva, kde v prvním poschodí nad ovce měly slepice kurník. Musel jsem ji vysadit nahoru, protože chudák slepá Profesorka by po slepičích štafličkách sama nevyšla.

Kobyła Minda využila mé chvilkové nepozornosti a jak jsem se natahoval Profesorkou nahoru na kurník, ukradla mi módní dřevák a nechtěla jej vyměnit ani za kostku cukru. Chtěla si hrát. Skákal jsem po jedné noze a chytal na jednom dřeváku balanc, abych bosou nohou nešlápl do kravského či jiného lejna. Málo platné, byl jsem natolik městský člověk, že se mi i po třicetiletém soužití s vysokohorským hospodářstvím dobytčí i drůbeží výkaly eklovaly.

Uzmout rozdováděné Mindě dřevák ze zubů byla v této chalupě schopna jen Hanka nebo Dáša. A pak Sylva nebo Bojar. Z obou psů měla Minda vichr. Protože Dáša i Hanka by se potrhaly smíchy, kdybych je zavolał, obrátil jsem se o pomoc k oběma hafanům.

„Sylvo!...Bojare!“, volal jsem z chléva, přičemž jsem se kojil nadějí, že spolu s nimi nepřijdou škodolibé mladé dámy.

Odkudsi zvenku se přištila Sylva. Vrtíc ohonem, mě div neporazila do trakaře s hnojem. Stál jsem jako čáp na jedné noze a to ještě vrtkavě, protože módní dřevák měl vysoký kramflek, a že by se vyznačoval stabilitou, se ani krapínek říct nedalo. Spíš naopak.

„Sylvo - Minda!“, vyhrkl jsem zkratkovitě a pro větší náznornost ještě ukázal na kobyłu. Sylva sice nepochopila, proč balancuji, poněvadž mi Minda ukradla dřevák, ale dostatečně pochopila, že Minda cosi nekalého provedla, že je jí třeba ztrestat. Zuřivě se na Mindu rozštěkala a zaútočila na její levou zadní nohu. Minda pustila dřevák a stahla se do rohu své kóje.

„Dobrý, Sylvo!“ řekl jsem a pohládl Sylvu po hlavě. Jenže Sylva, jak byla v ráži, myslela, že jí povzbuzuji a kdyby nebyla začala ječet Marie v kuchyni, snad by se byla i zakousla Mindě do lýtka. Jenže Mariin jekot Sylvu zarazil. Stáhla ohon mezi nohy a pro jistotu odpochoďovala ven z chléva. Honem jsem se naklonil přes zábradlí a sebral dřevák, než se Minda vzpamatuje a bude chtít pokračovat v dřevákové čtveřlce.

„Cos tam s tou Sylvou trojčil?“, zeptala se Marie, když jsem se vrátil do kuchyně. Řekl jsem, že byla Minda špatně uvázaná a že jsem ji potřeboval kousek popostrčit. Marie na to s despektem prohlásila, že holt jsem „městskej balík“ a městským balíkem zůstanu až do smrti, což znělo nádherně pitoreskně, poněvadž co mé jazykozpytné vědomosti sahají, odjakživa se říkalo „vesnický balík.“ Já byl tedy balík městský.

„A Bojar tam nebyl?“, zeptala se najednou Hanka dost vyděšeně.

„Ne. Jen Sylva. Volal jsem oba... to jsi přece musela slyšet...“

Odložila nedomytý hrnec zpátky do vody, otřela si ruce o utěrku a vyhrkla: „Ten zmetek!“, načež vyrazila z kuchyně přes chlév a bylo jí slyšet, jak volá „Bojare - domů! Bojare!“

„Co je?“, zeptal jsem se, protože jsem byl od přírody zvědavý a protože to vypadalo při nejmenším podezřele.

„Ale - náš Bojar se znešvalil s jednou zaječím rodinkou dole u lesa,“ odpověděla Dáša a možná, že by to byla blíž vysvětlila, ale Marie už to nemohla vydržet, aby se do toho nevložitla.

„Jak jste Bojárka vychovaly, takového ho máte. Kdybyste se mi byly nepletly do jeho výchovy, ještě když byl štěně, byl by poslouchal, jak hodiny.“

Dáša namítla, že poslouchá líp než hodiny, má-li paní matka na mysli zdedoličné hodiny kuchyňské, protože ty se dva dny předcházejí a pak tři dny zpožďují. Bojar naproti tomu se ani nezpožďuje, ani nepředchází. Navíc poslouchá na slovo.

Za chvíli se vrátila Hanka s ošatkou. Za ní se hrnul do kuchyně Bojar. Dýchal, jak lokomotiva, když tahne těžký náklad, nakláněl svou vlčí hlavu na stranu a tvářil se celý spokojený. Vrtěl ocasem, div neshodil se stolu košíček s houskami. Dával viditelně na odiv, že tohle je jeho práce, jeho zásluha, jeho radost.

Na ošatce se krčili dva malilincí zajíčci. Tak malincí, že vynadali jako mvškv. S obtížemi otvírali vustráčená očička. 23

Nemohli být starší než dva nebo nejvýš tři dny.

„Já to tušila, že tam bude,“ pravila Hanka a položila ošátku, vystlanou čerstvou travou a vyzdobenou, jak do velikonoční výlohy, dvěma zaječímí nemluvnaty na stůl. Mrňousci se krčili, ani se nehýbali a vůbec ničemu nerozuměli.

„On tam broustil už pár týdnů kolem té rokle. Teď, když jsem tam přilítla, ležel u zaječímí hnízda a olizoval tyhle dva chudáčky.“

Zeptal jsem se naivně, proč tam Hanka zajíčky nenechala zaječímí mámě. Ukázal jsem se jako doopravdovský městský balík.

„Jakmile se jich jednou dotknul pes, žádná zaječice už se k svým mláďatům nevrátí.“ Chtěl jsem ještě vyslovit podiv, jak to, že v druhé polovině srpna mají teprve zajíci mláďata, ale vyložil jsem si to vysokohorskou polohou, kde leží do konce května sněh. Možná, že to bylo jinak, možná, že tihle dva zaječímí zelenáčímí byli vyjímkou, která utvrzuje pravidlo. Nevím a už se to zřejmě nikdy nedovím. Zůstanu zkrátka do smrti městským balíkem.

„Myslíš, že nám budou pít mlíčko?“, zeptala se Hanka. Ale ani se nemusela ptát. Generálka Marie, která jindy komandovala vsedě, už byla ta tam. Za moment přinesla na misticce čerstvě nadojené mléko od Jeleny, z kredence vyndala plastickou stříkačku, natáhla křehece, jako by to byl vanilkový rohlíček z vánočímí pečiva, vzala prvímí zajíčka, položila si ho na klín a přiložila mu násosku zkumavky z plastické hmoty k tlamičce. A oslovila ho tak něžně, že jsem zůstal paf. Zkameněl jsem úžasem jako žena Lotova.

„Bumbej, maličkej - my ti tu teď musíme vynahradit maminku.“

A malinký zaječímí sirotek bumbal, až se mu blahem hýbaly uši. Po něm druhý.

Dva malí zajíci přibyli do rodiny na Polárce. Hanka je uložila v králíkárně do samostatnémí kotce, vystlala jim kout sennem, aby jim nebyla zima, dvakrát denně je krmila mlékem od Jeleny, pak přisedlali na trávu a když odrostli a pustili je, zajíci se vrátili do kotce. Patřili do rodiny a uvědomovali si to. Nikde v lese jim nemohlo být líp.

VEPŘINY POSTAVILI NOVÉ,
ALE SVINĚ ZŮSTALY STEJNĚ

„Proč se říkalo prvním kolonistům na Krkonoších ŠVO-
CAŘI?“, zeptal jsem se, i když jsem to věděl. Ale chtěl jsem,
aby se Václav rozpovídal. Aby se vymluvil. Třeba pod tex-
tem poví i to, co ho trápí kolem maléru Chaty Polárky, a co
by jinak neřekl. Něco jako holič v Králi Lávrovi. A taky tro-
chu psychodrama: přehrát si minulost a v ní odkrýt současné
trable a budoucí jejich vyluštění.

Jenže mě zaskočila Marie. Odpověděla místo Václava.

„Švocari - poněvadž přišli z tyrolského hornického města
Schwatz. Proto se jim říkalo Švocari.“

„Marie, prosímtě, nepleť si pojmy s průjmy! Říkalo se jim
sice Švocari, ale správně to byli Švýcaři.“

„Prosímtě, Vašku, co to zas plácáš za nesmysle? Žádný
Švýcaři - Švocari. Říkala to Halbichová a ta to musí spíš vě-
dět než ty. Její táta už tu byl hned po první světový válce
pošmistrem. A starej Halbich, dědek, ten tady ještě za Ra-
kouska dělal. A ausgerechnet u těch pecí, co se po nich Pec
jmenuje.“

Marie by byla mlela svou a nikoho by nepustila ke slovu,
kdyby se byli Bojar se Sylvou nezvedli spod stolu a se štěko-
tem nevyrazili na verandu.

„Koho to k nám zase čertí nesou?“, vyřkla Marie svou
obligátní formulku a jata zvědavostí, vyrazila psům v patách.

„Než sem zas Meluzína vlítne zpátky komínem, máme chvíl-
ku klidu pro sebe. Tak já ti to dopovím, jak je to s těmi Švo-
cary.“

Dal si do svého kafového hrnečku dvě lžičky kávy, přelil to
vrchovatě vařící vodou, zapálil si cigaretu a posadil se na što-
krlátko ke kamnům.

„S těmi Švocary má Marie pravdu. Ale ona o koze a my o
voze. Dole v Peci byla doopravdy pec. Hutnická pec. Tam se
zpracovával magnetovec. Ale hlavně tam byla arsenová huť.
Říkalo se jí jedová.“

Usrkl kávy, dal se labužnického šluka a pokračoval.

„Do těchto hutí... nebo pecí už někdy kolem roku 1550 přišli havíři z Tyrol a z oblasti středního Innu, kteří se tu usadili, založili osady a vesnice. A protože se po Úpě plavilo dřevo, za havíři přišli dřevorubci, odborníci na plavení. To bylo roku 1567, kdy se jich přistěhovalo 370 a roku 1591 dalších 300. Všichni tihle tak zvaní Holzknechti pocházeli z hornického města Schwatz na Innu v Tyrolích. Tihle Švocaři tady zavedli stahování dřeva z hór smyky. A protože smyk se řekne německy die Riese - smyk, skluz - tedy smyky die Riesen, dostaly Krkonoše své německé pojmenování po těchto skluzech, smykách - Riesengebirge. Takže ne podle obra - der Riese, ale podle smyků. Jenže tohle všechno nemá co dělat s námi tady nahoře. A se Švýcarama.“

Hrozně rád jsem Václava poslouchal, když se rozpovídal. Nikým nepřerušován, samozřejmě. Znovu a znovu mě udivovala míra jeho vědomostí a paměť. Navíc byl rozený vypravěč.

„Kolonizace Krkonoš svedla dohromady lidi z údolí a lidi z hor. Z Alp. Tam dolů do dolů a pecí přicházeli vedle holcknechtů a horníků nejrůznější řemeslníci s celými rodinami - kováři, běhači, fudrýři, hašplíři, kunstmajstři, trejvíři, pumpaři žebříci, latrošníci a samozřejmě štajgři.“

Přiznal jsem se, že snad s výjimkou kovářů a pumpařů jsem o ostatních řemeslech v životě neslyšel.

„Z toho si nic nedělej. Já, než přišel sem na Polárku a začal se o to zajímat, jsem o tom taky neměl ani ahnung. Říkám ti to spíš pro pobavení. Z těchle všech lidí se stali sice osadníci, ale sem nahoru na hřebeny se nikomu z nich nechtělo. Švocaři zůstávali dole v údolí. Emigranti, kteří utekli před kalvínským terorem do rudolfínských Čech.“

Oba jsem se usmáli nad paradoxem světa a historie. Občané švýcarské konfederace emigrovali do Čech, které v té době slynuły po celé Evropě jako nejliberálnější a nejtolerantnější země.

„Když Kalvín a jeho vyznavači začali ve Švýcarsku řídit hůř než pozdější inkvizice, sebrali se katolíci z Alp a vypravili se s celými rodinami do Krkonoš. Byli to horalé a proto se vystěhovali zas do hor. I když Krkonoše nejsou Alpy. Ale kopce a hory tady kolem Sněžky aspoň strukturou, rázem krajiny a podmínkami švýcarské Alpy hodně připomínají.“

26 Kdůž se rozhlídneš po těch našich kopcích“ a Václav vstal a

ukazovali na jednotlivé vrchy na hřebenech, „před válkou se to jmenovalo Braunberg, Schleferberg, Karlaberg, Simaberg, Lenzenberg, Wimmerberg, Stufenseite, Richtrovy boudy, Steinerovy domky. To jsou všechno jména těch švýcarských famílií. Braunberg se nejmenuje Braunberg proto, že by měl být hnědý, ale protože první osadník se jmenoval Braun. Stejně tak rodina Schleferova se usadila na tamhletem vrchu, Karlaovi, Simovi, Senzenovi, Wimmerovi, Steinerovi, Richterovi - to všechno byly početné švýcarské rodiny, které sem mezi rokem 1580 a 1590 přišly. Každý chlap byl takzvaný zimmermann - tesař. Uměl se otáčet s velikánskou sekerou, jako by to byla hračička. Napřed vykáceli ten hustý prales a postavili chalupy. Z kamenů vystavěli hráze, meze, aby laviny nebraly půdu. Podívej se tadyhle pod Polárku.”

Ukázal rovné plató. V tom prudkém svahu rovné místo jako volejbalové hřiště.

„Tam stály mlíře, kde se páliło dřevěné uhlí. Pěstovali dobytek, dělali sýry - takzvané Krkonošské syrečky a ty pak prodávali. Nosili je buď sami dolů anebo je shromažďoval zrovinka ten Braun vedle z Braunbergu. A pak nosili na krosnách dřevěné uhlí dolů do Pece.”

Zeptal jsem se, jak se dřív jmenovala Polárka.

„Berawerberg, bydleli tu nějakí Berawerové. Polárka jsem to po pojmenoval až já po válce.”

Chtěl jsem se zeptat ještě na moc věcí - jak přišel Václav po válce na Polárku, jak začínal, jak se dělaly ty Krkonošské syrečky a na spoustu jiných věcí, ale na verandu vpádl kulový blesk. Proletl verandou a rozvířil všechny hrnky a skleničky v kuchyni.

„Že jsem si to nemyslela! Náš milostpán barón si tu dřepí a žvaní a kecá - a samozřejmě kouří a pije kafe. Budou tě zas bolet nohy. A nezdá se ti, že řve ve chlívě dobytek? ”

Nečekajíc na odpověď, páčila dál od boku.

„Nahore na louce se ti válely nějaké děvky.”

Václav se s pořouchlostí zeptal, jak to Marie ví, že to byly děvky.

„Pořádný holky by si netroufily na louku ani šlápnout!”, triumfovala Marie a Václav potichu, spíš pro sebe nebo pro mne, šeptl, že jestli tady v chalupě někdo řve, tak to není dobytek, nýbrž přímo panímáma hospodyně.

Nevím, proč jsem si pak vzpomněl, jak uistý marxistický po- 27

litik z východní Evropy byl dotázán, zda by bylo možné třeba ve Švýcarsku vybudovat socialismus na principech marxismu-leninismu. A onen marxista odvětil: „Což o to, možné by to bylo. Ale byla by to škoda!“

Kapitola osmá

KULOVÝ BLESK PROLÉTNE TELEFONNÍM SLUCHÁTKEM

Nastal fofr jako ve zrychlené grotesce. Nevěděli jsme, kde nám hlava stojí. Co mělo na chalupě ruce a nohy, vyrazilo na louky. Blížila se bouřka. Václav ji sice už hlásil před dvěma hodinami. „Bude bouřka. Cítím to v nohách!“ Ale Marie ho usadila, že ho bolí nohy od těch cigaret a od kafe a bouřka, že nemůže být, protože nad Sněžkou je opar a když je nad Sněžkou opar, bude hezky.

Nad Sněžkou byl sice opar pořád, ale bouřka se blížila rychlostí tryskového letounu. A k tomu ještě od Výrovky. Bouřka od Výrovky byla to nejhorší, co na Krkonoších mohlo nastat. Velké černé mraky vyvstaly nad hřebeny, zahalily je jako černá opona nad rakvi se zasloužilým nebožtíkem na tryzně v Síni padlých revolucionářů dočasně zakryje na průčelí ornamentálně vyzdobené výjevy ze života strádajícího lidu za kapitalismu. Vyslovil jsem svou představu nahlas.

„Já v životě neviděla průčelí Síně padlých revolucionářů,“ volala Marie, zápasíc přitom hráběmi s vršící se kupkou sena. „Ani odhalené, ani zahalené černou oponou. Ale viděla jsem bouřkové mraky. A to mockrát. A jak se valí tahle hrůza od Výrovky, bude to mela, že by se v tom ani čerti nechtěli ženit. Já to říkala už od rána, že bude bouřka. Já na to mám nos.“ Mé oči se setkaly s Václavovým pobaveným úsměvem. Nad Výrovkou zahřmělo. Nebylo to zatím ještě žádné burácení. Jen takové dlouhé zahřmění, jako když se kopne tucet fotbalových míčů proti plechové roletě garáže.

Nestačili jsme ještě zakrýt plachetkou předposlední kupku, když začaly padat první dešťové kapky. Jednotlivě. Ale za to velké, jako když se nabere voda do dlaní a hodí vzhůru. Jako když se plochou dlaní cákne do hladiny rybníka. Jediný kdo měl z počínajícího deště radost, byl Bojar. Skákal 29

proti padajícím kapkám a pokoušel se je chytit do tlamy. Sylva stáhla ohon mezi nohy a vrátila se domů. Ve dveřích verandy se ohlédla za Bojarem a myslela si o tom bláznivém psím jinochovi své. Byl to sice její syn, ale potřeštěný po ní určitě ne.

Znovu zahřmělo. Tentokrát už jako dva tucty fotbalových míčů, kopnutých proti dvěma plechovým roletám garáže. A jednotlivé cákance se spojily v hustý déšť. Přímou průtrž mračen. Akorát jsme zakryli poslední kupku a dorazili na verandu.

„Pánbůh snámi a zlé pryč!“, pokřičovala se Marie, která neměla bouřku ráda. I ve mně bylo cosi z pohanských prapředků. Měl jsem z bouřky hrůzu. A jako ti pohanští prapředkové, zcela nesmyslně jsem se bál hromu a neblesku. Bojar, pronásledovatel dešťových kapek, při dalším zahřmění táhle zakňučel a zalezl pod stůl.

Marie a Dáša s Hankou se šly převléci. My s Václavem a s oběma psy zabrali kuchyň a obložili pec promoklými košilemi. Václav si vzal suchou, flanelovou, vyměnil kšiltovku Honda za slávistickou a usadil se na štokrle před dvířka kamen. Já na sebe navlékl bundu a sedl jsem si na pohodlnou židli ke dveřím, kde jinak vysedávala Marie. Blesky křižovaly oblohu, jako když vzteklé dítě počmárává čtvrtku papíru klikyháky. Chtěl jsem se dát do řeči, protože mi bylo z té hromové kanonády úzko. Ale ještě než jsem promluvil, všiml jsem si, že Václava zmohla dřímota. Natáhl si nohy, spadla mu brada na prsa a spal. Byla to tak nepohodlná a obtížná poloha, že musel být zmožený a udřený do zbytku tělesných sil, když byl schopen usnout.

Náhle uhodil blesk do modřinu v dolním lese. Viděl jsem to z okna. Nejprve blesk, jako když hodíš ohnivý oštěp. Současně s bleskem strašlivá rána. A pak pomalu, jako by váhal, podoben postřelenému kovbojovi, rozlomil se v půli a důstojně, jak se na padlé stromy sluší, se kácel k zemi. Ani takhle děsivá kanonáda Václava nevzbudila.

Zavřel jsem dveře kuchyně.

„Co kdyby kulový blesk,“ říkal jsem si potichu a v duchu jsem si umiňoval, že už nikdy nenazvu Marii kulovým bleskem. S blesky - a s kulovými obzvláště - nejsou žádné šprýmy. Jednou ještě jako kluk jsem měl strašidelný sen. Zdálo se mi, že se procházím po Vyšehradě, když vtom se přihnala veli-
kánská bouřka. A hned blesky a hromy. Nebylo, kam se ukrýt.

Naštěstí se malinko pootevřely dveře do rotundy svatého Martina. Honem jsem tam vběhl, když hned mně v patách uhodilo do mohutného kaštanu a kaštan, jak široký, tak dlouhý, se skácel. Otevřenými dveřmi rotundy jsem náhle zahlédl kulový blesk, jak se řítí vyšehradským parkem a rovnou do rotundy. Nestačil jsem přibouchnout, když už kulový blesk šups! - přímo dovnitř. A hned jako vzteklý pes za mnou. Dal jsem se do běhu podél stěny, kulový blesk za mnou. Krok za krokem se přibližoval, hotov se mi svým ohnivým zobákem zakousnout do kalhot. Už se nepamatuji, jak to tenkrát v tom snu dopadlo. Od té doby mám však pekelnou hrůzu z každé bouřky a z případného kulového blesku hrůzu přímo panickou.

Jak jsem si tak horrorově snil na židli u dveří, náhle z krabice od telefonu na trámu pod stropem vylétly jiskry, začoudivilo to, snad vylétl i blesk - to už přesně nevím - ale prásk! prásk! - dvě rány a z telefonního kabelu a z krabice vyšlehly dva dlouhé plameny. Jako dva plynové hořáky.

„Ježíšikriste - Vašku!“ zařval jsem desetkrát silnějším hlasem, než to kdy dokázala Marie.

Václav se lekl, otevřel oči a spatřil totéž, co mě vyděsilo: dva dlouhé plameny, šlehající z trámu. A jak byl rozespálý a leknutím zpitomělý, vyskočil se štokrlete, popadl slávistic-kou čepici s hlavy a jako by to byly vlaštovky nebo snad jen laškující ovádi či komáři, ohnal se čepicí proti plamenům a zvolal dvakrát výhrůžně: „Kšic! Kšic!“ Snad každé to „Kšic!“ mělo patřit jednomu plamenu.

Několik vteřin zkoprněle zíral na ten přírodní úkaz, pak zavřel oči, otevřel oči, znovu je prudce zavřel a ještě prudčeji otevřel. Asi se chtěl ujistit, že se mu to nezdá. Když se byl ujistil, že už dřívota odešla do věčných lovišť, zatím co oba plameny jsou surovou realitou, odhodil čepici na stůl, otočil se ke kamnům, popadl hrnec horké vody a vychrstl celý jeho obsah proti plamenným jazykům.

Zasyčelo to a zakouřilo. Takhle nějak jsem si představoval odchod Mefista zpátky do pekel. I s doktorem Faustem. Taky dřou ve stropě. Kdoví, možná že to nebyl blesk, ale že se na nás přišel podívat nějaký krkonošský čert. Znal jsem jich z pohádek nejmíň dvacet. Dvacet krkonošských čertů.

„Co to bylo?“, zeptal se Václav s prázdným hrncem v ruce. Pořád mu nějak nedošlo, že právě uhasil požár.

„Nakoukl jsem jeden z krkonošských čertů,“ řekl jsem, pro-

tože mezitím ustala bouřka, už jsem se nebál a zas jsem dostal roupy.

„Volovina,” usoudil Václav. „Krkonošský čert to nemohl být. Krkonošský čerti jsou srabi. Krkonošský čert by nevystrčil za bouřky ani roh z díry. A kdybych na něho udělal Kšic!, vzal by do zaječích.”

„Tak to byl kulový blesk,” řekl jsem a úplně jsem zapoměl, že ještě před malou chvilinkou jsem se dušoval, že už nikdy nebudu brát jméno kulového blesku nadarmo.

„Asi jo,” pravil Václav, sedaje se zas na štokrle. „Koukám, že seš z toho nějaký vykuleněj!”

Dosedl a v tu ránu zas upadl do dřímot.

Kapitola devátá

V KOLIK VSTÁVALI NAŠI BUDITELÉ a RANNI PTÁČE, KTERÉ NAD NEVDĚKEM SPÁČŮ PLÁČE

Hanka s Dášou mě střídavě posílaly do horoucích pekel anebo mi radily, abych se dal prohlédnout odborným lékařem. A to důkladně, poněvadž musí běžet o důkladnou tělesnou vadu. To všechno kvůli mému příliš časnému rannímu vstávání. Přitom nechápu, proč jim to tolik vadilo, když jsem se choval jako myška, nerámusil jsem, nikoho jsem nebudil a nikdo o mně nemusel vědět. Kdyby ovšem spolu se mnou nevyrazili před chalupu oba psi a halasným štěkotem nevíkali probouzející se den. Jenže za jejich mizerné vchování já přece nemohu! Howg!

Nebo jsem snad mohl za to, že, když si Sylva s Bojarem dostatečně štěkotem vyčistili průdušky, proběhli se, vyvenčili, napili v potůčku a vycákali, zatoužili po společnosti Hanky a Dáš? Že si mysleli, že budou obě mladé dámy celé štěstím bez sebe, když se k nim budou dobývat do pokojíků, lísat se k nim, olizovat je a dokazovat jim svou přízeň? A samozřejmě vyžadovat, aby se zúčastnily ranního ceremonielu?

„Tak zamykejte,” radil jsem Hance a Dáše, „aby k vám psiska nemohla.” Sylva a Bojar si totiž uměli otevřít dveře.

32 Skočili na kliku a otevřeli. Uměli otevřít jak zvenku, tak ze-

vnitř. Zevnitř skočili na kliku a pak prackou nebo čumákem dveře otevřely dovnitř místností.

Jen jednou se dívky zamkly. To bylo už dávno, když ještě byly opravdu dívkami. Když ani po několika pokusech klika nepovolila a dveře se neotevřely, začal napřed štěkat Bojar a pak Sylva. Štěkali tak silným hlasem, že to vzbudilo i paní-mámu Marii a všichni jsme pak měli k snídani dršťkovou, která vydržela i přes svačinu až do oběda.

Od té doby mi Dáša s tvrdošíjnou důsledností přepisovala na dopisy, které mi přinášela z Pece z pošty, pod jméno titul: „Buditel.“ Obzvlášť pikantně se to vyjímalo na úředních doporučených obálkách - „spisovatel a buditel.“ Lidem na poště už to tak vešlo do krve, že to snad ani nebrali jako recesi. Jako hanlivé přízvisko už vůbec ne. Jednou mě sháněl hajný Hoffmann z Růžové hory a protože ode mne cosi potřeboval a chtěl být hrozně moc zdvořilý a uctivý, ptal se, jestli je „pan buditel“ doma. Dáša se mohla potřhat smíchy a aby ten svůj šprým dovršila, poslala mi poštou anonymní dotaz: V kolik prý vstávali naši buditelé?

Vstával jsem a vstávám brzy už od klukovských let. A pořád. Marie tvrdí, že vstávám, když loupežníci chodí teprve spát. Nevím. Ještě se mi nepodařilo vidět loupežníka jít spát. Ani další Mariin epigram, že totiž vstávám ještě dřív než kohout zakokrhá, je nepřesný. V zimě, když pobývám na Polárce, mám už kolikrát upsáno několik stránek, už skoro končím své denní pensum, když teprve kohout vystrčí hřebínek z kurníku a probouzení den. Jinak pochopitelně může mít nezaujatý pozorovatel dojem, že jsem cvok a mešuge, lezu-li za zimních dnů už po čtvrté hodině ranní z postele. Prosím. Nebráním se. Ale nechat si ujít svítání v létě na Polárce, to by se rovnalo hrdelnímu zločinu. Tuzexoví cizinci se za valuty nechávají budit ještě za tmy, jen aby nepřišli o svítání na hřebenech hor. Je-li na Severce snad nejkrásnější rozhled a vyhlídka z celých Krkonoš, pak letní ranní svítání lze bez nadsázky zařadit jako osmý div světa.

Ten osmý div světa spočíval v neustálém měnění světla a barev, v proměně krajiny. Zažil jsem na Polárce už stovky svítání, ale každé bylo jiné. Pokaždé to byl neopakovatelný a zcela nový zážitek, zázrak a div, jímž se Krkonoše probouze-ly do začínajícího dne. A jako dvakrát nevstoupíš do téže řeky, tak taky dvakrát neuvidíš stejné svítání na horách.

Vstal jsem ještě za šera - v srpnu to bývalo kolem čtvrté hodiny, hodil jsem si kolem krku ručník, vklouzl do dřeváků, vzal kartáček na zuby, vymačkl z tuby zubní pastu a takto vyzbrojen, vyplížil se z pokojíku. Abych jó nikoho nevbudil, vyzul jsem si před schody dřeváky a vzal je do ruky, jednak proto, aby neklapaly a jednak proto, že příkré schody děsivě vrzaly. Bosou nohou jsem se přece jen dokázal natolik nadlehčit a našlápnout opatrně, že místo třískotu drceného porcelánu vydávaly schody jen zvuk lehce praskajících polen v krbu.

Průsvih byl se psy. Sylva s Bojarem spali pod schody a když mě svým bdělým hlídačským smyslem postřehli - a to mě postřehli hned, jak jsem nahoře vzal za kliku svého pokojíku - vyskočili a začali se nespoutaně radovat, že už je ta noční otrava u konce a že bude nějaká legrace s domácími lidmi. Patřil jsem totiž mezi domácí lidi a od domácího člověka očekává pes vždycky nějaké to povyražení.

Aby mi dokázali svou neskonalou přízeň, vyrazili mi naproti do schodů. Dusali vzhůru a radovali se, že dřevěné schody burácí skoro tak radostně, jako oni, když někoho nadšeně vítají. Marně jsem na ně dělal „Pst!“ Co bylo platné, že jsem se bosky nadlehčoval a že jsem se chtěl připodobnit horskému duchu Frflíkovi, který se vyznačoval zvláštním průvanem. Při zemi se nehýbal, zatím co metr nad zemí se hnal jak pominutý. Chlapi z Větrníku po něm pojmenovali onen hadrový trapežek, který se uvazuje na stěžeň plachetnic, asi ve výšce jednoho metru, aby se vědělo, odkud fouká vítr. Dokonce jsem pojmenování „frflík“ s malým „f“ našel i v odborné knížce o umění řídit plachetku jako terminus technicus. Ale autor publikace nevedl, že název pochází od horského ducha Frflíka s velkým F, jemuž laici říkají průvan. Co mi tedy bylo platné, že jsem se pohyboval jak horský duch Frflík, když oba psi dupali po schodech nahoru a dolů jako stádo koňů?

Jednou jsem se pokusil Sylvu s Bojarem přelstít. Bez ohledu na rámus, který jsem svými čtyřmi rychlými kroky ke schodům způsobil, byl to proti dusotu psů jen houslový trylek. Po čtyřech krocích jsem se rozkročmo posadil na zábradlí a po břiše sjel dolů, takže psi se ani nestačili vzpamatovat a už vůbec nemělo smysl, aby letěli nahoru do schodů a hned zas dolů. Měli domácího člověka dole. Jenž domácí člověk

měl zadřenou třísku do přirození a to byla taková bolest, že by jí nepřehlušilo, ani kdyby mě na zraněné citlivé místo polsbilo samo ztělesněné Svítání. Ani nikdo jiný. Vrátil jsem se proto k původnímu stylu a sestupoval jsem bosky, napodobuje horského ducha Frflíka, zatím co ten pekelný randál způsobovali oba psi, takže když pak Marie nadávala, já byl z obliga. Ať vynadá svým psům a ne mně!

Otevřel jsem verandu, prošel verandou, odemkl dveře a vyšel na schůdky před chalupu. Sylva s Bojarem vyrazili jásavě na louku a jak už řečeno, rozštěkali se, jako by probouzející se den chtěli zastrašit a zahnat. Mezitím se šedozeleň opar nad údolím prozlatil a Sněžka se začervenala, jako nenadále oslovená panna. Meteorologická stanice a nový hotel na jejím vrcholu navlékly na sebe svatozář. Zářily zlatě, že jim tolika zlata kolem hlavy záviděl i sám svatý Ignác na střeše stejnojmenného kostela v Praze na Karlově náměstí. Dokonce ani bájný maják na ostrově Rhodos nevydával tak intenzivní světlo. A vzápětí se nad rýchorským kopcem v úcolí Úpy vykulilo slunce - pokud se vůbec vykulilo a nedávalo si za dešťovými mraky dvacet.

Možná, že i proto nemám rád žirné, leč placaté roviny, že tam svítá pozvolna. Na horách svítá naráz. Je tma, pak přijde ten šedozeleň opar, zezlatoví a najednou jako když se rozsvítí ve sklepe stowattová žárovka - vykulí se slunce. Vykutálí se - i když je to proti přírodním zákonům - kutálet se nahoru. Spíš, jako když brankář vykopne od své svatyně míč. Tak rychle svítá na horách.

Pokochal jsem se sluncem, vykopnutým nějakým zeměkoulovým gólmánem na oblohu a odebral jsem se vzít ranní lázeň. Svou ranní koupel jsem v Marii utvrzoval její přesvědčení, že jsem cvok a mešuge. Důmyslná soustava vodních stružek, jimiž se pramenitá voda sváděla po loukách dolů do potoka a do Úpy, vytvářela zvlášť na enklávě Polárka jakési mřížoví. Tento fascinující systém zavodňování luk zřídili už švýcarští kolonisté hned na konci šestnáctého století. Žádný novodobý meliorační plán nedokázal s tak matematickou přesností udržet na loukách tolik vody, kolik louky potřebovaly. Když na Braunbergu stavební stroje narušily soustavu stružek a zavodňování, přišli inženýři ze stavební fakulty a narýsovali meliorační kanálky. Přesto, že měli k dispozici nejmodernější přístroje, nepodařilo se jim zregulovat prů-

tok pramenů po loukách Braunbergu tak, aby to netvořilo nevysušitelné bažiny a o kus dál vyschlý úhor. Stružky na enklávě Polárka byly stejně obdivuhodné z ekologického hlediska jako rybníky Jakuba Krčína z Jelčan v jižních Čechách.

Pramenitá voda, průzračná a čistá v kteroukoli roční dobu, byla krajskými hygieniky shledána jako naprosto nezávadná pitná voda. Krajský hygienik konstatoval, že tak čistou vodu, navíc obohacenou minerály, může Polárce závidět i lečtěkteré lázeňské zřídlo.

Ve stružce, která stékala podél hrazení pod Polárku a tam se rozdvjovala - jeden pramének napájel Větrník a druhý zavodňoval louku pod chalupou - v této stružce jsem si před dávnými léty zřídil soukromé minikoupaliště. Za Václavova vydatného a odborného přispění jsem do stružky zabudoval odložené necky, jimiž jsme nechali protékat křišťálovou, ledově studenou, pramenitou vodu.

Svlékl jsem pyžamo a v rouše Adamově jsem se ponořil do svého soukromého bazénku. Potopil jsem se celý - i hlavu. A hned potom jsem vylezl a třel zmrazené tělo ručníkem.

Pak jsem se vrátil do chalupy, oblékl se a znovu sešel dolů do kuchyně, abych si uvařil kávu. Mezitím psi probudili Hanku s Dášou a pochopitelně upozornili hospodáře i hospodyni, že nastal Boží den a že by bylo docela užitečné vstát.

Proti všemu očekávání se první v kuchyni objevila Marie. Vynadala mi, že jsem ztrojčil celou chalupu i s širokým okolím, pak mi ještě jednou vynadala, že dostanu rakovinu žaludku, protože do sebe liji na lačný žaludek černou kávu a pak se posadila na štokrlátko a zatopila v peci.

Chvilí po ní se přišoural Václav, jemuž časně po ránu vypovídaly nohy službu. Prohlásil, že po ránu je nejzdravější něco teplého do žaludku a zapálil si cigaretu. Protože v konvici na vařiči byla pro mně ještě vařící voda, nalil si do kávu taky kávu, čímž na sebe převzal Mariino rozhořčení.

„Vašku!...necháš tu cigaretu! A ještě mi to čadí pod nos!“

A jako by to bylo pro ní kdovíjaké překvapení, zaútočila na kávu.

„A k tomu kafe! Nekňuč potom, že tě bolejí nohy! Žitovku máš pít! My doma pili jenom žitovku a má babička se dožila dvaadvadesáti let. A to jenom proto, že pila celý život ráno žitovku. Kdepak náš milostpán žitovku - náš milost-

pán si dává turka jako kdyby byl nějaký anglický lord s pěti erby.”

Dovolil jsem si namítnout, že angličtí lordi pijí čaj. Na to Marie rezolutně prohlásila, že četla v nějakém románu, který měla vypůjčený od Kettnerové z Lucké, že lord Eduard zazvonil na komorníka a nechal si přinést do postele kávu.

Abych rozbouřenou hladinu žluče v útrokách paní domu drobet uklidnil, zkusil jsem zavést hovor na nezávadné téma. Když ranní káva a anglický čaj se ukázaly tématem provokujícím.

„Pořád se nemohu dozvědět, jak se dělaly ty Krkonošské syrečky, co je o nich pořád řeč. Pamatuji se, ještě když jsem byl malý - teda před válkou, že na Tylově náměstí v Praze na trhu byla babka Blahníková a ta měla vždycky v úterý Krkonošské syrečky. Ještě dodnes po těch více než čtyřiceti letech cítím tu jejich jedinečnou chuť.”

Václav pokýval hlavou a řekl na to, že to ví, že vždycky v pondělí navečer se Braun z Braunbergu sebral, naložil na vůz bedýnky se sýry, které mu boudaři z hřebenů každé pondělí nanosili a jel s tím vonícím nákladem do Prahy na trh.

„Co to meleš, Vašku!”, skočila mu Marie do řeči. „To přece nejezdil Braun. Do Prahy jezdil Berawer, co bydleli tady.”

„Kdepak, Marie. Berawer jezdil do Trutnova. Ale to bylo v minulém století. Posledních třicet let před válkou to dělal Braun.”

Marie řekla, že Berawer, že to ví od Engelmüllerové z Richtrovek a Václav řekl, že Engelmüllerová ví ... řekl ono podobenství, jímž se v lidové mluvě označuje výkal.

„Berawer,” trvala na svém Marie.

„Braun,” odvětil Václav, protože opravdu věděl, že pravdu má on.

A tak jsem se toho dne zase nedozvěděl, jak se dělaly krkonošské syrečky.

VLIV ROZHLASOVÉHO ZPRAVODAJSTVÍ
NA DOZRÁVÁNÍ KRKONOŠSKÝCH SYREČKŮ

Už jsem četl, že ve velkých slepičárnách zvyšují snůšku vajec světlem. Ve dne v noci slepicím svítí, tím jim dočista zblbnou hlavy, takže slepice necnímají, kdy je den a kdy je čas k spánku, neregistrují ani, jestli je jaro a tedy podle slepičích prapředků zvýšené úsilí při snášení vajec, anebo podzim, čas snášecího odpočinku. Neustále osvětlované slepice natolik zmagoří, že snášejí o sto šest, ať je den nebo noc, léto nebo zima.

Taky jsem četl, že kravám lépe chutná a důkladněji přežvykují, čímž zkvalitňují své mléko, když jim k tomu hraje lehká náladová hudba. Jeden můj přítel, operní tenorista, který pocházel z vesnice, dokonce tvrdil, že krávy jsou muzikální a přežvykují po rytmu. Zkusil jsem to proto jednou ve Václavově nepřítomnosti na Jeleně a Betce, ale Václavovy krávy zřejmě muzikální nebyly. Možná, že jsem nevybral správnou hudbu. Tuším, že jsem jim pouštěl nějaký big-beat nebo rockandroll. Třeba, kdybych jim byl býval pustil árii Jeníka z Prodané nevěsty anebo Valdaufovu polku Pod jednou střechem, že by to byla jiná. Nejsem však vyznavačem dechovky. Spíš naopak. A zpívat kravám „Rozmysli si Mařenko, rozmysli“ mi připadalo drobátko drsné. Kdyby se aspoň jedna z kravek jmenovala Mařenka. Leč to by Marie nikdy nepřipustila. I přes tyto své nezdařené badatelské a výzkumnické pokusy připouštím, že krávy při poslechu náladové hudby mohou lépe dojít a dokonce i jejich mléko může být kvalitnější.

Nečetl jsem však nikde a ani jsem z vyprávění neslyšel, že by živočišné zemědělské výrobě a speciálně chovu dobytka prospíval poslech přehledu denního tisku z rozhlasu. Přesto právě tuto metodu na svém dobytku Václav aplikoval. Měl na trámu zavěšen tranzistorový přijímač a kdykoli vešel do chléva, vyladil některou německy hovořící stanici, která zrovna vysílala zprávy. Anebo ještě raději přehled tisku. Na-

mátkovým poslechem jsem záhy zjistil, že Václav loví pouze stanice, hovořící západoněmecky. Východoněmecké z neznámých důvodů přejížděl. Říkal jim „Dederoni“ a neměl k nim tu náležitou důvěru. Alespoň ne takovou, jakou doporučoval tuzemský tisk. Možná taky, že západoněmčina měla lepší výslovnost. Anebo se chtěl utvrdit, jak je život v kapitalistické cizině nesnesitelný, jaká je tam bída a jak může být tuzemské straně a vládě vděčen, že smí třít bídu v socialismu. Nikdy jsem se ho na to neptal. Jsou to jen a jen mé domněnky.

Vešel jsem do chléva, zrovna když Václav končil dojení. Z tranzistoru kdosi západoněmecky četl, co zrovna píše noviny - v Německé spolkové republice, ve Švýcarsku a v Rumunsku - o rozdílném názoru Západu a Východu na počet ozbrojených sil ve střední Evropě. Počkal jsem, až přehled tisku skončí a když spustila jazzová hudba, zeptal jsem se Václava na ty krkonošské syrečky.

„Teď, když tu není Marie, tak mi to v klidu pověz, jak se dělaly.“

„Na to musím mít trochu klidu. A hlavně volné ruce.“

Václav rád vyprávěl rukama. Nejen, že měl bohatý, šťavnatý a pestrý slovník, ale ještě své vyprávění ilustroval ruční pantomimou. Jakýmsi maňáskovým divadélkem bez maňásků.

„Všiml sis, jak dělám tvaroh?“, zeptal se a já musel s hanbou přiznat, že jsem si to za celých těch třicet let nevšiml. Laicky jsem se domníval, že nechá jen zkysnout mléko a pak to přes bílé plátno zcedí. Ale bylo mi divné, že tvaroh z Polárky je tak znamenitý a docela jiný, než kupovaný. To jsem si všiml. Jenže jsem to přisuzoval kvalitě mléka. Vysokohorského.

„To máš ten svůj čich natolik pochroumaný, žeš nikdy v kuchyni necítil ten strašidelný smrad, když jsem spařoval telecí žaludek? Teda držtky - abych to řekl přesně?“

Odvětil jsem, že čas od času jsem jakýsi nepříjemný zápach cítil, jenže jsem se domníval, že se to vaří něco pro dobytek. Nějaká lektura.

„Zápach?“, podivil se Václav. „To je smrad, jako když vpadne do kuchyně milión tchořů s ohořelejma ocasama.“

Vypnul radio. Bylo to neklamné znamení, že chytil slinu. Vyprávěcí.

„Tak to se napřed spaří telecí držtky - nebo žaludek, aby 39

sis nemyslel, že vaším telecí hlavy. To by si mohla myslet jen hlava skopová."

Poděkoval jsem za tuto milou pozornost. Ačkoli jsem při pohledu na mírumilovné hlavy oveček dost dobře nechápal, proč by skopová hlava měla být co do chápavosti tupější než hlava telete. Nebo moje.

„Trochu vody z těch spařených držtek se přidá do vlažného mléka. Když se dělá tvaroh jen tak zvaně původní cestou, je to taky tvaroh, ale je potom takový oslizlý."

Řekl jsem „Aha," i když jsem nevěděl proč.

Václav znovu pustil radio a chystal se pokračovat „ve výrobě mléka," jak by řekli v televizi, kde mají rádi tyhle fabričné výrazy, aby vypadali jako dělničtí kádři.

„Takže se udělá tvaroh," pravil jsem po chvíli. „A co dál?"

Václav zas vypnul radio a podíval se na mne s chápavým výrazem otce, který vysvětluje svému dítěti, že automobil jezdí proto, že je v něm motor a ne, že ho strkají trpaslíci.

„Dál už nic. Mírně osolený tvaroh - ale taky se nemusí solit - se dá do kameninových misek, kameninové misky se naskládají na mřížoví ze dřeva a dá se to do sklepa. Druhý den se to otočí a zas se to dá do sklepa zrát. Třetí den se tvaroh vyklopí z kameninových misek a tyhle tvarohové homolky se namočí ve vlažné vodě a nasází jako chleba na prkno. Denně se to máčí ve vlažné vodě a otáčí. Za týden jsou Krkonošské tvarůžky hotové. Naskládaly se do bedniček po pětadvaceti až třiceti kusech a každé pondělí kolem poledního se to na krosnách odneslo nebo v zimě na rohačkách odvezlo na Braunberg Braunovi. A Braun to naložil a odvezl na trh. Buď do Trutnova nebo až do Prahy."

Řekl jsem, že pokud mě má slábnoucí paměť naklame, že mi připadá jako by v těch Krkonošských syrečkách od paní Blahníkové z Tylova náměstí byl kmín. Že se mi tak nějak vybavuje na jazyku příchut' kmínu.

„To se taky dělalo, že se do tvarohu přidával kmín. Ale původně to byl jen tvaroh bez jakékoli příchutě a přísady."

Z kuchyně bylo slyšet Marii, jak křičí „Vaškůůů - co tam zas v tom chlívě děláš? Tady máš spoustu práce v kuchyni. Pozval sis Němce, tak se o ně koukej postarat!"

Václav pustil rozhlas, naladil hodně ryčný big-beat, pustil to nahlas, jak nejvíc to šlo, takže i kdyby Marie v kuchyni křičela jako by ji na nože brali, její mohutný hlas by zvuko-

vou bariéru big-beatu neprolomil. Václav se spokojeně usmíval. Tak spokojeně a blaženě, jako když se od sbíječky v kamenolomu ocitnete náhle na lesní pasece. Chvilku ten řev big-beatových decibelů vychutnával, pak radio ztlumil a řekl mi :

„Řekni Marii, že kobědu budou borůvkové knedlíky. Těsto už mám zadělané a je teprve devět hodin. Polévka bude kyselo a to může udělat sama. Kdyby se ti chtělo, mohl bys jít nahoru pod les a nasbírat pár křemenáčů. Rostou tam nalevo od studánky. A když tam nebudou, tak do kysela stačej klouzky. Těch je tam jako smetí. A taky můžeš říct Marii, že jsou to zrovna tak její Němci jako moji.”

O borůvkových knedlíkách jsem to vyřídil. O kyselo taky. Ale dovětek o spoluvlastnictví Němců jsem si vyřídil netroufal.

NÁLEZ KŘEMENÁČŮ KOMPLIKUJE HLADKÝ PRŮBĚH RODINNÉHO KOUPÁNÍ

Křemenáče nahoře pod lesem nalevo od studánky nikdo nesesbíral. Trůnili tam v trávě jako reklama na houbařský ráj. A nejen nalevo od studánky. Bez zvláštního hledání jsem jich nasbíral celý košík. Kdoví, jestli mi je tam ráno Václav nenarafičil, protože věděl, že na houby chodím tuze rád, ale když mi někdo hřib přímo neukáže, sám ho najdu jen zřídka.

V roli houbového Mikuláše jsem se vítězoslavně vrátil na chalupu. Ale Chatu Polárku jsem našel dočista pustou a prázdnou. Nepočítám-li dobytek a drobné domácí zvířectvo. Dáša jela dolů do Pece, Hanka byla na Braunbergu vyjednávat odvoz sena a nějakých trámků ze stavby nového hotelu a Sylva s Bojarem byli u ní. Na stole kynulo těsto na borůvkové knedlíky, na peci vřela voda, ale nikde nikdo. Zklamane jsem postavil košík s křemenáči na stůl a šel se podívat, co se děje. Těšil jsem se, že mě Marie napřed bude přesvědčovat, že jsou to prašivky a ne křemenáče a pak pro jistotu z každé houby ždíbíček ukousne, aby měla jistotu, že ji neotrávím. Vždycky, když tohle s houbami provozovala, vzpomněl jsem si na onoho nedůvěřivého houbaře, který také každou nalezenou houbu okoštoval. Sebral, ukousl kousek, válel po jazyku, spolkl a když necítil hořkost nebo pálení, teprve pak uložil nalezenou houbu do košíčku. Jednou našel takovou podivnou houbu, kterou neznal. Sebral ji, ukousl, aby se přesvědčil, je-li jedlá či nejedlá. Ještě jednou pro jistotu ukousl, po jazyku válel, náhle se zarazil, houbu zhuseně odhodil a tra si ruce o kabát, s odporem mumlal : „Fuj - ještě že jsem do toho nešlápl!“

Václav vyvážel hnůj. Možná, že se této zapáchající činnosti říká „kydat“. Zkrátka - nabíral hnůj a vyvážel jej na hnojiště.

„Našels“ nějakého toho křemenáče?“, ptal se a tvářil se tak pořouchle, že bych za to nedal ani zlámanou grešli, že je tam

„A neškleb se,“ volal, když viděl můj nakřeněný nos. „Fi-alkama to holt nevoní a intim-spray se z toho dělat nedá. Ale za to louky nám na podzim poděkují. To půjdeš od le-
sa a budeš slyšet ze všech stran samé - Děkuji! Zapiatpánbůh
Děkuji pěkně! Aby vám Pán Buh ručičky pozlatit ráčil! Mi-
lión díků!“

Úplně se do toho vžil. Dokonce i mne nakazil, takže se mi
najednou zezdalo, že se louky začínají blaženě usmívat a
hnůj už mi tolik nesmrđel. Zeptal jsem se, kdeže je Marie.

„Marii chytil rapl. Ohřála si vodu, nalila ji do vany a kou-
pe se.“

Vedle komory měli na Polárce ještě jednu komoru, která
byla přestavěná částečně na prádelnu a částečně na koupel-
nu. Ale nejvíc na přípravnu krmení pro dobytek. Takže dnes
sloužila jako koupelna.

Řekl jsem „To jo!“, pochopil jsem, proč byla rozpálená
pec a proč se na kamnech vařilo tolika vody v hrncích. Ze-
ptal jsem se ještě, kam mám ten košík s křemenáči dát. Vác-
lav usoudil, že bude nejlepší, když do komory, aby snad Marii
nechytil ještě jeden rapl a nevyhodila je. To by byla škoda.

Dał jsem tedy košík s houbami do sklepa, zvaného komo-
ra, zatím co skutečná komora se zvala koupelno-prádelnou.
Sotva jsem se vrátil do kuchyně, přišla vykoupaná Marie a
sháněla se po Václavovi.

„Výváží hnůj,“ prozradil jsem Marii, abych ji ušetřil vy-
volávání Václavova jména.

„To se mi snad jen zdá!“ zvolala a dala si ruce v bok. „On
ví, že jsem ohřála vodu na koupání a on si jde kydat hnůj!“

Tak vida - přecejen se té činnosti říkalo „kydání“.

Za chvílku už hnala Václava před sebou. „Okamžitě se jdi
vykoupat!“, kázala. „Udělal jsem ti vodu.“

Václav zmizel v komoře, která sloužila za koupelnu, prá-
delnu a přípravnu krmení pro dobytek. Dnes tedy za kou-
pelnu. Marie se mezitím česala. Neuplynuly snad ani dvě mi-
nuty a Marie už křičela: „Nezdá se ti, že se tam nějak moc
dlouho rácháš? Cákáš tam už málem celé půldne a práce ti
stojí.“

Nedostatečně osušený, vstoupil Václav do kuchyně, oblé-
kl se znovu do pracovních šatů, zapáchajících močůvkou a
šel dokydat hnůj.

DEDERONI OBĚDVAJI RADĚJI BORŮVKOVÉ KNEDLIKY NEŽ HANDGRANÁTY

Václav rád říkával: „Když nám dá Pán Bůh zdraví a Panenka Maria nějakou tu korunu...“ Obého bylo na Chatě Polárka zapotřebí. Toho druhého dokonce stálý nedostatek. Někdy se peněženka podobala vyprahlé poušti. Proto by měli být Němci a jiní hosté, kteří za svůj pobyt platili a nebyli hosty rodinnými, seslaným požehnáním. Marie naopak prohlašovala, že jsou prokletím. Svým způsobem měla ovšem pravdu. Z ekonomického hlediska určitě. Svízel byla v onom dovětku - pokud nebyli hosty rodinnými. Na Polárce se totiž každý host po několika dnech stával hostem rodinným. Příslušníkem rodiny. A byl-li Václav coby obchodník spíš neobchodník, pak Marie byla přímo antiobchodník.

„Copak bych mohla od našich lidí vzít peníze?“, rozčilovala se, když mělo dojít k placení. „Jsou to přece naši hosté!“

Marie rozlišovala mezi cizími a domácími. Zatím co Václav byl laskavý a dobrácký na každého - ať ho viděl poprvé v životě anebo, ať to byla jeho vlastní dcera. Marie rozlišovala mezi cizím člověkem a člověkem domácím. Samozřejmě, že hubatá byla na všechny stejně, ale „naši lidé“ byli holt „naši lidé“ a po drsném vynadání a přes hrůzostrašný křik by se byla rozdala z posledního. Proto se bránila hostům. Věděla, že hosté přinášejí do chalupy peníze, jenže když přijala hosta za „svého“, když se host stal domácím člověkem, nevzala by od něho ani korunu. Za nic na světě.

Šlehačkáře jakž takž snášela. Šlehačkáři přišli, snědli svou porci, vypili medvědí mléko a šli. Navíc mezi ně nechodila. Nestačila je za tu krátkou chvíli pojmut mezi příslušníky rodiny. Host, který přijel na několik dní, velice záhy splynul s Chatou Polárkou. Pokud to nebyl úplný vůl. A volové se Polárce vyhýbali jako čerti kříži. Zabrousil-li přesto nějaký vůl omylem na Polárku, po pár hodinách prchal, že za ním až na Braunberg zůstala žízňivá čára. Na voly a hlupáky měla Marie nos. Mohla dělat proutkaře. V zástupu vyčichala vola

nistické režimy své dizidenty tak nepronásledují a nešikanují, jak dokázala Marie pronásledovat a šikanovat voły a hlupáky.

S Němci to bylo trochu jinak. Marie neuměla německy. Proto nehrizilo nebezpečí, že dojde tak brzo k zdomácnění. Kromě toho k odmítnutí - ba přímo k odmrštění, zahrnutí, zastrašení, zvukové likvidaci - docházelo hned při sjednávání pobytu. Telefonicky. Tuzemcům jejich choutky na pobyt na Chatě Polárka dokázala Marie zahnat hned, jak o tom padlo první slovo. Ostřížím zrakem a sluchem vysokohorských svišťů sledovala každý telefonický hovor. Jakmile rozpoznala, že hrozí nebezpečí invaze hostů, začala ječet, křičet, volat, rámusit a nahánět hrůzu tak vehementně, že Václav po chvíli řekl: „Je mi líto. Ale slyšíte Marii“.

A bylo to.

Jenže Němci netušili, co tam na druhém konci linky je za křik. Někteří si mysleli, že třeba Václav má puštěné radio nebo televizi a že zrovna vysílají nějaký komentář proti třídnímu nepříteli. Nebo záběr z nějaké schůze či manifestace na oslavu kubánských vojáků ve válce Ugandy proti Tanzánii a na oslavu nevměšování se do vnitřních záležitostí.

Přišli Němci. „Dederoni“, jak říkával Václav, jednak jako narážku na umělou tkaninu dederon, kterou ve východním Německu vyráběli místo nylonu a jednak jako foneticky přečtená zkratka Německé demokratické republiky - DDR. Šest dospělých Dederonů a dvě dítka. Echt Prušáci jako ze starých Bismarkových časů - hluční, povýšení, úseční a vojáčtí.

„Vaškůůůů,“ volala Marie. „Máš tu ty své Němce.“

Dederoni stáli na verandě a kochali se vyhlídkou na Sněžku a na panorama Krkonoš. Václav se přišoural do kuchyně tak, jak byl - od kydání hnoje.

„Nelez sem!“, kázala Marie a zacpávala si nos. „Smrdíš hnojem.“

Zachytil jsem Václavův pohled. Kývl jen hlavou. Ujal jsem se Němců. Odvedl jsem je nahoru do pokojíků, vysvětlil jim, že k obědu bude pravé krkonošské kyselo s houbami a borůvkové knedlíky a že oběd bude po jedné hodině. Řekl jsem radši, že po jedné, protože jsem správně tušil, že Václav nebude v poledne zdaleka hotov.

Když jsem se po vykonané službě hoteliéra, pokojské a 45

líftboye vrátil do kuchyně, kázala Marie, abych šel Václavovi říct, že jestli hned nepůjde dělat oběd, že se mu ti Němci naštvou a odejdou. Byla to blbost. Dederoni byli rádi, že jsou rádi. Ale šel jsem to vyřídit.

„Vyříd' Marii, ať si trhne nohou. Ale ať přitom dá pozor, aby se nekopla o kamna. A taky ať si přitom neukousne jazyk. Byla by to škoda!”

„Co říkal? ”, ptala se Marie, když jsem jako posel v tiché poště vstoupil znovu do kuchyně.

„Že už jde”, zalhal jsem, abych si ušetřil další cestu se vzkazem.

„Hned mu jdi říct, ať se nechodí flákat do kuchyně. Vysvitlo sluníčko, tak ať pokosí louku nahoře u studánky!”

Postřehl jsem, že má v ruce pokličku. Z hrnce se vinula vůně brambor a zeleniny a na stole byly nakrájené křemenáče. Marie dodělávala kyselo.

Šel jsem tedy znovu ven a vyřídil změnu rozkazu.

„Snad se mi taky nehrne do borůvkových knedlíků? ”, zeptal se Václav s hrůzou v hlase. „Řekl jsem, že k obědu budou borůvkové knedlíky a ne handgranáty, plněné borůvkami.”

Kapitola třináctá

SPOR O LETOPOČET, V NĚMŽ SPADL KOMÍN A SYLVU NEKOUSLA ZMIJE

Čas nebyl pánem obyvatel Chaty Polárka. Ale ani obyvatelé Chaty Polárka nebyli pány času. Oba - čas i obyvatelé Chaty Polárka žili nezávisle na sobě. Plynuli sice souběžně, ale chvíli ten rychleji a pak zas onen, někdy se zastavil čas na své pouti Věčností, jindy zabrzdili svou neúnavnou cestu životem obyvatelé Chaty Polárka a nechali čas, aby je předběhl, aby si klidně pádil dál, oni že si drobátko vydechnou.

Samozřejmě, že oběd v jednu hodinu nebyl hotov. V jednu hodinu teprve přišel Václav z louky, převlékl se, umyl, uválel z dostatečně vykynutého těsta placky a naplňoval je borůvkami. Voda na peci vřela. Bylo za deset minut půl druhé, když Václav knedlíky zavařoval.

„Už můžeš nalejvat kyselo,“ řekl. To už byla doma Hanka. Němci seděli u prostřených stolů na verandě a trpělivě čekali. Když vařila Hana s hrncem polévky na verandu, zavonělo to houbami a kyselým mlékem a kváskem.

„Ahned se zeptej, co budou pít!“

Všech šest dospělých - i ženské - chtěli pivo.

„Vědí, že budou borůvkové knedlíky?“

„Vědí a prý jim to nevádí. Když jsou v Čechách, tak že prý pivo,“ vyřizovala Hanka a já se vůbec nedivil, poněvadž když vám ve východním Německu mohou klidně dát k sladké buchtě kyselý zelí a uzenku, proč by nemohli zapíjet borůvkové knedlíky pivem.

„A děti mléko. Jestli prý máš mléko?“

„Všechno máme, jen peníze nemáme,“ řekl Václav od pece. To však neměl říkat. Marii jako když bodne jehlicí na pletení do hyždí.

„Furt naříkáš, že nemáš peníze a přitom necháš zmoknout seno. Kdybys sem nebral Němce, už mohla být celá horní louka u studánky posekaná.“

Václav namítl, že neprší, takže seno nemůže zmoknout. Že je naopak po pár studených dnech sluníčko. Ale ani s tímhle argumentem nepochodil.

„No právě. Když je sluníčko, tak nemáš trojčit za pecí v kuchyni, ale máš být na senách!“, volala Marie. „A dělej, za chvíli ti přijdou šlehačkáři!“

Přikázala Hance, aby šla se mnou obrátit seno pod Větrník. Náhle si uvědomila, že se ještě nevrátila Dáša z Pece.

„A kde je zase Dáša? Co tam má co dělat? Už tu dávno měla být. Kdybych byla šla já, už jsem byla zpátky desetkrát.“

Hanka správně vytušila, že svou přítomností může soustředit matčin hněv na sebe. Proto prohlásila, že se jde hodit do gala na ty sena a že ty knedle Němcům můžu dát já.

Borůvkové knedlíky nebyly handgranáty. Byly křehoučké, posypané cukrem, tvarohem, polité rozpuštěným máslem a šlehačkou. Němci si přišli pro nášup. Marie se mračila, poněvadž pro nášup kysela si nepřišli. Nevěděla, že jim Hanka nalila tak vrchovaté talíře, že do nich nešla ani namočit lžíce.

„Poslouchej, Vašku, jak tak koukám na toho hubenýho Němce - že ten tady byl ten rok, jak Sylvu kousla zmije?“

Václav si oblékal zástěru, propagující cibuli a vyměnil si čepici. Byl nejvyšší čas jít do sklepa, zvaného komora, šlehat smetanu.

„Byl. Ale ne ten rok, jak Sylvu kousla zmije. To byl ten rok, jak dědek Ságner s Lubošem spadli s neckama do závěje.“

Na Polárce nikdy neříkali vloni, před dvěma léty, před pěti léty. Měřili čas podle toku událostí - toho roku, jak jsme měli sedm koček, ten rok, jak nám spadl komín. Anebo jak napadlo tolika sněhu, že museli proházet tunel, aby se dostali z chalupy.

„Co budeš, Vašku, vyprávět? Ten rok, jak dědek Ságner s Lubošem spadli s neckama do závěje, sem ještě Němci nejezdili. Říkám ti, že to bylo ten rok, jak Sylvu kousla zmije.“

Václav trval na svém. Bylo to ten rok, jak dědek Ságner s Lubošem spadli s neckama do závěje. Němci sem sice ještě nejezdili, ale tenhle tu byl.

„Byl tu přece tenkrát s Liberečákama. A Liberečáci jezděj jen v zimě. V létě jezděj na vodu. Sylvu kousla zmije v létě. Nemohli tu tedy být, když Sylvu kousla zmije. Byli tu, jak dědek Ságner s Lubošem spadli s neckama do závěje.“

Nabídl jsem se, že je snadno rozsoudím, když se Dederona zeptám. Jenže to Marie nemohla strpět.

48 „Nikoho se neptej! On to sám neví. Já to vím určitě. Byl

to ten rok, jak Sylvu kousla zmije. Když dědek Ságner s Lubošem spadli s neckama do závěje, to sem ještě Němci nejezdili.”

Třebaž jsem toho o Polárce věděl dost, o tom, jak zmije kousla Sylvu a jak dědek Ságner s Lubošem spadli s neckami do závěje, jsem nikdy neslyšel. Zvlášť, jak dědek Ságner s Lubošem spadli s neckami do závěje mě moc zajímalo. Znal jsem oba. Starý Ságner z Náchoda byl Mariin strýc. Bratr její maminky. A Luboš byl Ságnerův prostřední syn. Bývala s nimi na Polárce vždycky legrace.

„Pojď se mnou do komory šlehat. Já ti to budu vyprávět.”

Marie na to řekla, že to určitě bylo jinak, než jak mi to bude Václav vyprávět.

„Tak já si to pak nechám vyprávět ještě od tebe.” A šel jsem za Václavem do sklepa, jemuž se říkalo komora.

Kapitola čtrnáctá

JAK TŘI CHLAPI V NECKÁCH ZAPADLI DO ZÁVĚJE A BYLI V RAKVI

Seděl na nádrži s vodou, velký hrnec se smetanou měl na klíně a ručním šlehačem tekutou hmotu přetvářel v nadýchanou šlehačkovou pěnu.

Žádným mechanickým šlehačem nedocílíš tu hedvábnost a jemnost jako ručním šleháním,” tvrdil Václav. „To máš to samé jako ručně pletené housky a strojová velkopekárna. Jen jednou jsem to zkusil na šlehači a měl jsem z toho máslo”.

Rozesmál jsem se. Ale ne Václavovi, jenž ušlehal máslo. Maně se mi vybavil staříčkový šlágr - „Jen jednou jsem to zkusil, ještě dnes mám ostudu. Už nikdy víc milovat nebudu”. Řekl jsem to Václavovi.

„To je ohromný”, radoval se. „To mě musíš naučit celé. Budu to každý den zpívat Marii”.

Tak jsem ho to naučil. Pobrukoval si to do rytmu šlehání a bylo mu vidět na očích, že se nemůže dočkat, až to spustí na Marii.

Začínalo mi být ve sklepě, který se nazýval komora, chladno.

„Dozvíím se, jak to bylo s těmi neckami v závěji?”

Václav přestal zpívat, že to jen jednou zkusil a ještě dnes má ostudu a že už nikdy víc nebude milovat.

„Kdybys mi furt neblbnul hlavu se svými pitominkami, už jsem si to mohl dávno dovyprávět“, řekl a jen tak pro oživení paměti si ještě jednou zanotoval, že jen jednou to zkusil a ještě dnes má ostudu.

„Náramný song“ pochvaloval si. „Budu mu říkat Žalm pro Marii. Jen jednou jsem to zkusil, ještě dnes mám ostudu... Jo, tys chtěl o těch neckách.“

Kývl jsem. Na verandu už začali přicházet první šlehačkáři. Turnus z Hradecké boudy. Co chvíli začne Marie ječet, cože tam v té komoře děláme, že má Václav plnou verandu hostů.

„Vykrmili jsme si vepřítka-pašíka a chystali jsme se zabít. K pašíkovi jsme hodlali píchnout ještě berana. Jitřnice, jelítka, guláše, tlačěnka - všechno je pak jemnější. Potřebovali jsme ještě jedny necky. A tak dědek Sagner s Lubošem, že si půjdou vypůjčit necky na Jitřenku na Braunberg. Zrovna napadlo snad třičtvrtě metru čerstvého sněhu. Sněhu bylo tolik, že od rozcestníku k lesu vykukovaly jen vršíčky markýrunků a pár jich bylo dočista zasypaných.“

Dovedl jsem si představit, kolik muselo být sněhu, když byly zasypané značkovací tyče, zvané markýrunky. Byly vysoké i přes dva metry.

„Na Jitřence mají všechno namožené. Všechno, co je ze dřeva, napustili mořidlem. Prý, aby se do toho nedal dřevotoč.“

„Myslíš červotoče, ne?“

„Možná,“ přisvědčil Václav. „Ale je to dřevotoč.“ Václav měl rád jazykovou pestrost, ale přitom byl puntičkář, pokud běželo o přesný význam slov. „Červ, který se vrtá v dřevě. Takže dřevotoč. Němci taky říkají Holzwurm“.

Mezitím se smetana našlehala do nádherné, husté, šlehačkové pěny, že by z ní musel mít radost i sám pan Chaplin, kdyby mu byla vržena do obličeje. A Laurel s Hardym by se do ní rovnou namočili celí. Laurel určitě. Hardy by ji spíš s gustem spořýkal.

Byl nejvyšší čas jít mezi hosty, spočítat objednávky na šlehačku s borůvkami a na medvědy. Byl jsem docela rád, že na chvíli vypadneme ze sklepa, jemuž se tady říkalo komora. Tetelil jsem se zimou. Měl jsem husí kůži a tento druh pokožkové mimikry mohl v té době v Čechách vypadat jako provokace. Říkalo se tomu mezi lidem „hradní ekzém.“

Radši jsem nešel mezi hosty a počkal jsem v kuchyni.

Václav rozdal šlehačky, medvědí mléka a zjistil, že zatím venku před verandou už čeká parta z Lesní boudy, že jich je pětapadesát, že počítal jen se čtyřiceti a že když nebude chtít ošidit porce, kdyby se rozkrájel, na všechny se šlehačka nedostane. Navíc ještě šlehačkáři z Hradecké ještě nedojedli, neplatili a čekali na Václavovu desetiminutovku. Nakonec všechno k všeobecné spokojenosti zvládnul. K vyprávění o tom, jak volil elktřinu ve volbách do Národních výborů a jak pak utřel nos, stačil ještě přidat pár historek o tom, jak se na Chatě Polárka natáčel televizní seriál „Na konci světa,” zkasíroval a s gestem tragéda při aktšlusu se odpořoučel.

Popadl čistý hrnec a dlouhými kroky, jako by byl na lyžích-běžkách, odklouzal se znovu do sklepa, jemuž se říkalo komora. Natáhl jsem na sebe Mariin svetr a šel za ním, abych se konečně dozvěděl, jak to bylo s těmi neckami v závěji.

„Takže na Jitřence měli namořené nacky. Černohnědé. Jak v tom mohli prát bílé prádlo?“, zeptal se mě Václav. Snad si myslel, že jsem nějaká zkušená pradena.

„Dědek Ságner s Lubošem popadli necky, a protože už tady na Polárce si dávali na cestu na posilněnou a proti mrazu nějakého toho frfánka, jak se konečně při každé správné zabíjačce sluší a patří, před odchodem z Jitřenky trochu ty grády alkoholu v krvi přiživili. Dali si dvojitý grog a zazdili ho každý třemi velkými myslivci. A protože tady měli taky dvojitýho groga, jak já říkávám - krok do tmy, a zazdili to taky každý třemi myslivci, určitě se jim na zpáteční cestě z Braunbergu zdálo, že se s těmi neckami nadnášejí.“

Václav na moment přestal šlehat a zblízka si prohlížel svůj polotovar.

„Človíčku, té šlehačky bude málo. Víc sebrané smetany už nemám a dole v Peci mlékárenskou šlehačku jsem kupovat nechtěl. Nejsem přece putykář! To bych si připadal, jako kdybych lil do vína vodu. Budu holt muset udělat barnumskou reklamu na medvědy.“

Znovu rozkmital svou pravičku, že až krúpěje smetany létaly do vodní nádrže, což byla přímo národohospodářská škoda.

„Mezitím přestalo chumelit a Krakonoš si pročišťoval plí- 51

ce. Když vyšli z lesa už tamhle na kraj louky, div je to i s neckami neodneslo. A protože se bořili do čerstvého sněhu až po kolena, a táhli dno necek po sněhu, hodili si necky na hlavu. Jak jsem povídal - sněhu bylo, že někde nabyly vidět markýrunky. A tam, kde nebyly vidět, nějak vybočili z vyšlapané cestičky a křuch! a šápho! propadli se závějí do potoka. Jenom hlavy jim koukaly ze závěje. Teda - nekoukaly. Necky je přiklopily. Nohama v potoce, celým tělem v závěji a hlavu pod poklopem. Aspoň, že jim nefoukalo na hlavu."

A protože Václav měl rád všechno názorně a z gruntu vysvětlené, přikrčil se nad hrncem a ukázał, jak dědkovi Ságnerpvi a Lubošovi koukaly hlavy ze závěje. Zvlášt Lubošovu hlavu, trčel ze závěje, předvedl výtečně. I když ani hlava dědka Ságnera nebyla k zahození.

„Tak tam trčeli, stydli od nohou a přeli se, jestli je příjemnější smrt umrznutím, anebo ohlodáním od havranů. Tenkrát zrovna promítali ten Hitchcockův horror „Ptáci“. Dědek Ságner na tom byl a tvrdil, že kdyby je byly necky nepřiklopily, určitě by se na ně slétlo několik hejn havranů, vyklovali by jim napřed oči a pak je ohlodali, že by z nich zbyly jen holé lebky. Luboš tvrdil, že si radši dá vyklovat oči a ohlodat mozek, než aby ztuhnul od nohou. Jak se tak přeli, která z těch dvou smrtí je příjemnější, stoupal z Pece náchodský řezník Truneček, kterého jsme pozvali."

Řekl jsem, že náchodského řezníka Trunečka znám. Vážil stodvacet kilo, porcoval maso jako jiný trhá lístky kopretiny - má má ráda, nemá mě ráda. Než se člověk nadál, měl prase rozporcované A jitrnice naplňoval takovým fofrem, že ani buldozer by nedokázal tolika prejtu na jeden zápřah nahrnout do stěv. Popíjel rád griotku a zpíval fistulkou „Zelení hájové, bejvali jste vždy moje... Mařko šupni do mně jednoho kirše, ať se mi nepraší od huby. Ale nalej to do mne z kafáče, abys nemusela dvakrát..." Takový byl náchodský řezník Truneček. Kromě toho byl pověřčivý.

„Jo - a ten náchodský řezník Truneček se vyškřábal celý zpocený na kopec a šlapal si to závějí už takhle rovně od lesa sem k chalupě, když najednou narazil na víko od rakve. On si aspoň v první chvíli myslel, že to je víko od rakve. Zůstal na to civět, pokřičoval se a chtěl vzít nohy na ramena, když najednou slyšel, jak ta mrtvola v rakvi se s někým hádá. V tom okamžení zrovna Luboš vyhrál při o způsobu

smrti - jako, že si radši nechají vyklovat oči a mozek od havranů než, aby omrzli od nohou - a odklopili necky. Truneček padl do závěje na kolena a volal o pomoc Panenku Marii Svatohorskou a všechny svaté, co jen znal. Vůbec nepoznal, že to je dědek Ságner, který bydlel v Náchodě pár baráků od něho. - Hele, Truneček - povídá hlava dědka Ságnera v závěji. - Nevolej žádnou Panenku Marii Svatohorskou. Radši zavolej Vaška, ať přijede s Mindou a vytáhne nás odtud dřív, než nám vyprchá alkohol z těla a odpadnou nám ty dva rampouchy, co tam dole máme místo nohou. - To povídala hlava dědka Ságnera v závěji. Jenže náchodský řezník Truneček, jak tam tak s těmi svými stodvaceti kily živé váhy klečel, začal se pomalu propadat. Propadal se pořád níž a níž a než se ty dvě hlavy nadály, trčela ze závěje hlava třetí - hlava náchodského řezníka Trunečka. - Prokristapána, Truneček - volala hlava dědka Ságnera - hned natáhni ty své haksny tukem oblitý, nebo se propadneš do potoka a budeš se s tou svou váhou propadat furt a furt, až se propadneš k proti-nožcům do Austrálie a tam tě sežerou Papuánci, dobráci parukatí. - Dědek Ságner si pletl Austrálii s Afrikou a všichni divoši u něho byli Papuánci, dobráci parukatí, jak to jednou slyšel v nějaké nedělní chvilce poesie v televizi."

Šlehačka se zdála být dokonalou. A protože se Václav do líčení zoufalého boje o život v závěji vžil tak opravdově, musel jsem zadržet jeho kmitající pravici, aby ze smetany neudělal máslo. Ručně. To by pak nebylo „jen jednou jsem to zkusil, ještě dnes mám ostudu“. To už by bylo dvakrát a už by se to nerýmovalo.

„A víš, že jsem fakticky musel vzít Mindu a na laně ty tři trosečnický ze závěje vytáhnout. Nejhorší dřina byla s Trunečkem. On se tam dole nějak těmi koleny zašprajcoval, že jsme ho museli lopatou napřed obházet.“

Václav ochutnal šlehačku, uznal, že je dobrá a narovnal se.

„A ten rok, co dědek Ságner s Lubošem a náchodským řezníkem Trunečkem zapadli i s neckami do závěje, tady byli Liberečáci a s nimi ten dnešní Dederon. Ať si Marie tvrdí, co chce. Ten rok, co Sylvu kousla zmije, to tady byli docela jiní Dederoni. Když ti to bude Marie říkat jinak, jen kejvej hlavou a usmívej se. Ona nemá ráda, když se jí odporuje!“

LZE SNIST PADESÁT PORCI ŠLEHAČKY
NA POZEZENÍ A NEPUKNOUT?

Václav byl ve svém živlu. Chodil mezi hosty v cibulové zástěře a kšiltové čepici od firmy Honda, vyprávěl své burleskní příběhy, jimž říkal „desetiminutovka“, odpovídal na dotazy z publika jako na nějaké tribuně otázek a odpovědí a byl rád, že mu to se šlehačkou vyšlo, že těch pár lačných mužských přemluvil na medvěda. Teď už upíjeli každý třetího medvěda, dávno už byly čtyři hodiny pryč, už měli mít na Chatě Polárka zavřeno a snad jen díky tomu, že se v kuchyni zastavily hodiny, nekřičela Marie, aby se zavřel krám a mazalo se na sena.

„Ještě sedm medvědů,“ kázal Václav, když se tou svou šoulavou, ale přitom rychlou chůzí přisunul do kuchyně. Udělal telemark a chtěl zas odprchat mezi své posluchače.

„Prosím tě, Vašku, sedni si a nemotej se tam furt v jednom kuse mezi hostama. Pak zas budeš nadávat, že tě bolejí nohy.“

Václav mávl rukou. Ale jen tak náznakově. Dáša s Hankou připravily objednaných sedm medvědích mlék a Václav na svých běžkách odklouzal na verandu.

Ale natošup byl zpátky, nasypal kávu do mlýnku a mlel kávu.

Jdeš mi na nervy, Vašku! Máš tam plnej lokál lidí, a ty si tu hraješ s mletím kafe. To můžou udělat holky.“

Václav mávl rukou. Ale zas jen tak náznakově. Jenže tentokrát to Marie zpozorovala a vyrazila k útoku.

„Jen moc nemávej tou rukou! Já tě dobře vidím. To si nezvykej! Jednou mávneš rukou, podruhý pohodíš hlavou a potřetí už mě rovnou pošleš tam...“ Marie nikdy neužívala sprostých slov. Čímž nahrála Václavovi.

„Kam tě mám poslat?“, zeptal se bezelstně. „Do lokálu mezi hosty bych si ani ve snu netrouf tě poslat.“

Marie na to pravila, že on moc dobře ví, kam, a aby se nedělal. Václav si začal zpívat, že jen jednou to zkusil a ještě

„Cos to zas kde chytil za odrhovačku? Na takovýhle blbiny paměť máš. Ale aby sis pamatoval, že máš jít na sena, to ne. To zapomeneš jako nějaký notorickéj sklerotik.“

Václav v dobrém rozmaru řekl, že notorický může být alkoholik, a ne sklerotik, na což Marie řekla, že jemto prašť jako uhoď, protože stejně každý alkoholik je sklerotik, tak aby ji neopravoval, ona že moc dobře ví, že sklerotici jsou notorici. A naopak.

Problém sklizně sena, onen věčný severácký problém, byl na chvílku odsunut. Ale ne zažehnán. Pokud běželo o práci, dokázala být Marie důslednější než panský dráb na robotníky. Panský dráb se však spokojil, když viděl robotný lid pracovat. Ať už cokoli, hlavně, že se něco dějalo. Marie naopak byla nespokojená neustále. Ať se dělalo cokoli, vždycky si vyvzpomínala úplně jiné druhy činnosti. Když Václav vařil, hnala ho na sena. Když byl na senách, hnala ho do chléva. Když byl ve chlévě, potřebovala strašně nutně spravit střechu nad seníkem, napadlo ji, že nemá zadělané těsto na buchty. A tak to šlo pořád dokola.

Václav na to rád vyprávěl bajku o sedlákoví, jehož napadl v lese medvěd. Málem by byl sedláka zabil, když v tom přiskočil čeledín a sekerou uťal medvědovi hlavu. A tu sedlák vstal, oprášil se od jehličí a začal čeledínovi nadávat a lát, že zničil tak krásnou medvědí kůži. Zakrátko šel zas sedlák lesem, když tu jej napadl vlk. Sedlák volal na pomoc čeledína, ale čeledín pamětliv příhody s medvědem, stál v povzdálí a jen tak na vlka dělal „kšic, kšic!“ - asi jako Václav na oheň v trámu při bouřce. Vlka sedláka řádně pokousal. Sedlák pak čeledína řádně zbil. Z toho plyne poučení, že ať děláš co děláš, vděku nedejješ.

Marie tuhle bajku naměla ráda. Prohlašovala o ní, že je nepravdivá. Kdyba prý ona potkala medvěda nebo vlka v pustém lese, dokázala by si s nimi poradit, že by nestačili brát nohy na ramena. K čemuž Václav přikyvoval a dodával, že to je fakt. Stačilo by prý, kdyby na medvěda a vlka spustila svou vyřídilku.

Nicméně vyprávěl svou bajku dál a Marie dál organizovala Václavovu práci metodou „páté přes deváté“. Jednou vršila seno do kupek, bylo vedro a vypadalo to, že nebude do večera hotova. Byly dvě hodiny, co nevidět měli přijít šehačkáři.

„Jdi domu,“ kázala mi „a řekni Váškovi, ať se tam neflá- 55

ká se šlehačkou. Stajně žádný lidi nechoděj. Ať to zavře a hned jde sem - na sena!"

Vyřídil jsem rozkaz paní domu. Václav jako disciplinovaný poddaný uposlechl, popadl vidle, zamkl chalupu a šel na louku. Samozřejmě, že přišly hned dvě party šlehačkářů a že byl potom takový zmatek, že jich víc než polovina odešla neuspokojena.

Jindy zas byl Václav na louce a kosil. Kosil kosou, protože to bylo podél kamenného hrazení a tam se s motorovou sekačkou nedostal. Bylo za deset minut dvě. Odshora z Liščí boudy přišel početný turnus. Snad čtyřicet, snad padesát rekereantů. Na šlehačku a na medvědí mléko. Byli domluveni s Václavem telefonem. V chalupě byla Marie sama. Jukla na hodiny a vyrazila.

„Ještě nejsou dvě.“ Nepostřehla, že se jí hodiny zastavily v půl druhé. Ale i kdyby - půlhodina nehraje na horách žádnou roli. To je zanedbatelné mrknutí oka v toku věčnosti.

Ještě nejsou dvě. My nejsme žádná putyka, kam si každý může přijít, kdy se mu zachce," volala silným hlasem a svým objemným korpusem vytlačovala první opovážlivce ven z verandy.

Nebylo to poprvé, kdy takhle zahrnala hosty. Ale hosté už znali Držtkovou Mariánu, sedli si na mez před chalupu a počkali do dvou hodin, kdy jim bylo milostivě otevřeno. Jenže tenhle turnus byl nový. Navíc to byli rekreanti z jistého centrálního úřadu, tedy lidé zdeůřední, nedůtkliví, popudliví a ještě k tomu namyšlení na své hodnosti, postavení a důstojnost. To by tak hrálo, aby nějaká nezestátnělá kuiačka vztahla ruku na reprezentanty státní moci a aparátu! Oni se postarají, aby se soudruzi z Bezpečnosti a z kraje podívali na tohle zapomenuté kulactví, na přežilou třídní zakyslotinu! A uraženě odešli. Zas zadem, takže je Václav na louce u hrazení neviděl.

Dokosil, hodil si kosu a hrábě přes schýlené rameno a šel svým klouzavým krokem lyžaře - běžce k chalupě, aby ušlehal smetanu pro těch padesát vzácných vládních hostů, na nichž mu moc záleželo. Dokonce tolik, že odřekl partu ze zotavovny Hořec, jen aby tihle nemuseli spěchat, aby byli spokojeni a nepomluvili ho u vrchnosti.

Marie samozřejmě neřekla, že už tu turnus byl a že je vyhnala

56 Václav se převlékl, podíval se na hodiny, ukazovaly stále

půl druhé, usoudil, že to zvládne, že bude do dvou hodin hotov, popadl hrnec a šel do sklepa, jemuž se říkalo komora, proměňovat smetanu v lahodnou šlehačku. Připadal si málem jako Kristus, Janž proměňoval vodu ve víno.

Hotovou šlehačku postavil na vyčnívající kámen do pramenité vody v nádrži a odpočíval. První vzácný okamžik za celý den, kdy mohl aspoň na moment nečinně sedět.

Seděl na rantlu vodní nádrže, když jsem tam nakoukl a blbě se zeptal, jestli dneska nemá žádné šlehačkáře.

„Čtyřicet nebo padesát lidí z Liščí. Je to panstvo - samí kompetentní pumprdenti.“

Pravil jsem, že díky za upozornění, že se tedy před nimi raději nebudu ukazovat, abych v nich nevzbuzoval pocity nevole. A jen tak mezi dveřmi jsem se ještě zeptal, v kolik že mají dorazit.

„Ve dvě,“ pravil Václav.

„Ve dvě?“, podivil jsem se. Mé hodinky ukazovaly půl čtvrté.

Ještě v půl páté seděl Václav v cibulové zástěře a kšiltové čepičce od firmy Honda nad padesáti porcemi šlehačky a rozumoval, že kompetentní pumprdenti z centrálních úřadů a stranického aparátu jsou stejně nespolehliví jako všechno kolem nich.

V sedm hodin večer jsme všichni seděli v kuchyni, Marie, Václav, Hanka, Dáša a já, byli zamazaní kolem úst od šlehačky jako hrdinové němých grotesek, mně šlehačka už lezla z uší a z nosních dírek, Václav měl na klíně pořád poloplný hrnec a počítal:

„Ještě každý pět porcí a zbytek už dám vylízat psům a kočkám.“

Toho večera byla Marie podivuhodně nemluvná a už v osm hodin prohlásila, že jí nějak není dobře a že si půjde lehnout.

Václav se nabízel, že jí udělá dobrý čaj a Marie nevyjela, že se zbláznil, že chce, aby nespala. Jen poděkovala, že ne, že to bude dobré.

„S Marií to bude nějaké vážné,“ usoudil Václav, když hospodyně odešla. „Jak mi nevynadala, tak to vypadá na smrtelné lože. Musím se jít podívat, jestli bych neměl zavolat doktora.“

Druhého dne po polední jsme byli všichni na loukách. Václav se kal motorovou sekačkou nahoře nad cestičkou v rokli.

„Skoč tam nahoru, ať toho Václav nechá,” poroučela Marie. „Přijde plno šlehačkářů a byla by škoda, kdyby se naštváli a odešli. Potřebujeme peníze.”

Šel jsem nahoru a vyřídil vzkaz. Václav vypnul sekačku a zeptal se, jestli Marie řekla „Václav” a jestli to doopravdy vzkázala tak, jak jsem to vyřídil.

„Slovo od slova,” přisvědčil jsem.

„Nedá se nic dělat, přece jen brnknu dolů doktorovi, aby se tady zastavil.”

Kapitola šestnáctá

O UMĚNÍ VYPRÁVĚT ANEKDOTY V NEPRAVOU CHVILI. A HODNĚ NAHLAS.

Doktor skutečně přijel. Jenže ne proto, že by ho byl Václav povolal. Lékař z Pece, zvaný Johnny, byl za pacientkou na Braunbergu a když už byl nahoře a taky proto, že to byla poslední hlášená návštěva, přijel mě pozdravit. Byli jsme s Johnnym přátelé, rádi jsme spolu klábosívali a vyměňovali si nejnovější anekdoty.

„Pozdrav Pán Bůh,” zdravil Johnny, když vystoupil ze svého jeepu. „Tak kde máme toho maroda?” Tuhle větu užíval vřdycky, jako se jiný ptá, jak se vám daří a jak se máte. Na Polárce jakživ nikdo nestonal, takže nepřijel-li lékař z Pece za mnou, anebo když se telila Jelena, když Sylvu kousla zmije, anebo když si Minda narazila nohu, stavoval se jen tak cestou, aby řeč nestála a hlavně proto, že měl rád Václava a že byl sice doktor, ale kromě toho taky něco jako posel dobrých zpráv. A vřdycky se ptával, kdeže mají toho maroda.

Jenže tentokrát jeho bonmot jaksí nevyzněl. Totiž vyzněl, ale úplně jinak.

„Zatím ještě tamhle na kopci,” řekl Václav, když vyšel ven doktora přivítat. „Marie asi bude v posledním tažení. Už ani nenadává a vstoupil do ní duch laskavosti. To je neklamné znamení, že má na kahánku!”

A pokyvoval starostlivě hlavou, jako by si vyčítal, že neobstarať poslední pomazání.

Vtom na horách zahřmělo.

58 „Doktoréééé,” ječela Marie na stráni. Zřejmě jí mezitím

otrnulo. „Doktoréééé,” volala a z protějššího kopce se jí vracelo ozvěnou „torééé...rééé...ééé.” Doktor zamával někam nahoru. Nositele silného hlasu sice neviděl, ale za to slyšel až moc dobře.

„Doktorééé,” křičela Marie potfetí. „Víte, kdy u nás bude komunismus?” Hory rezonovaly „ismus...smus...mus...mus”

Doktor se zoufale podíval na Václava a pozvedl oči k obloze. Neměl to zrovna kádrově mezi okresními potentáty růžové. Václav rozhodil bezmocně rukama. A někde nahoře Marie si sama odpovídala na položenou hádanku: „Až bude mít každý všude nějakýho známýho!”

Až odněkud ze Sněžky to znělo nachhalem „...mýho...ho...ho...ho!”

„Ho - ho - ho to bude, až mě vyhoděj ze zdravotnictví, že místo medikamentů roznáším po horách protistátní vtípky. Stejně už to na mne nějaký rošťák udal na kraj. Naštěstí sem místo mne nikoho nemohli naverbovat. Zatím!”, posteskl si pecský doktor, jemuž jsme říkali familierně Johnny. „Nikomu se nechce po způsobu kamzíků slézat několikrát denně hory - a to i když trakaře padají, čerti se žení a horská služba vydá zákaz vycházení.”

Václav chlácholivě poznamenal, že nemusí mít obavy. Chata Polárka že je známá průšvihářka - už jen tím, že poskytuje asyl všelijakým dizidentům - ukázal přítom na mne - pravicovým oportunistům, a ještě předtím protistátním a protistranickým spiklencům, které pak v padesátých letech popravili a o něco později přišli na to, že to byl omyl.

„Navíc s tou protekcí je to fakt. Dneska už pomalu nedostaneš ani housku na krámě bez známosti,” dodal, což doktor musel uznat.

Přihřál jsem si hned svou polívčičku a obeznámil pecského doktora, jemuž jsme říkali Johnny, se svou definicí stávajícího společenského zřízení.

„Socialismus, tak, jak je praktikován, to je společnost prvobytně pospolitá, která se ocitla uprostřed vědecko-technické revoluce.”

A tím jsme se dostali do světa anekdot a vtípů a šprfouchlat a heců a gagů a honem jsme šli do chalupy, protože Johnny měl mizernou paměť a co si nezapsal, zapomněl. Nosil v kapse malinký notýsek a do něho si všechny vtípy heslovitě zapisoval. Pak nevěděl, co které heslo znamená. Říkal jsem 59

tomu jeho notýsku vtipník, i když jsem věděl, že to jsou přeložené recepty. Anebo snad právě proto.

Zrovna byla v módě serie anekdot s doslovným výkladem cizích slov. Anebo s jejich otrockým výkladem. Jako třeba: jak se potkají dva chuligáni a ten jeden se ptá toho druhého: „Víš, vole, co je to Baumwolle?“ a ten druhý dotčeně odpovídá: „Jasně, vole! Strom - vole!“

„Jestlipak víte, doktore,“ zeptal se Václav, „co je to voluéra - čti jak píšeš,“ dodal a hned si sám odpověděl: „To je ta éra, v které žijeme!“

A tak to šlo až do té doby, než vtrhla do kuchyně Marie s vidlemi v ruce a všechny nás sjela, že nemáme špetku rozumu. Mysleli jsme, že nám nadává, protože jsme zdrhli z louky a nechali tam jen samotné ženské. Jenže chyba lávky!

„Jak jste starý a študovaný, nemáte ani jeden z vás špetku rozumu. Já bych za to dala krk do ohně, že tu jsme napíchnutí na odposlouchávání,“ řekla nezvykle pološeptem, zatím co hory stále ještě doznívaly ozvěnou jejího „mus...mus...mus...ho...ho...ho!“

Kapitola sedmnáctá

DRŠTKOVÁ MARIE SE STÁVÁ KMOTROU HLAVNĚ SKRZEVÁ VYHLIDKU

Seděl jsem nad rodinným albem a nad kronikou Chaty Polárka. Rodinné album bylo torzovité. Spíš než album to byla hromádka fotografií, vložená do alba. Zato kronika horské boudy byla historicky cenná. Byly to pergamenové listy, svázané do jelenicové kůže. Začínalo to zápisem z roku 1609 - ale říkalo se v tom ozdobným kurentem psaném zápisu, že rodina Berawerů přišla na Berawerberg před dvaceti léty - tedy zřejmě roku 1589 a Chata Polárka se tehdy jmenovala BERAWERBERGBAUDE.

„Ale stejně je Chata Polárka hezčí jméno horské boudy než Berawerbergbaude,“ pravila Hanka, která rodinné fotky i starou kroniku opatrovala.

„I v němčině to zní líp - Nordsternbaude. Nebo Nordsternhuette,“ řekla Dáša. Obě mladé dámy byly lokální patriotky. Kdykoli Dáša přijela z toho svého Garmische na pár

dnů, vždycky prohlašovala: „Kdepak Garmisch...Ga-Pa je sice olympijské město, ale Polárka to není. Garmisch soupeří s Innsbruckem, Cortinou, Svatým Mořicem, s Chamonix nebo Grenoblem - ale Polárka je jenom jedna.“

Zeptal jsem se, jestli se vůbec ví, kdo a kdy název Chata Polárka vymyslel.

„Na tom se názory různí. Všichni si myslí, že to vymyslel náš táta. Ale táta vypráví, že udělali anketu a ze spousty návrhů to vyhrál ten s Chatou Polárka. Prý to bylo na lístečkách a bylo to anonymní. Tiskacím písmem.“

Zalistoval jsem v kronice. Ale zápisy za posledních 33 let byly velice skoupé. Tak skoupé, že to skoro ani nebyla kronika. Spíš matriční zápis. Dozvěděl jsem se tam, že Václav přišel na opuštěnou boudu na podzim roku pětáctýřicátého. Ale v kterém měsíci, to tam nestálo. A že na podzim příštího roku se oženil s Marif.

Kdy dostala chalupa své krásné jméno Chata Polárka, to se v kronice nikde nepravilo. Fascinovala mě představa ankety. Věděl jsem spíš z doslechu od jiných poutníků než od Václava, že prvními osadníky a kolonisty na zpustošené, vykradené a po odsunu Němců dost zničené horské boudy dosud bez českého jména, byli navrátilci z koncentračních táborů fašistické Třetí Říše. Byla to parta mladých lidí - většinou studenti, kteří přežili Hitlerův koncentrák od tragického 17. listopadu 1939 až do osvobození.

„Náš táta se vrátil z koncentráku s pískajícím dudama,“ řekla Dáša, která od svého otce přebírala jeho slovník, plný obrazů a podobenství. „Doktoři mu řekli, že by potřeboval horský vzduch, jestli nechce, aby mu ty jeho dudy dopískaly docela. A tak se usadil dole v Peci a dělal pekaře. A když pak odešli Němci a na hřebenech zůstalo spoustu chalup prázdných, koupil za pár švestek Berawerbergbaude a začal tu hospodařit.“

Že tu nezačal hospodařit sám, to už jsem věděl. Byli tři - jako v tom televizním seriálu - tři chlapi v chalupě. Václav a dva Janové neboli Honzové. A protože jeden z Janů byl Holanďan, který uměl česky jen pár neslušných slov, říkalo se mu prostě Holanďan. Taky Holendr. Doma v Holandsku už neměl nikoho a poněvadž se z lágru vrátil taky chabrus na plíce, zůstal s Václavem a českým Honzou, medikem, který za šest let koncentráku ztratil sílu vydržet na medicí-

ně. Za těmito třemi chlapy na chalupě jezdili jako do horského sanatoria ostatní druhové, kteří se společně s nimi vrátili po válce domů.

„A pak za rok sem jednou přišla parta holek z náhodského Sokola. Pomocť na sena. Tehdy se začalo říkat „na brigádu“. Přišlo asi dvacet holek a odešlo jich jen devatenáct. Naše máma už tady zůstala.“

Dáša rodinný příběh zkratkovitě fabulovala, jako by to byla písnička o deseti malých černoušcích.

„A tenkrát, když tu bydlely ty náhodské brigádnice, přišlo se na to, že chalupa vlastně ještě nemá jméno. A tak se udělala ta anketa.“

Otevřely se dveře do kuchyně a v nich se objevila Marie.

„Holky ti tu kážou bludy. Bylo to docela jinak. Ještě, že ze mne neudělaly nějakou Rusálku nebo Viktorku od splavu. Jediné, co je pravda, to je ta anketa. A kdybys chtěl něco vědět, jméno Polárka jsem téhle chalupě dala já. Já napsala na lístek tiskacím písmem CHATA POLÁRKA. Všem se to líbilo a tak to hned druhý den namalovali na štít chalupy.“

Čímž jsem k veletuctu přezdívek pro Marii přidal ještě jednu. Marie byla vlastně kmotrou kmotříčkou Chaty Polárka.

„A kdybys chtěl ještě něco vědět, nezůstala jsem tady vůbec kvůli Vaškej - aby nebyl tak nafoukanej, kdyby se mu to říkalo. Zůstala jsem tu hlavně skrz tuhle vyhlídku...“

Byla jasná noc. Měsíc stříbrně osvětloval Sněžku a hřebeny Krkonoš, nahoře na Sněžce svítila světla meteorologické stanice a česko-polského hotelu, stovky světel dole v Peci tvořily zrcadlový odraz hvězdné obloze.

„A nezůstala jsem tu hned. To taky holky kecaj. Jezdila jsem sem na soboty a neděle a zůstala jsem tu až po svatbě. A to bylo až za rok.“

Zeptal jsem se, co se stalo s oběma Jany.

„Honza Holandr se přecejen nakonec vrátil do Holandska. Začalo se mu stýskat. A český Honza se přecejen nakonec vrátil k medicíně.“

Když jsem pak kolem půlnoci stál s Václavem na zápraží a dýchal před spaním vysokohorský kyslík - jak této relaxaci Václav říkával, povídá najednou Václav:

„Tuhle vyhlídku mi byl dlužen čert. Nadarmo se neříká, že kam čert nemůže, nastrčí bábu. Všichni krkonošští čerti nastražili tuhle vyhlídku a pak na ní ulovili dušičku naší Marie!“

Kapitola osmnáctá

BEZ ŠAMPANSKÉHO NENÍ ANI ŠVÝCARSKÁ BOUDA, ANI ČESKÝ GRANÁT V HLEMÝŽDÍM DOMEČKU

„Já jsem ti nikdy nevyprávěl, jak se Chata Polárka měla jmenovat?“, zeptal se mě Václav, když jsem si u něho ověřoval původ a zrod výstižného jména horské boudy na severní stráni. „My jsme na to asi pro samou srandu za celých těch třicet roků neměli čas, vid’!“

Kývl jsem, protože to byl fakt.

„Teda úplně na začátku jsme to brali s veškerou vážností. I šampus jsme koupili na černém trhu a chtěli jsme svou chatu pokřtít jako nějakou zaoceánskou loď. Už to bylo všecko hotové - i švýcarskou vlajku jsme měli. Holendr dokonce odněkud splašil obrázky švýcarských hokejistů - to byla éra Toriani, Catini. Chtěli jsme to na paměť prvních osadníků pojmenovat ŠVÝCARSKÁ BOUDA.“

Podíval se na mne a všiml si, že se lehounce uchichtávám.

„Nic mi nepovídej - myslel sis, že jsme to tu hodlali pojmenovat něco jako Bludný Holanďan. To nás pak napadly horší pitomosti.“

„A proč jste nezůstali u té švýcarské boudy?“

„Protože jsme to neměli čím pokřtít. Ten šampus jsme jednou večer vychlastali a bez šampaňského se nám nezdálo dost důstojné křtít chalupu tak vznešeným jménem. Pak jsme nikde žádný šampus nemohli splašit. Nesmíš zapomenout, že to bylo po válce a nikde nic nebylo k dostání, všechno bylo na lístky a na příděl. Sehnat šampus, to bylo větší umění než vyrežžovat z Divoké Úpy zlato nebo najít v hlemýždím domečku český granát.“

Zeptal jsem se, proč by měl být ausgerechnet v hlemýždím domečku ukrytý český granát.“

„To bych taky rád věděl,“ odvětil Václav a dál o tom nepřemýšlel. Jeho mluva byla šfavnatá, bohatá na přirovnání a metafory, které byly nesmyslné jen na první poslech. Teprve při jazykozpytném nebo logickém rozboru by se vyklubaly vpravdě nádherné vazby a téměř surrealistické a dadaistické obrazy. Mohou-li být v mořských škeblích perly, proč by 63

třeba v hlemýždích domečcích nemohly být české granáty?
„My tenkrát v těch pionýrských a dobovatelských poválečných dobách bruslili z průšvihů do maléru a z maléru do blamáže, z blamáže do ostudy a z ostudy šup! rovnýma nohama zas do průšvihů. A tak jsme chtěli svou chalupu pojmenovat Chata Průšvih. Jako je Chata Protěž. Nebo Azur. Jenže jsme za boha nedokázali Holendrovi vysvětlit, co je to průšvih. A Chata Malér sa nám vůbec nelíbilo. To by si někdo mohl myslet, že to má být Chata Malíř. Nebo Malé Er. Anebo Chata Majer a protože jsem znal jednoho Majera a to byl bachař na Pankráci a byl to děsný vůl, tak jsem nechtěl, aby mi ho to připomínalo. Tenkrát jsme kvůli jménu chalupy spolu přes týden nemluvili. Chata Průšvih...jak to mohlo být výstižné jméno...”

Václav se zasní, jako by chtěl všechny ty průšvihy, jimiž na své chalupě za celých těch třiatřicet let prošel, zpočítat. Jako by mu jich bylo líto. Ne, že byly. Ale že už nejsou.

„Stejně je to na tom Božím světě divně zařízené,” rozumoval. „Některý člověk projde životem dočista bez nehody. Bez jediného zaškokbrtnutí. A snad se ani jednou za život nemusel začervenat. Takový člověk pak umře a najednou se tě někdo zeptá, kdože umřel. A ty, jako že ten a ten. Ten a ten? - ptá se zvědavce. Který to byl? Jak vypadal? A tobě je najednou, jakoby z fotografie vystřihli obličej. Nikdo! A pak druhý člověk je jako vejř na bidýlku za bílého dne. Přitahuje k sobě všechny dravce-průšvihy z široka daleka. Takový průšvihář jde třeba ztichlou noční ulicí a najednou ho přepadne průjem.”

Přišlo mi k smíchu, jak člověka na zastrčené noční ulici přepadá zrovna průjem. Proč ne třeba Babinský? Anebo Pérák? Nebo Tonka Šibenice?

„Našinec, přepadený průjmem, se rozhlédne a protože je to akutní, zasedne do prvního výklenku, který se mu vyskytne. A ještě než stačí vytáhnout kalhoty, vyrazí ze suterénu horda rozhněvaných chlapů ve smokinkách a dámy v dlouhých večerních šatech. A všichni pihovatí. Nějaký ples pihovatých? A všichni ti pihovatí na našince a rovnou do zubů a pěstmi do břicha. Průšvih! Velikánský průšvih! Nejen, že vykonával svou velkou tělesnou potřebu na městské ulici, ale navíc se vydělal do šachty od vrtulkovitého větráku a ten větrák byl přímo nad tanečním parketem luxusního ba-

ru. Jak povídám - život některého člověka je jako třikrát popsaný trestní rejstřík. Jako kniha názorných příkladů k Desateru Božích přikázání, jak vůbec nehřešit a přitom padat z jednoho průšvihů do druhého a nakonec před Posledním soudem stát čistší než Všichni Svatí."

Příklad s pihovatými tanečnicíky mě opět fascinoval. Kde jen Václav sebral ples pihovatých, když on sám v životě nebyl ani na obyčejné tancovačce?

„Pojď domů," pravil.

„Mně taky už začíná být chladno," řekl jsem.

„Chladno? ", podivil se. „Vůbec ne. Ale podmíněný reflex. Mohl bych jít za Pavlovova psa. Já tady o průjmu a mé útroby se náhle přihlásily s akutní potřebou. Nerad bych skončil tak hanebnou smrtí jako Tycho de Brahe!"

„Opravil jsem ho, že Tycho de Brahe zemřel na prasknutí močového měchýře.

„Vidíš. A to nemohl jen na malou stranu a dodnes se o tom ve školách učíte...Pojď honem!"

Kapitola devatenáctá

VE ŠVÝCARSKU SE MLUVÍ ANGLICKY, COŽ NEBYL DŮVOD, ABY HLED SESKAKOVALI PARAŠUTISTÉ, NA NĚŽ SE MUSÍ UDĚLAT ZÁTAH

„Co ti to tam o půlnoci venku Vašek zas vykládal za ptákoviny? ", ptala se Marie ráno.

„Že nebýt tebe, tak se tahle chalupa jmenovala Chata Průšvih."

„To se divím, že neřikal, že kvůli mně." Cítila se polichocena. „Vyprávěl ti, jak nás tady jednou obklíčila celá divize vojska a tři pluky policajtů? "

„Nevyprávěl. Vyprávěj! ", nahrál jsem jí, i když jsem onu groteskní historku znal. A taky jsem věděl, že to byla jen jedna rota vojska a tři čtyři příslušníci Sboru národní bezpečnosti. Ale Marie neměla potuchy, že je nějaký rozdíl mezi divizí, plukem, rotou a četou.

Ještě jsem se jí zeptal, jestli je coby kmotra ráda, že se Chata Polárka nejmenuje Švýcarská bouda.

„Prosím tě, co by si tu Vašek ve Švýcarském dvoře počal." 65

Říkala Švýcarský dvůr, protože to měla zafixované. Tak se jmenoval jeden nábl hotel ve Špindlerově mlýně. „Vašek neumí anglicky ani žblebhnout. Nejvýš whisky nebo gin.”

Nesměle jsem se dotázal, pročpak by Václav na Švýcarském dvoře musel umět mluvit anglicky.

„Poněvadž že kdyby sem přišli náký Švajcaři,” prohlásila suverenně.

„A proč poněvadž že kdyby sem přišli Švýcaři,” opakoval jsem po ní ten mluvnický novotvar, „proč by musel mluvit anglicky?”

„Poněvadž ve Švýcarsku se mluví anglicky,” řekla s důrazem a začínala být nedůtklivá jako pokaždé, když se jí odporuje. „Holky Glázrový, co tam emigrovaly, měly ve škole jen angličtinu a když tam za nimi teďkons starý Glázrový byli, poudali, že tam holky válej domorodštinu jako rozený Ementálky.”

Netoužil jsem se dostat s Marií do lingvistické pře. Byla sto přesvědčit i samotného Viléma Tella, že musí umět mluvit anglicky, protože holky Glázrový měly ve škole jen angličtinu. Navíc se mi vybavilo, že když k nim poprvé přijely děti mé basilejské sestřenky Standy a spustily svou „Baseldeutsch” a já jim slovo nerozuměl, myslel jsem, že mluví nějakou laponskou švédštinou. A když jsem pak ve Švýcarsku slyšel nefalšovanou curyšskou němčinu, bernskou němčinu, basilejskou, a všechny ty další „švýcarštiny”, usoudil jsem, že každá z nich má možná blíž k Shakespearově angličtině než k čisté němčině nebo jedna k druhé.

Ale Marie už byla zaujata vzpomínkou na obklíčenou Chatu Polárku. Jednou divizí vojska a třemi pluky policajtů. Hrozně se jí líbilo, že byla obklíčena jednou divizí vojska a třemi pluky policajtů. Stoupla si na štokrle a ukazovala, jak byla Chata Polárka obklíčena. Kdyby byl vstoupil někdo cizí, musel by si myslet, že Marie udílí požehnání. Jenže nevstoupil nikdo cizí. Vstoupil Václav.

„Vykládám tady, jak jsme byli obklíčení jednou divizí vojska a třemi pluky policajtů.”

„No jo,” povídal Václav. „To byla velká sranda. Jenže tenkrát to moc velká sranda nebyla. Čekali jsme, kdy nás vezmou ztečí.” Obrátil se k Marii. „Řeklas vůbec, kdy to bylo?”

„Čekal jsem nějaké svérázné určení času - jako třeba: ten rok, co blesk rozštípl na Větrníku klepadlo na koberce.

„Dyť to povídám. Ten rok, co Hance vypadaly mléčný zuby.“

Pokoušel jsem se rychle spočítat, kdy tak asi Hance mohly vypadat mléčné zuby. Václav mi přispěchal na pomoc s politickým kalendářem.

„To bylo ještě za Stalina a jeho podkoního Gottwalda. Tenkrát, jak se kovanost komunistické strany měla podle toho, kolik pochytila diverzantů, třídních nepřátel, škůdců ve vlastních řadách, špiónů a všelijakých jiných inženýrů lidských duší. Ještě dneska mi mrazí v zádech,“ vzal kvedlačku a podrbal se na těch zádech, co ho v nich ještě dneska mrazilo.

„Hele, Vašku - seber se a jdi něco dělat. Já to začala povídat, tak to taky pěkně dopovím. Ty bys to celý zmotal!“

Václav si tedy zapálil cigaretu, upil z hrnečku na peci kávu a šel. Marie ho nevypeskovala ani za cigaretu, ani za kafe.

„My je viděli, jak stoupají nahoru a jak se vynořují od lesa a z druhé strany z konce světa. A taky seshora od studánky. Celá jedna divize vojska a tři pluky policajtů. Mysleli jsme napřed, že mají nějaké cvičení. Vašek ještě ze srandy volal, abych zahrnala slepice a schovala hrnce se zabíjačkou, že začala třetí světová válka. Oni se blížili, jako když se stahuje bažina nad utopencem. A najednou báb! Zalehli. Na všech stranách zalehli. Jen jsme je tušili, že tam někde ležej zalehnutý. Leželi zalehnutý celou věčnost. Nikde se nic nehnuło. A najednou se ozval děsněj hlas z amplionu : „Vzdejte se! Vzdejte se, jste obklíčeni!“ A zas chvilí ticho. Pak znovu : „Vzdejte se! Když se nevzdáte, srovnáme vás se zemí!“ Václav vyšel před chalupu a volá : „Co trojčíte? Pojdte dál, já vám udělám medvěda!“ Ale oni nic. Furt leželi zalehnutý. Až do tmy. Pak za tmy najednou : - Hurááááá! a jako v těch filmech, jak hnali Němce od Stalingradu, ze všech stran utíkali sem a jako vosy do chalupy. Nás postavili ke zdi, holky brečely, ale taky s rukama nad hlavou a ke zdi a drželi nás automatama a snad stovka vojáků a policajtů prohledávala chalupu. My furt nevěděli, co se děje. Takový malý pívo strkalo laufem automatu Vaškovi pod lopatky apořád : „Kde jsou ty parašulisti? Kde máš schovaný ty parašulisti?“ To měli být parašutisti, ale to malý pívo říkalo parašulisti. My koukali jako blázni, protože poslední parašutisty jsme viděli za války ve filmovém týdeníku. Každou chvilku některej z tý jedný divize vojska a třech pluků policajtů vrazil do ku-

chyně a hlásil tomu malému pívu, že nic, a malý pívo se cílilo čím dál víc a volalo: „Hledat dál! Pořádně hledat!“ A do Vaška furt, aby řek, kde má ty parašulisti. Najednou přilít do kuchyně nákej cupák a táhnul za sebou draka. Velikánskýho draka s ocasem, co Vašek udělal holkám a ráno ho byl s nima pouštět. On to nebyl tak docela papírověj drak. Spíš taková hvězdice. Draka Vašek udělal, ale on nelítal. Tak udělal hvězdici - taky s ocasem na vyrovnání balance, aby to tahlo dolů, a ráno to s holkama byl vyzkoušet. Jenže foukal takový divný vítr. Chvilku náraz a chvilku tišina. Drak jim vždycky vyletěl prudce nahoru a pak pomalu padal dolů.... No - a to měli bejt ty parašutisti nebo parašulisti, jak říkalo to malý pívo. Někdo to dole v Peci pozoroval, nějakej pomocník Veřejný bezpečnosti nebo Hradní stráž v penzi a šel udat, že na Polárce seskočili parašutisti. On ten drak mohl dole možná vypadat jako opravdický padák. Ale že hned zalarmovali jednu divizi vojáků a tři pluky policajtů...”

„A máte aspoň toho draka schovanýho na památku? ”

„Kdeže! Zabavili nám ho jako válečnou kořist. Možná, že ho pak prosvěcovali, jestli v něm není ukrytá nějaká šifra nebo kterýho čerta. Vašek pak volal dolů do Pece na četnickou stanici a hlásil se - Haló, tady je parašulista Drak.”

„A co oni? ”

„Oni nic. Oni mu za to napařili půl roku podmínečně a tisíc korun pokuty za ohrožování bojeschopnosti lidově-demokratického zřízení!”

Kapitola dvacátá

ZA ZDĚNÉ ROHAČKY, VŮNĚ MAXIHOUSEK A ŠESTÁK NA PŘILEPŠENOU

Celá chalupa voněla, jako když se brzy po ránu vejde do pekárny a pekař zrovinka vytahuje z pece čerstvé, chřupavé houstičky. Až se sliny sbíhaly. Vůně pečiva mě probudila ještě před svítáním. Psi mi neběželi naproti do schodů. Očumovali a očuchávali kolem pece.

Václav v bílé cukrářské zástěře zrovna otvíral troubu, povytáhl plech a dohlížel, jestli se ručně pletené housky nepřipalují. Na stole čekalo na plechách asi dvacet bochánků, až 69

jim housky uvolní místo v troubě a rozpálené pec je pohltí, aby je ze syrového stavu přetvořila v pochoutku.

„Tys ještě nešel spát nebo už jsi vstával?“, zeptal jsem se, když se mi podařilo polknout všechny laskominy na jazyku.

„To i ono,“ odpověděl Václav. „Ještě jsem nešel spát, ale už jsem vstal. To víš, šedesát je člověku jen jednou za život.“

„Kolik už jsi těch housiček nadělal?“ Užil jsem zdrobnělinu, i když ve skutečnosti Václavovy housky byly pořádné dvojáky. Ale když se do nich člověk zakousl, jako by se mazlil s něčím droboulinkým.

„Sto deset. Ale přemýšlím, jestli bych neměl přidělat. Myslíš, že budou stačit?“

„To záleží na tom, jak početnou armádu gratulantů-strávníků čekáš.“

„Jen my. A jestli přijdou Ságnerovi. A Větrníci. Ale ti nejedí. Ti jenom chlastají.“

V duchu jsem vypočítal, že i kdyby mezi strávníky-gratulanty počítal všechny dobytek a domácí zvířectvo, muselo by to bohatě stačit. Jedna Václavova houska se totiž rovnala třem z komunálního pekařství. Takže vlastně ne housička, ale maxihouska.

Václav otevřel troubu a vyndal plechy s houskami. Už byly dopečené. Byly zlatavé, pouhým okem křupavé, voněly tou nejlákavější vůní pro lačného poutníka. Zbývalo tedy ukojit jen dva smysly. Jenže já se odjakživa horkého bál. Dotknout i kousnout. Sliny už se mi nesbíhaly. Byly už dávno seběhnuty a teď už jsme my tři - Sylva, Bojar a já, hladové a mlsně stáli a čekali, až nám pán dovolí přistoupit k degustaci.

„Já bych řekl: Vem si!, ale bude tě bolet břicho...“

Polknul jsem naprázdno a odvětil jsem: „Ať třeba prasknu, ať mě škudlibíci v mých útrobách ztrestají - řekni: Vem si!“

Vzal jsem si. Jenže maxihouska byla tak rozpálená, že jsem ji hned pustil. Václav se smál. Věděl, že jsem háklivý na všechno horké. Vzal talíř, položil na něj tři housky, podal mi ho a poradil, abych si to vzal sebou ven, když jdu stejně „vzít ranní lázeň“. Že to zatím drobet vystydne.

Namáčel jsem se v ledové vodě, venku vycházelo slunce a Marie by ze mne měla tu správnou zdravotnickou radost - dostával jsem po ránu něco teplého do žaludku. Mohl jsem si tedy bez výčitek udělat kávu. Taky jsem si ji udělal. Mezitím se kuchyň rozvoněla pečícími se bochánky. Byla to jiná

vůně než housičky. Malinko sladší. Ale dost možná, že to byla jen má sugesce. Že bochánky voněly stejně dráždivě jako housky. Jenže jsem viděl na plechu připravené bochánky a vybavil jsem si jejich sladší chuť.

Václav mě požádal, abych vlezl na půdu a snesl dolů ošatky. Chtěl na ně narovnat housky a bochánky. Vyšplhal jsem se na půdu a najednou se mi zdálo, že jsem jako Alenka v říši divů spadl do pohádky. Na půdě ležely sněžnice, dřevěné formičky na máslo - s vyřezanými horskými květy, a úplně vzadu stály saně rohačky. Na takových musel přijíždět Mikuláš s košem dárků. Anebo sám Krakonoš, když objížděl své osadníky. A vedle byly pohozeny krosny. Krkonošáci jim říkali „Kopfhocke“. Nosilo se na nich dolů dřevěné uhlí. A sýry. A všechno, co se nosit dalo. Všechno, co patřilo k způsobu života horalů, k budnímu hospodářství čili Baudenwirtschaftu.

Vzal jsem proutěné ošatky a slezl s nimi dolů do kuchyně. „Poslyš, Václave - musíš mi objasnit tu záhadu hlavolamu nahofe,“ řekl jsem a svěřil se mu se záhadným objevem na půdě. „Jak jsi dostal ty překrásně vyřezávané rohačky na půdu? Vypadá to tak, že jsi napřed postavil saně a pak kolem nich postavil chalupu. Neříkej mi, že znáš způsob, jak je dostat z půdy na sněh.“

Václav čistil ošatky a smál se svým nakažlivým smíchem. „Skoro to bylo tak, jak povídáš. Jak dlouho už sem jezdíš?“ Přiznal jsem, že třicet let.

„Tak přece musíš pamatovat, jak naše půda vypadala ještě před dvaceti léty! Tam, co mají holky teď pokojíčky, byla ještě jedna půda. Seník. Tam jsme taky měly ty tvoje zázračné lyže, jak na nich pak Marie sušila prádlo. Nu - a seník ústl nad chlív a dal se otvírat. V zimě bylo sněhu až k té stříšce nad chlívem, takže se klíďo se saněmi vyjelo. Jenže jsme to pak zazdili a holky z toho mají pokojíky. A rohačky jsou navěky zakleté na půdě. Až někdy budeme chtít sáňkovat, budeme muset vybourat štít. Anebo je tam necháme a otevřeme na půdě muzeum budního hospodářství.“

Rázným krokem vešla Marie.

„Tady je kraválu, že se nedá chvíli klidně spát.“ Obhlédla situaci a prohlásila, že těch housek bude málo. Připomněl jsem jí její výhrůžky, že s každým gratulantem vyrazí dveře.

„To jo. To s ním dveře vyrazím. Ale napřed mu vrazím do ruky vejslužku!”

Začala se přehrabovat ve stole.

„Kde máš vsazenou Sportku?” udeřila na Václava. „Dáša pojede dolů na poštu a dneska je poslední den!”

Václav prohlásil, že nevsadil.

Marie založila ruce vbok.

„Nevykládej mi tu podkrkonošský báchor. Já tě viděla převčfrem večer vyplňovat tikety.”

Václav řekl, že zapomněl vsadit a že tikety někam založil.

Marie otevřela dveře na chodbu. „Hanóóóó.... Dášóóóó!” křičela, až se chalupa otřásala v základech. „Podávaly jste některá táto Sportku?”

Musel jsem rychle odejít z kuchyně, abych to úsměvem neproflákl.

Věděl jsem své. Václav tajně sázel týden co týden několik tiketů, aby to Marie nevěděla. Kojil se nadějí, že vyhraje první pořadí a pak všechny na chalupě překvapí balíkem peněz. Dokonce si to jako podle Stanislavského etudy přehrával, když byl v kuchyni sám. Místo balíků bankovek mu sloužily účetní bločky.

„Tady jsem vám sehnal pár šestáků na přilepšenou,” říkal si na nečisto a házel s gestem granda účetní bloky jako balíky stokorun ze zástěry na stůl. Přehrával si to takhle na nečisto už dvacet let. Ještě mu žádná výhra nevyšla. Ale byl si jist, že jednou mu musí vyjít. A pak naplní zástěru balíky stokorun, vejde do kuchyně a začne házet jeden svazeček za druhým na stůl. „Tady jsem vám sehnal pár šestáků na přilepšenou!”

Zazlívá jsem Krakonošovi, že mu aspoň jednou a třeba jen na chvíli, neudělal soukromý zázrak a ty blokové účtenky neproměnil na svazky peněz. Třeba falešných. Jen aby mohl Václav s gestem granda házet ty peníze ze zástěry na stůl a ledabyle konstatovat: „Tady jsem vám sehnal pár šestáků na přilepšenou...”

JAK SE PROJEVUJE VZTEKLINA U LIDÍ

A

DOKTOŘI NEDOKÁŽÍ ZARAZIT VÍTR /VĚTRY/

Schylovalo se k bouři. Nikoli klimatické. Spíš klimakterické. Vysokohorský vzduch byl nabit elektřinou o vysokém napětí. Začalo to tím, že jedna z koček poškrabala Klárku Weissovou. Buď Habán nebo Bobeš, který byl sice kočkou, ale protože mu jako koťátku začali říkat Bobeš na rozdíl od jeho tatínka, kocoura Dobeše, už mu to zůstalo. Zatímco babička Weissová, tak řečená Vajzovka, brala od Václava do bandasky mléko, Klárka muchlovala kočky. Muchlovala je tak nešikovně, že jí poškrábaly. Protože muchlovala jak kocoura Habána, tak kočku Bobeše, přesně se pak nevědělo, kdo ji poškrábal. Ale poškrábaná byla řádky. Vajzovka v tom rozčlenění napřed vynadala Klárce a pak hned Marii, že ty kočky jsou jen pro zlost. A že musí hned s Klárkou dolů k doktorovi, aby dostala injekci proti vzteklině. Čímž proti sobě popudila Marii ještě víc, poněvadž Marie se cítila dotčená, jako by vzteklinu měla ona sama.

„Dnešní děti jsou děsně zhýčkaný,” prohlašovala Marie, v čemž měla hodně pravdy, i když v tomto případě běželo o něco dočista jiného. „S každým zaraženým větrem se hned letí do špitálu.”

Vajzovka oponovala, že vzteklina není zaražený vítr, což mi přišlo v tomto nezvyklém singuláru náramně k smíchu.

„Dřív kolikrát kočka poškrábala dítě a nic,” trvala na svém Marie.

„Dřív ještě nebyla vzteklina,” argumentovala Vajzovka. Ale hned jí došlo, že to je demagogické zjednodušení a proto dodala: „Tak rozšířená.”

A rozpředla se debata o rozšířenosti vztekliny. Že v radiu a v novinách kočky přicházejí s liškami do styku, musí hned Klárku sebrat a odvést ji dolů k doktorovi očkovat proti vzteklině. Na to Marie se zapříisahala, že ještě neviděla na Krkonoších vzteklou lišku, ale i kdyby byla vzteklá, určitě nemůže být tak vzteklá jako Vajzovka. To neměla vyslovit,

protože Vajzovce naskočily žíly na spáncích, objevily se jí červené fleky na krku a nemohla zlobou ani dech popadnout, čehož okamžitě využila Marie a volala: „Honěéém, pojďte se všichni podívat! Vajzovka má záchvat vztekliny.“

To Vajzovku tak rozzuřilo, že popadla Klárku a ve dveřích zahrozila, že všechny kočky z Polárky přijdou k utracení. O to, že se postará. Klárka pořád usedavě brečela a Vajzovka ji táhla na injekci.

Marie se za nimi dívala a pak řekla: „To si musím zapamatovat, abych to podruhý věděla, jak se vzteklina projevuje u lidí.“

Pak přišel Fixín z Větrníku a ptal se, kdy to vypukne. Měl pochopitelně na mysli oslavy Václavových šedesátin.

„Nic nevypukne,“ prohlásila Marie a postavila se pro jistotu jako zátaras mezi dveře. „My nevíme, kam dřív skočit, máme plný ruce práce a panstvo se ptá, kdy budou radovánky.“

„Až po práci. Až po práci,“ řekl Fixín dvakrát, aby to podtrhl. „Jak se říká na tom agitačním letáku odborářské reakce - Po práci rekreaci a jak my to vylepšujeme - Po rekreaci legraci.“

Marie pravila, že jestli chtějí, ať přijdou Václavovi potřást pravicí, ale na nějaké mejdany, že rozhodně čas nezbyde.

„To už nech na nás, Marie,“ pravil Fixín chlácholivě, ale vyznělo to spíš výhružně, takže Marie postoupila o krůček dopředu, jako by chtěla vahou svého těla Fixína vytlačit.

„Jo - proč jsem přišel,“ zaváděl Fixín řeč někam jinam. „Máš tady ještě v lékárnice živočišné uhlí? Tuhle jsem ho sem dal celý pytlík.“

Marie pravila, že jestli ho tam dal, že tam musí být. Ona, že lékárníčku vůbec nepotřebuje.

„Ič má nějaké potíže se žaludkem,“ řekl Fixín a otevíral lékárníčku na verandě. Fixín byl lékař. Teď už sice desátý rok v penzi, ale když byl na Větrníku, doktor z Pece, zvaný Johnny, si vždycky oddychl. Fixín mu obstaral celý hořejšek Braunbergu.

Marie se mezitím odšprajcovala z dveří, popadla láhev s lihem, v níž byla naložená arnika a nesla ji Fixínovi.

„Jestli lče bolí břicho, tak tumáš, ať si lokne.“

Fixín řekl, že děkuje, ale že přece Marie ví, že lče je po infekční žloutence, takže čistý lšh by byla jeho smrt.

74 „Nekecej a vem si to. Ať si lokne a bude mít po žaludeč-

ních potíží. Arnika je nejlepší lék. Na všechno. Na ledviny a na žaludek nejvíc. To jeden rakouský profesor... jak se jen jmenuje? Byla tady Šplíchalová z Hronova a ta má sestru, provdanou do Vídně. Ona tam utekla... teda neutekla. Ona byla s Čedokem a zůstala tam. Tak ta se s tím profesorem zná. A ta povídala, že nejlepší na žaludek a na ledviny jsou bylinky. Žádný pilulky - bylinky!"

Fixín tedy neprotestoval. Přijal lahvičku čistého lihu s naloženou arnikou, poděkoval a i když věděl, že by to byla jistá lčova smrt, odnášel si to sebou na Větrník. Však oni s Mirdou už se tomu čistému alkoholu podívají na kobytku.

„Jo, a Vaškej vyřídí, že přijdeme, až se zešeří!"

„Přijďte si, kdy chcete. Já jsem doma furt!“, volala za ním Marie, takže to vypadalo, jako by kulaté jubileum měla ona a ne Václav. Šla do chléva a oznámila Vaškovi, že sebou musí mrsknout, že bude mít navečer spoustu hostů a že se musí hodit do gala.

„A uznej taky, že jsme udělali pitomost, že jsme nezavolali Trunečka do Náchoda. Měl píchnout to prase a k němu jednoho berana. Bude málo masa." "

Václav namítl, že za prvé se řeklo, že se nic nebude slavit a za druhé stejně nikdo skoro nic nejí. A chlastu, že je dost. A holky, že přinesou zezdola pět kilo vepřového na řízky a tři kila hovězího na bifteky.

„To není ono,“ pravila Marie. „To je vyhnaný práškama. Měli jsme píchnout pašíka. Domácí vepřový je domácí vepřový. Kdoví, čím to v těch vepříněch přikrmujou. To je jako s těma kompotama. Já bych nekoupila v krámě kompot ani za živýho Boha. Je to samý umělý barvivo a nasypou do toho kdejaký svinstvo, aby to nekvasilo a lidi se pak divěj, z čeho mají vědy." "

Čímž se dostala k oblíbenému námětu

„A ty večer ne ať chlastáš nebo tě zas budou bolet nohy!" "

ZA ZVUKU VOZEMBOUCHU SE TANČÍ POLKA
DO ČTVERCE
A HOTELIÉR SE KÁCÍ DO MÍSY SE ŠLEHAČKOU

Všemu tomu mumraji, virvalu, hemžení, kraválu a skrumáži kraloval vozembouch. Vozembouch byl hlavní hudební nástroj, na nějž se nevyučovalo na konzervatoři hudby. Nebyly pro něho psány ani symfonie, ani big-beatové hity. Ani pochody. Vozembouch byl samorost. Ten z Chaty Polárka docela určitě. A neměl ani svého tvůrce jako třeba housle od Stradivariho. Vozembouch byl jako anekdota - kolektivní, anonymní dílko. Svěží stejně jako anekdota.

Původně to byla násada k vidlím. Zřejmě. O prapůvodu kolují jen dohady. Původní švýcarští kolonisté k násadě od vidlí připevnili dolů místo vidlí dřevěný kruh. Asi na tlučenní másla. Pak ten kruh zpevnili plechovým obalem. V tomto stadiu to zdědil Václav. Poněvadž měl novou máselnici, posunul dřevěný kruh s plechovým futrálem drobátko výš a dolů připevnil kovový špunt. Bušili s tím s Holendrem o zem a hráli si na Dia Hromovládného. Pak se k tomu nachomýtl Mirda z Větrníku, obrátil dřevěný kruh s plechovým futrálem nahoru a jako činel nad to nasadil ještě jeden železný kruh, který se při bušení pohyboval na násadě jako píst. Takže při dopadu na zem to vydalo ránu skutečně podobnou hromu. Už se neví kdo, ale musel to být nějaký lidový umělec-naivista, natřel násadu pestrými olejovými barvami. Vypadalo to jako indiánský totem. Hajný Havelka odkudsi přitah! dva doopravdické činely a Václav jim přidělil místo po straně pomalované násady. Jenže tam neplnily své poslání - být činelem. Inženýr Kubovský, jenž byl sice architekt, a o muzice věděl jen to, že dělá rámus, propojil činely soustavou provázků a z omotaných kvedlaček vyrobil paličky, které samy bubnovaly. Fixín to omotal leukoplastí a někde splášil houkačku od dědečka automobilu. Mačkal se vzduchový balonek a houkačka houkala. Ič ukradl z bicyklu Pohraniční strážě zvonek a přitloukl ho nahoru na násadu. Když začaly být v Itálii velkou módou na automobilech klaksony,

vytrubující leitmotiv z filmu *Most přes řeku Kwai*, přitahla to Dáša jednou na vánoce, Václav na to napojil hadičku od demižonů, jíž se přesávala slivovice a domácí víno, takže ten, kdo ovládal vozembouch rukou, nasadil hadičku jako náústek trumpety, foukal a klaxon zněl melodií z filmu *Most přes řeku Kwai*.

To byl tedy vozembouch. Vozembouch sice nevydával velebné tóny jako třeba varhany, nevolal k šturmu jako trumpety a bubny, ale zato byl hodně daleko slyšet a dělal krá-
vál jako když Blaničtí rytíři jedou zachránit české království.

Napřed tedy bylo slyšet vozembouch. Široko daleko. To byl pro celé Krkonoše neklamný signál, že na Polárce je nějaká oslava. Vozembouch doprovázel na Polárce každý mumraj. K vozembouchu ovšem patřily maškary. Bušit vozembouchem do posvátné rodné hroudě na Chatě Polárka v civilních šatech se neslušelo. Ba přímo se to rovnalo rouhání. Svatokrádeži. Vozembouch směl vzít do ruky jen šašek. Maškara. Clown.

Všichni jsme tedy byli za clowny. A rádi. Zvláštní jev mezi lidmi - jak se lidé mohou navléknout do maškar a pitvořit se, rázem z nich spadnou škrabošky předstírání. V obleku šašků jsou lidé upřímnější.

„Šat bláznovský mi dejte jen,“ recitoval jsem s Shakespearovým šaškem, „a volnost promluvit co chci. A já vám dokážu, že vyčistím zkažený žaludek světa, jen když bude trpělivě polykat mé léky.“

Všichni jsme vypadali, jak když přijede cirkus. Jako reklamní postavy na pouti v Smetanově Prodané nevěstě, když přijedou komedianti. Mirda tloukl vozembouchem o podlahu a Václav se medvědíím krokem přikolébal z chlěva. Měl šaškovský nos, načerveno zmalované tváře a z papírového pytle vystřižený rubáš kacíře, jenž má být upálen a chrastil řetězem. Na hlavě měl vysokou kuchyňskou čepici, ozdobenou jistým výsostným znakem. Kombinace mučedníka s augustem.

„Takhle hnali kacíře na hranici k upálení,“ volala mu vstříc Marie. „Ale bez toho alkoholického frňáku. Kacíři obyčejně nebyli alkoholici jako ty.“

Václav k tomu poznamenal, že naopak. Všichni alkoholici že jsou kacíři. Ale blíže nevysvětlil, jak to myslel. Taky už ani nestačil nic vysvětlovat, protože byl uchopen čtyřmi po-

chopy a vyneseno na louku, kde dostal pořádného jubilejního hobla. Mne, coby nešikovného a pro tyto účely neschopného, odstrčili. Převzal jsem tedy od Mirdy vozembouch a doprovázel narozeninové hoblování rytmickými údery. Václava držel Fixín, Mirda, Luboš Ságner a doktor. Já bušil vozembouchem a dědek Ságner třískal o sebe dvě prádelnové pokličky. Hanka s Dášou trsaly lžicemi o valchu a Marie stála ve dveřích a všechen ten kravál hravě překřížela vroucím přáním, aby hoblovatelé pořádně přitlačili. Marie jediná neměla maškarní převleček. Ani nebyla nalíčena. Generálové neodkládají své generálské prýmký ani v koupelně.

„Nedávejte Marii do ruky koště,“ volal Fixín v masce krysaře z městečka Hammeln. „Aby nám nevzlétla!“

Ale Marie nereagovala. Byla nad tyhle nezapné žerty povznesena. Kromě toho Fixín, lékař v penzi v masce potulného krysaře, už měl značně upito. Jako obvykle. Všechno bylo jako obvykle. Jako by to ani nabyla vyjímečná slavnostní příležitost k Václavovým šedesátinám. Jen Václav nebyl jako obvykle. Převlek mučedníka s šaškovskypým nosem byl nový. Jindy bývával Václav oblečen jako Krakonoš. Byla to jeho výsada. Jedna z mála výsad, jichž na Chatě Polárka požíval. Coby Krakonoš zahajoval zimní sezonu. Jako Krakonoš otvíral „srandazávody“ na Braunbergu, v obleku Krakonoše se loučil s posledním sněhem. A převtělen do Krakonošovy podoby včetně jeho dobroty a moci kraloval všem velkolepým Silvestrům na Polárce a přilehlých Krkonoších.

Ohoblován a odřen na hřbetu, vrátil se hospodář na chalupu, aby nabídl pohoštění. Bylo napečeno a usmaženo nejmíň pro padesát hostů. Z nás sedmi nechtěl jíst ani jeden. Smažené řízky, pečené rostbify, domácí housky, všechno to leželo netknuto na stole na verandě. Na odbyt šel jen a jen alkohol.

„Ještě, že ten Truneček z Náchoda nemohl“, pravila Marie nad těmi mísami jídel. „Co bychom se počali se zabijačkou? Teď, koncem léta ...“

A aby to aspoň trochu ubývalo, zakousla se do dalšího řízku, přikusovala k tomu porci rostbifu a zapíjela to bílou kávou z praženého žita. Byla abstinent.

Václav zmizel do sklepa, jemuž se tady říkalo komora. Vrátil se s velikánskou mísou, plnou šlehačky.

„A budou šlehačkové hody!“, zvolal. „Kdo si dá, ať se hlásí!“

THE
CAMEL

Nehlásil se nikdo. Fixín vypil naráz deci vodky, otřásl se a nalil si ještě jedno deci.

„Táží se podruhé - kdo má zájem o vysokohorskou šlehačku, která obsahuje koncentrované sluneční paprsky a vylouhované bylinky vstavače mužského? ”

Ale ani tato návnada nezabrala. Mirda k tomu pod nalepené vousy poznamenal, že mužům přes sedmdesátku nepomůže už ani jeřáb. Prý ani namířená pistole.

„Táží se potřetí - šlehačkové hody za dva na dlaň...poprvé...podruhé...potřetí!”

Fixín dopil dalšího velefrfana vodky. Mirda, Ič, doktor, oba Ságnerové i já jsme ho následovali. Holky se stejnou vehemencí vypily griotku.

Hospodář sundal kačířskou čepici, stoupl si na štokrle a nalil si na hlavu celou mísu prvotřídní, vysokohorské šlehačky. Teprve nyní vypadal jako opravdický, zasněžený Krakonoš.

Kapitola dvacátá třetí:

A FURT SE JDE DA CAPO AL FINE NEBOLI Z DVOU MOŽNOSTÍ SE VOLÍ TA TŘETÍ

„Tak co tomu říkáš? ”, zeptal se Václav, když jsme zůstali sami dva u zábradlí před verandou a dívali se na ustupující noc nad Krkonošemi. Václav měl pozůstatky šlehačkové orgie ještě ve vlasech. Louka pod Chatou Polárka voněla rosou a mně připadalo naprosto zbytečné, abych na otázku odpovídal. Všechno už bylo dávno rozhodnuto. Bylo to rozhodnuto ještě daleko dřív, než mě Václav zavolal, abych přijel oslavit jeho šedesátiny.

„Co nevidět začne svítat”, řekl jsem a zas jsme chvílku mlčeli.

„Neměl by ses jít přehodit do koupacího oblečku? ”, zeptal se, když se nad údolím Úpy objevil slaboulinký šedavý stín. „Dneska půjdu s tebou. Musím ten svůj přestup do stavu penzistů nějak oslavit. Vykoupám se v bystřině a půjdu do chlíva.”

80 Slovo „bystřina” znělo tak líbezně jako samo svěží ráno.

„Říkal jsem si, že je to strašně zodpovědné rozhodování“, řekl zas po chvíli, když už svítání oznámilo narůžovělým povlakem nad hřebeny svůj příchod. „Prodat anebo pronajmout...“ Pravou rukou ukázal „prodat“ a levou „pronajmout“. „Kdybych tu chalupu pronajmul, mohl bych se kdykoli vrátit. Ale neměli bychom peníze, aby se mohl začít nový život dole. Kdybych Polárku prodal, měli bychom sice nějaký groš, ale už bych se sem nikdy nemohl vrátit...“

Nechal obě ruce v předpažení a prohlížel si zvrásnělé dlaně.

„Prodat nebo pronajmout“, opakoval a zas pohnul pravou a levou, jako by vážil význam svého rozhodnutí. Věděl jsem, že Dáša se vrací do Garmische a Hanka se co nevidět bude stěhovat za mužem do města. Václavovi i Marii začne tahnout sedmdesátka a kdyby jednoho nebo druhého zaskočila nemoc, co si počnou na chalupě s dobyt看kem, domácím zvířectvem. A bez peněz.

„Prodat nebo pronajmout“, opakoval ještě jednou a vypadal jako Hamlet, princ dánský.

„Co sis myslíš, že udělám?“, zeptal se a díval se, jak se prosvětlí vrchol Sněžky, který první na celých Krkonoších zachytí sluneční paprsky a večer je poslední uzavře do svých studených kamenů.

„Abych ti pravdu řekl, Václave, ani chvíli jsem nepochyboval, že z těch dvou možností zvolíš tu třetí. Že tady zůstaneš. Až do konce svých dnů“, řekl jsem a kdyby mi to v té chvíli tváří v tvář svítání a jubilujícímu Václavovi nepřipadalo patetické, byl bych mu popřál, aby těch dnů měl ještě bezpočtu před sebou.

„Víš, já bych jinde zahynul. Nejsem kaktus, abych mohl žít bez vody. A tahle krajina kolem a tohle všechno, to je moje voda.“

Vlezl do bystřiny, zařičel zimou, otřásl se, vylezl, osušil se a vykročil do chalupy, aby neporušil svůj denní rytmus.

„A furt se jde“, řekl. „Ještě se pamatuji ze školy z hodin zpěvu, že na notách bylo napsáno - Da capo al fine. A že to znamenalo od počátku až do konce. Když to bylo napsáno na notách, znamenalo to, že se má celá melodie zpívat znovu. Od začátku až dokonce.“

Nasadil si čepici s kšiltem od firmy Honda a zmizel v chalupě. Sluneční paprsky ozářily bělostkvoucí nápis na štítu té přenádherne horské boudy - CHATA POLÁRKA.

Vladimír Škutina

JEZ DOPOLOPITA !

Vyzkoušený recept a zaručený návod, jak netloustnout a přitom si neodpírat vybrané lahůdky, jak si udržovat štíhlou linii a dopřát si pochoutek, co hrdlo ráčí. Včetně piva. A šlehačkových dortů. Vědecky podložená instruktáž, jak účinně čelit nadbytečnému hromadění kalorií s praktickými příklady, ověřenými dlouholetou badatelskou prací a doporučená desetitisíci vděčnými absolventy kursů odtučňovacích kur.

A m o r a l i t a s o c h u t n á v k o u

Prochází skutečně láska žaludkem?

Proč už neplatí stará, moudrá přísloví!

Lichotka "Ty dobře vypadáš!", která se stala urážkou.

Podíl propagandy na poopičení člověka.

Vražda, spáchaná jídelním lístkem.

T l o u s t n o u t = s t á r n o u t

R E C E P T P R O T I T L O U S T N U T Í

V životě jsem neviděl tolik nadbytečného tuku na lidských tělech, jako když jsem byl vybídnut, abych pro televizi napsal scénář k populárnímu pořadu o správné výživě, nebezpečí tloustnutí a takových těch strašácích dnešní civilizace. Ne, že bych snad nikdy neviděl tolik přitloustlých mužů v nejlepších letech a drobátko macatých žen, které už přestaly být dívkami. Ale nevěšmal jsem si toho tak, jako když jsem se na nadbytečné kalorie, kilogramy a sádelnaté faldičky na člověčím těle zaměřil. Horší však bylo, že po jistém čase už jsem si nevěšmal ničeho jiného. Dokonce jsem se přistihl, že i u mé milované už nehladí mé oči ladné křivky, ale přímo vyhledávají tukový váček nad kyčlí a zkoumají, 87

zda rýha na zádech od podprsenky byla způsobena příliš těsnou gumou anebo nadměrným množstvím podkožního tuku.

Ne nadarmo se říká, že pro les nevidí stromy. Hrozné však je, když pak pozorovatel vnímá jen stromy a vůbec neví, že je v lese. Zkuste někdy vejít do lesa /pokud ještě v zcivilizované krajině nějaký les najdete!/ a vyhledávat jen smrky, jejichž kůra je na severní straně obrostlá lišejníkem. Prvních deset, dvacet smrků budete ještě schopni vnímat jako stromy, ale pak už nebudete schopni vnímat nic jiného než ten proklatý lišejník. A to můžete kdykoli od tohoto statistického pokusu upustit. Jenže já musel svůj fyzicko-sociologický průzkum dokončit, chtěl-li jsem dodržet smlouvu s televizí. A tak jsem se trpělivě díval. Díval jsem se tak svědomitě, že po několika dnech kromě vnitřního psychického traumatu čili stavu naprosté zpitomělosti jsem se dostal do konfliktních situací.

Nejprve jsem byl párkrát diskrétně a taktně upozorněn, že to nevypadá dobře, když se přímo vpíjím pohledem do intimních míst ženského /ale i mužského!/ těla. Jistá manenkýnka v.v. mi na koupališti vyfala políček a v zápětí hned druhý, když jsem se ji s omluvou pokoušel vyložit, že mě nezajímají její boky a zadní partie dolní polovičky trupu, ale jen a jen ten přebytečný tuk, který se nebezpečně začíná shromažďovat ve varhánkovitých převisech právě na místech, která ještě před několika málo léty na módních přehlídkách plavek a dámského prádla lákala fotografy módních žurnálů. Jindy zas na ulici mi zastoupil cestu Herkules v pracovním obleku stěhovacích odborníků a dával mi přičichnout k své pěsti, hodné mistra světa v těžké váze, jestliže mě ještě někdy přistihne, jak očima svlékám skrze výkladní skříň uzenářství jeho ženu, prodavačku v oddělení salámů. Jen díky tomuto upřesnění jsem si uvědomil, o koho vlastně běží. A poučen předcházející zkušeností jsem mu už vůbec nevysvětloval, že mé zrakové vjemy upoutalo nejen oněch 90 kilogramů živé váhy, kráječící rutinovaně ve firemní minisukénce štangle salámu v mírném předklonu, otočena zády k výkladní skříni, ale především šokující podoba s jistou přepůvabnou dívkou, dokonalou sexbombou našeho tenisového klubu, jejíž tenisové umění - pravda nijak světoborné mívalo před pěti, šesti 88 léty za drátěným plotem kurtu vždy plno mužských obdi-

vovatelů. Zblekotal jsem do nastavené pěsti stěhovákovy cosi zmateného a vycouval jsem do otevřených dveří parfumerie. Teprve později jsem se náhodně dozvěděl, že oněch 40 kg živé váhy je totožných s naší tenisovou sexbombou, která před pěti léty z našich kurtů beze stopy zmizela. V klubu jsem dokonce vyšťrachel její dávnou fotografii, jak v kraťoulkové sukýnce neumně servíruje. Ale zkonfrontovat si přírůstek zhruba 30 kilogramů živé váhy jsem už před výklad uzenářského obchodu nešel. Dokonce jsem tento typ i s konfrontující fotografií zapřel našemu kameramanovi, natáčejícímu záběry pro připravovaný televizní pořad o tloustnutí a jeho příčinách.

Pak jsem měl ještě jednu nepříjemnost v sauně s jedním homosexuálem, jehož zřejmě dráždily mé nenechavé zraky na jeho zakulaceném břichu, ale před ním jsem se zachránil skokem do bazénu s ledovou vodou.

Snad bych byl dokonce skončil až před soudem pro nějaký mravnostní paragraf. Určitě bych však už používal mezi počestnými lidmi pověsti zvrhlíka, zpustlíka, člověka předčasně narušeného senilitou a kdoví co ještě, kdybych byl ke svému obrovitému štěstí nebyl potkal jí - mou Venuši, Afrodité, mou Miss Krásky, dívku s všemi pěti Pé, nejdokonalejší tělesný půvab, jaký mi kdy bylo spatřit. A jaký už asi do konce svých dní nespátřím. Uzřel jsem jí na hodině tělesné výchovy na lékařské fakultě, kam jsem přišel služebně za svým přítelem tělocvikářem. Měla na sobě černý přilehavý gymnastický trikot a její až neuvěřitelně přenádherná postava trčela z řady ostatních mediček. Má kalorická mánie byla už tak pokročilá, že i v tomto téměř magazínově vymalovaném exempláři jsem nejprve hledal přebytečné kilogramy. Ale nebyl tam ani dekagram navíc. Míň ovšem také ne. Její tělesné proporce splňovaly všechny normy tělesné dokonalosti, jaké jsem jako příklad pro dokreslení svého pořadu potřeboval. Navíc se dalo předpokládat, že jako studentka medicíny bude schopna před kamerou i mluvit, aniž by to byl trapas. Požádal jsem svého přítele - profesora tělocviku, aby ji po hodině zavolal do kabinetu a aby jí předběžně vysvětlil, oč běží. Právem jsem očekával, že kdybych jí řekl sám, oč běží, že by mě odkázala do patřičných míst. Nevypadala na naivku, která jde za vidinou televizní či filmové kamery jako medvěd za medem. A protože se blížilo poledne, 89

pozval jsem ji na oběd. Zajímalo mě, jakou dietu drží pro zachování své až neskutečně ladné postavy.

Snědla humrovou majonézu s třemi rohlíky jako předkrm, talíř rybí polévky, vepřový bůček se zelím, k tomu si nabrala i mou porci přílohy, vypila dvě sklenice piva, jako moučník tři šlehačkové dorty, zmlinu a před odchodem si vzala ještě dva banány z mísy ovoce.

Poučen z kupy odborných knih a příruček o chorobách sekrece, kdy na jedné straně pacient, dodržující až asketickou dietu, tloustne a baňatí, zatím co na druhé straně jiný pacient má stále hlad, jí za tři a hubne. Zeptal jsem se jí na to.

"Ne. Proč?" odpověděla udiveně, jako bych se byl ptal, nemá-li tři nohy.

Když jsme vyšli z restaurace, prohlásila, že na ní jde dřímota a že si tedy s dovolením půjde naproti do koleje zdřímnout, protože člověk se nemá bránit svým tělesným touhám. A řekla to tak samozřejmě, že výklad nepřipouštěl žádný jinotaj.

Tak jsem se tedy seznámil s mou Kai, která mě na poslední chvíli vyléčila z kalorické mánie a zadržela můj pád do propasti mužů se špatnou pověstí. A jejím prostřednictvím jsem našel klíč k vyřešení problému odtučňovacích kůr, nadbytečných kilogramů, přemíry kalorií, štíhlé linie a všeho, co s tím souvisí.

Ale to už předbívám. Ona odpověď přijde až na konci. Něco jako happy end. Zatím je před námi kupa příruček, rad, dietních receptů, návodů, zákazů, doporučení, příkladů a odstrašujících exemplářů. Tím vším musí každý, kdo si chce udržet štíhlou linii projít, jako jsme tím prošli my dva s Kai. Ona se vlastně jmenovala Gerda, ale už od malička, když naslouchávala Andersenově pohádce o zimní královně, chtěla se podobat Gerdině bratříčku Kaiovi a vyžadovala, aby se jí říkalo Kai. A protože se mně také z obou sourozenců víc líbil Kai než Gerda, i já jsem jí říkal Kai a ničemu jsem se neřivil.

Tak se tedy Kai stala ústřední postavou televizního pořadu, z něhož se postupem doby stal seriál, vyzkoušela všechny pokusy a procedury na vlastní kůži a svém těle. A neztlustla ani o dekagram. A taky nezhubla. Od našeho seznámení v tělocvičně lékařské fakulty už uplynul dost dlouhý čas. Kai je stále stejná. Aspoň pokud běží o tělesné proporce. Jinak

však dnes patří mezi nejzasvěcenější odborníky v oboru správné výživy, redukčních diet, otylosti a kalorií a dokonce si tento obor vybrala na medicíně jako specializaci. Jedna změna s ní přece jen nastala. Nesnáší pečenou husu. To od té doby, kdy absolvovala jednu ze zaručených odtučňovacích kúr... ale i k tomu dojdeme, až k tomu dojdeme. Zatím jsme u začátku neboli u teorie čili u kapitoly, v níž se seznamujeme s

RECEPTY NA HUBNUTÍ

Pročetli jsme jich s Kai celkem na 749 a z nich Kai na sobě vyzkoušela plných 125. O těch nejučinnějších a nejzajímavějších Vám chci vyprávět. Jsou vyzkoušené, zaručené - a navíc se při nich dá užít i dost legrace. U některých je humor převažujícím momentem a jak známo, humor podporuje správné trávení.

Vůbec i jinak jsem stále častěji nacházel podobnost mezi recepty na udržení štíhlé linie či na shazování nadbytečných kil s anekdotami a zákony humoru. A tak i jako desetitisíce anekdot a vtipů se dá v podstatě vměstnat do čtyř základních kategorií /či odnoží, chcete-li/, tak i recepty na hubnutí se dělí v zásadě do čtyř kategorií:

1. redukující příjem potravy
2. urychlující trávení
3. spalující přijatou potravu
4. autosugestivní

Proto jsme i naše recepty a návody rozdělili na čtyři skupiny, když některá kategorie přímo nabízí další dělení do podskupin, zůstaneme jen u výše citovaných čtyř, do nichž se pokusíme vměstnat materiál, nasbíraný v mnohaletém výzkumu a prakticky odzkoušený na tisících „pokusných králicích“ a desetitisících spokojených Venuší, Afrodit a sex-bomb, jakož i Adonisů a playboyů, které a kteří se Venušemi a Adonisi stali jen díky trpělivému respektování našich rad.

Pro větší názornost pak ke každému oddílu receptů připojíme i odstrašující příklady ze života, aby laskavý čtenář ná-

zorně viděl, kam až to může vést, když se něco dělá polovičatě - anebo naopak, když se dobře míněná rada přežene.

A protože historie magistra vitae est neboli historie je lékárnicí života, jak staré latinské přísloví překládá mládež neznalá latiny, otevřeme každý oddíl malým pohledem do dějin. Neboť už staří Římané hledali recept na štíhlou linii. Hledali ho však ledabyle, protože nejnovější historická bádání dokazují, že to byla právě přemíra jídla, která způsobila rozklad Říše římské. /Tím ovšem netvrdíme, že nikoli alkohol či nikotin, ale nadbytečné kalorie jsou největším nepřítelem lidstva!/
(Přítom celá třetina lidstva trpí podvýživou!)

I. JÍME, ABYCHOM ŽILI. NEBO NAOPAK?

O žádné člověčí potřebě se nemluvílo a nemluví tolik jako o jídle. Ani o lásce ne. V kladném i záporném smyslu. Nejprodávanějšími bestsellery nejsou detektivky. Ani paměti propadlých politiků či filmových hvězd. Jsou jimi knihy o jídle. V kladném i záporném smyslu. A patří mezi absurdity naší doby, že stejně horlivě se kupují kuchařské recepty, knihy o vaření a obžerství čili kuchařky a brožury o správné výživě, dietě a odtučňování.

(Přítom celá třetina lidstva trpí podvýživou!)

Ponechávám stranou celou knihovnu tlustých spisů o vaření, tak řečených kuchařek, včetně nejrůznějších specialit jako jsou „Čínská kuchyně,“, „Indická kuchyně,“, „Starořímská kuchyně,“, „Speciality skotského krbu,“, „Jak upravovat ryby,“, „999 pokrmů z drůbeže,“, „Houby na náš stůl,“, „Moučnický,“, „Svatební hostinu každý den,“ jakož i 999.999 dalších receptů.

Kai, která mi svým věčným „To já znala jednoho /nebo jednu/...“ připomínala dobrého vojáka Švejka, řekla: „To já četla o jednom podivínském milionáři, který se rozhodl sbírat kuchařské knihy z celého světa. A protože byl zvyklý dělat všechno velkoryse, nechal rozeslat objednávky do většiny nakladatelství všech zemí světa podle katalogu vydavatelů a nakladatelů, evidovaných mezinárodním knižním veletrhem ve Frankfurtu nad Mohanem. Po šesti nedělích musel opustit svou vilu, protože všech sedmnáct místností bylo až do stropu zarovnáno knihami o vaření a jídle. Za další tři

týdny byl sice vlastníkem unikátní sbírky kuchařských knih, ale už nebyl milionářem. Vyhlásil bankrot. Pomátl se z toho a všechno podpálil. Psalo se tam, že knihovna lehla popelem a že rozsahem zhořelých knih překonal legendární žhářství římských legií, které zapálily alexandrijskou knihovnu.”

Po tomto odstrašujícím poučení mě přešlo nutkání obrátit se na různá nakladatelství a vydavatelství o knížky a brožurky proti tloušťnutí, o dietách a o oboru, jemuž se říká racionální výživa. Představa stěhovacích aut, napěchovaných odbornými knihami, která zastavují před domem a vytlačují postupně jednoho souseda za druhým z bytů, mě pak pronásledovala ještě několik horečnatých nocí.

Nestal jsem se sice majitelem největší sbírky dietních předpisů, nicméně celá řada významných a předních světových odborníků zůstala konsternována nad mými znalostmi v kategorii procedur, redukujících příjem potravy. Některé dietní kúry, které jsem podle dosud nedostupných zahraničních pramenů vyzkoušel, působily explozivně. V jedné dosud nedostatečně zcivilizované zemi po zveřejnění tak zvané „vajčkové diety“ dokonce nařídili povinnou konzumaci devíti kusů vajec na jednoho obyvatele denně a pak se v OSN chlubil, že ve spotřebě vajec na jednu hlavu dohnali a předechnali nejvyspělejší státy. /Když pak náhle slepice přestaly snášet a nastal katastrofální nedostatek vajec na trhu, spustila státní propaganda kampaň, že konzumace vajec způsobuje předčasnou sklerozu - ale tyto perličky patří do kapitoly, zabývající se autosugestivními metodami/.

Jisté je, že dříve než lidstvo znalo pojmy jako je dieta nebo dokonce redukční dieta, podvědomně se jejími principy řídilo. A už v pradávných dobách vždy po hostinách a slavnostech následovaly půsty. Co jiného než přirozeně redukováná dieta byly náboženské půsty, bezmasé dny, masopusty, dny odříkání, pěší pouti, výstupy na památné hory, koupele v posvátných vodách, zákazy tučných mas a jídel po celá dlouhá roční období?

Omezení potravy nebo regulace určitých prvků v potravě jsou nejrozšířenější recepty proti tloušťnutí. Proto jsme s nimi začali i my s Kai. Po odvysílání televizního programu jsem dostal spoustu rozhořčených dopisů. Není divu. Lidem můžete vzít svobodu, zakázat jim kdeco, nechají na sobě pole na štípat. Ale běda, když jim sáhnete na jídlo.

„Co na tom světě máme?“, trpce si stěžoval penzista po operaci žlučnku. „Ženské jsou pro mne už dvacet let jen vzpomínkou na zašlé mládí. Před deseti léty mi začala tvrdnout játra a tím se pro mne alkohol stal tabu. Inu, každý máme ten svůj rybníček a já svůj dopil do dna před deseti léty. Co mi tedy zbylo z darů života? Jen kus toho dobrého žvance. Vám se to ve vašem věku káže, když nejste odkázán na pár sucharů a hořký čaj jako já. Dovedu si představit, jak hned po vyslání jdete s tou vaší Kai na skleničku, pak na příma večeři a pak... to už si raději nepředstavuji, abych neměl erotické sny. Víte, oč byste chudáky jako jsem já ochudili, kdybyste nahradili plné mísy báječně vonícího a ještě lépe vypadajícího jídla nějakými vitaminozními pilulkami?“

Když Kai dočetla penzistův zatrpklý dopis až sem, řekla:

„To je fakt. Na jídle není vůbec důležité, co obsahuje za výživu, ale jak chutná, jak voní a jak vypadá. Já dodneška děsně ráda okusuji kosti, protože jsem jako malá holka viděla obraz, na němž anglický král Jindřich VIII. trhal maso od kosti. Byl to tak sugestivní obraz, že mi tekly sliny jako trumpetistovi, když vidí nakousnutý citrón.“

Vysvětlil jsem jí, že na chuti, vůni a především vizuelním vjemu je založen úspěch nejedné proslulé dietní jídelny. Přebohaté mísy vonících a laskominy vzbuzujících lahůdek obsahují minimální počet kalorií a leckterý gurman by se přel, že to všechno není vyrobeno jen z tvarohů, ovoce a libového masa.

„To já znala jednoho chlápka,“ vyrukovala na mne Kai s další historkou ze svého rozprávkového arsenálu,“ který neměl ani chuť ani čich. Nerozeznal sůl od cukru. Kluci mu kolikrát vysypali do polévky celou slánku a on nic nepoznal. Takovému chlápčovi pak musí být fuk, jestli kouše psí suchar anebo šunku.“

Jindy jsem při jejích příbězích ze života obracel oči v sloup. Tentokrát jsem jí musel pochválit, protože jsem citované uličnictví použil při televizním kvizu s ochutnávkou, což samozřejmě patří rovněž do čtvrté kategorie, oblasti sugesce a autosugesce. Kai by sice svou únavnou logikou namítla, že podle zákona dialektiky všechno souvisí se vším - a jako většínou by i teď měla pravdu - ale vědecké pojednání musí respektovat systém škatulek, přihrádek a hromádek neboli kategorizaci.

Takže se vrátíme k předpisům, omezujícím přísun potravy, kde jsme skončili, neboť jsme vlastně ještě ani nezačali.

a. Čas k dílu, čas k jídlu.

„Mohu Vás pozvat na večeři? „ zeptal jsem se v počátcích naší známosti Kai. To jsme si vykali.

„Samozřejmě, že můžete, protože já mám furt hlad. Ale přesto jsem si myslela, že máte ke mně aspoň trochu přátelský vztah...“ A vyrukovala s jakousi starou moudrostí, kterou vydávala za výrok čínského filosofa Konfucia.

NASNÍDEJ SE SÁM, K OBĚDU PŘIZVI PŘÍTELE, VEČEŘI NABÍDNI SVÉMU NEPŘÍTELI!

Ani Kai ani já jsme nebyli náchylní k tloustnutí a oba jsme měli hlad. Šli jsme tedy na pořádnou večeři a aby to Kai nepovažovala za nepřátelský čin, předstírali jsme, že to je oběd. Pro ukonejšení vlastního svědomí jsme svorně tvrdili, že jdem spát až k ránu jen proto, že by se nehodilo jít spát tak brzo po obědě.

Podíváme-li se na stravovací režim převážné většiny zaměstnaných lidí, pochopíme z tohoto zorného úhlu, proč sedmdesát procent obyvatel civilizovaných zemí má nadměrnou váhu. Až na řídké výjimky, jako jsou tradicemilovní občané Velké Británie, se snídá v poklusu /pokud se vůbec snídá/, obědvá se ve stoje a hlavní jídlo přichází až večer. Za to je to jídlo důkladné, jímž si zaměstnaný člověk chce vynahradit celodenní strádání.

Všechny recepty proti tloustnutí se jednohlasně shodují v časovém rozvrhu denního stravování: vydatná snídaně - a v klidu, bez chvatu. Oběd rovněž kaloricky vydatný a rozhodně ne ve stoje. Večeře pak by měla být ze všech tří denních hlavních jídel nejstrídmější a počítáme-li, že průměrná hodina, kdy se lidé ukládají k spánku, je mezi 22 hodinou a půlnocí, neměla by být večeře později než v 17 hodin. Samozřejmě, že úplně ideální by bylo, kdyby si lidé našli čas na menší přesnídávku dopoledne a malou svačinu odpoledne a omezili by kvantum potravy při obědě a večeři, ale protože to je dost neuskutečnitelný ideál, přidržujeme se jen tří hlavních jídel.

„Tak nevím, jestli jsou lidi víc podvodníci nebo šprýmaři.“ 95

řekla Kai, když jsme probírali dotazníky o životosprávě, jak je připravil ústav výzkumu veřejného mínění. Co všechno si lidé nedokáží vymyslet, jen aby ošidili sami sebe.

Připomněl jsem Kai, že nemusí chodit pro příklady příliš daleko.

„Pozor - to je něco jiného,“ namítla a začala dokazovat, že tehdy ta naše společná večeře byl skutečný oběd. „My jsme šli skutečně spát až víc než deset hodin po jídle. Kromě toho podle Atkinse jsme před usnutím vlastně vyložili jeden vagon uhlí...“ a podívala se tak nemravně, že ani nemusím vysvětlovat, nač narážela. Přiznal jsem už, že jsme si od oné noci po večeři, již jsme vydávali za oběd, začali tykat.

Pátá hodina odpolední jako nejzažší mez pro příjem potravy je myšlena jen jako záchytná pomůcka čili oslí můstek a ne jako dogma - jak jsme konečně názorně demonstrovali na našem případu.

„Ono je to stejné jako s tou pověrou, že nejzdravější spánek je před půlnocí,“ rozváděla Kai dále své kacířské teorie. „Jakpak náš organismus pozná, že začal letní čas anebo jak to chceš svému tělu vysvětlit, když nasedneš do letadla, odletíš z Evropy do New Yorku, tvrdíš svému tělu, že jdeš spát o půlnoci a ono je v Evropě teprve sedm hodin večer? Podle toho bys musel naposledy jít už v pravé poledne a to bych tě chtěla vidět, jak bys navečer šilhal hlady.“

Život mě naučil nepolemizovat s ženskými. Zvláště s krásnými ženskými. Ani jim nic nevysvětlovat, protože ony si to stejně vysvětlí po svém. Obyčejně naopak. Mužská ješitnost mi naproti tomu bránila, abych v tomto případě Kai přiznal pravdu. Dělal jsem jako že neposlouchám a převedl jsem řeč na jedlíky, kteří sice po páté hodině odpolední už nevezmou do úst ani sousto, ale za to toho stláskají za celý den taková kvanta, že by to stačilo na celý den pro několikačlennou rodinu.

„To nic není,“ přidala se Kai. „To já znala jednu ženskou, která sice večerní půst dodržovala a v šest večer by nesnědla ani jahodu, kdyby jí ji podávala anglická královna. Ale to, co zdlábla od půl páté do pěti, to nemá konkurenci ani v tradičních závodech jedlíků.“ /Největším jedlíkem na světě je Edward Abraham Miller z Oaklandu v americké Kalifornii - nar. 1909 -, který denně přijímá až 25 tisíc kalorií, měří 171 cm, váží 127 až 137 kg a v pase měří 144 cm.

V roce 1963 snědl na posezení 27 zhruba kilových kuřat. Australan Joe Garcia snědl v roce 1955 480 ústřic za jednu hodinu. Rekordmanem v pití piva je 29 letý radiomechanik Philip Davies z britského Lancashiru, který v roce 1971 vypil 18 a půl litru piva za jednu hodinu a v kategorii čaje je držitelkou světového rekordu Marion Tindalová z britského Hampshiru, která v roce 1970 vypila 15 a půl litru čaje za sebou. Neověřena zůstává nová kategorie, tak zvaná šlehačková, kde podle dosud neověřených zpráv, zvítězila v roce 1975 v prvním ročníku maminka syrského anarchisty Asifova výkonem 22 litrů šlehačky. Ale zprávy neuvádějí, běželo-li o šlehačku zpracovanou, slazenou, ani o jak hustě našlehanou šlehačku běželo./

Přes citované výtfelky jsme našli dost lidí, kteří při své vrozené lenosti, odporu k zbytečnému pohybu a při sedavém zaměstnání pouze vydatně snídali, svačili ovoce nebo jogurt, obědvali normálně a vpolední střídmě /nikoli však asketicky/ večeřeli a přesto jejich tělesná váha v posledních deseti letech nedoznala změn. A bylo mezi nimi i pár jedinců, náchylných svou přirozenou letorou k tloustnutí. Nepřibrali ani kilo.

Ukázalo se tedy, že stará čínská moudrost platí dosud - pokud ovšem neběží o shazování přebytečných kil. A pokud potrava není přespříliš kalorická.

/P.S. - Připomeňte mi potom ve čtvrtém oddílu, abych vám vyprávěl, co Kai provedla s citovaným údajným výrokiem filozofa Konfucia!/
V

Večerní zdrženlivost v jídle však není jediným tajemstvím racionelní výživy - pokud běží o časové dimenze v přijímání potravy. /Všímate si, jak krásných odborných výrazů užívám? Neříkám „Jíst,“ nýbrž „přijímat potravu.“ Kai to nazývala „oblbování laika kostrbatou kvazivědeckou frazeologií.“/

Když jsem vyrukoval s teorií důkladně rozmělněné stravy, řekla Kai bezostyšně: „Z čeho teda tloustnou krávy, když nedělají nic jiného, než že přežvykují?“ Dopustila se tím stejné vulgarizace jako hostinský od Modrého krahulíka, který odmítal stížnosti na zapáchající kotlety úslovím o dobrém praseti, které všechno stráví.

Jisté je, že spěch při jídle je často horší smrták než plná hrst pálivého koření v jídle. Nedostatečně rozkousaná potra- 97

va je takovou zátěží pro trávicí orgány těla, že nejen hromadí tuky a vyvolává nadměrné tloustnutí, ale navíc je zdrojem žaludečních vředů a mnoha dalších interních chorob.

Káráme dítku školou povinná, když si o talíř opřou rozetčenou knížku nebo rozevřou časopis: „Při jídle se nečte!“ Vysvětlujeme to dítkám etikou, že se nesluší, aby se při jídle četlo. /A přitom kolik mužů přečte během snídaně nebo večeře své noviny?/. Etika a pravidla slušného chování u stolu jsou však u čtení při jídle druhořadou oblastí našeho zájmu. Slovanské přísloví káže, že všechno chce své, že člověk má pracovat, když je čas na práci a má jíst, když je čas k jídlu. A nic jiného přitom. ČAS K DÍLU, ČAS K JÍDLU. A ne dohromady. Jídlo by mělo být obřadem - ne však, abychom my sloužili obřady na počest jídla, ale aby jídlo se stalo bohoslužbou našemu tělu.

Tyhle mentorské poučky jsem si opsal v jídelně sanatoria, kde se léčí manažeři průmyslu, novináři, politikové a ostatní skupiny obyvatel, vystavené civilizačním neurozám, na poruchy trávení, žaludeční vředy, pankreatidu, tedy všechny choroby, vznikající nesprávným režimem při stravování.

Průzkum o životosprávě, který jsme provedli ve zmíněném sanatoriu, byl snad nejužitečnějším ze všech, co jsme během shromažďování materiálu měli možnost udělat. A taky nejsnažší, neboť právě nejzaměstnanější a nejpřetíženější osobnosti jsou ochotny spolupracovat s lékařem, je-li to s jejich zdravím na kahánku.

„Člověku se ani nechce věřit, kolik hypochondrů je mezi tak exponovanými lidmi...“ Jenže tentokrát střelila Kai vedle. Mezi dotazovanými manažery průmyslu a obchodu, mezi předními žurnalisty a významnými politiky bylo - pravda - taky pár hypochondrů, ale většinou běželo skutečně o lidi nemocné. A to dokonce dost vážně. Statistika Světové zdravotnické organizace je dost neúprosná pokud běží o choroby z povolání u této kategorie. Dožívají se nejnižšího věku /a to v průměru ještě nižšího než je úmrtnost automobilových a motocyklových závodníků, horníků v uranových dolech anebo vězňů s mnohaletými tresty!/ a pomineme-li, jakým procentem právě tato kategorie povolání přispívá k bezkonkurenčnímu prvému místu v chorobách srdečních, cévních /a ovšem i infarktech/, pak zjištění statistiky, že 76%

98 všech manažérů průmyslu a obchodu, předních žurnalistů

a významných politiků trpí vážnými zažívacími potížemi z nichž neuroza žaludku není vůbec evidována! / a plných 37 % má žaludeční vředy nebo vředy na dvanácterníku, je natolik otřesné, že stát se vedoucím pracovníkem průmyslového podniku, továrny, obchodní společnosti, vydavatelství, televize, rozhlasu nebo politického orgánu, se téměř rovná sebevraždě.

Čím je to způsobeno, když právě u těchto povolání nelze mluvit o bídě nebo strádání. A přece ani tulák či nezaměstnaný chudák není tak špatně, nepravidelně a hlavně nezdravě jako třebaš ředitel továrny, kolem jejíž brány hladový tulák obejdá. Je to jeden z nejgrotesknějších paradoxů moderní doby a platí-li stále, že sytý hladovému nevěří, pak nepročítal podrobně vyplněné rubriky dotazníků jako my s Kai a nevěří, že lidé pohádkových měsíčních příjmů se stravují hůř než pobudové.

„Proč se tedy říká, že zakládá na sádlo, když ho vidíme půl hodiny obědvat, pomaloučku vychutnávat soustíčko za soustíčkem a div se s kusem žvance nemazlit?“ Tuto otázku položila Kai snad jen, aby řeč nestála, protože ona sama byla u jídla až nestoudně požívačná a přece měla pas jak přeštipnutá voska.

„Na mou duši, že nevím, proč se to říká. Ale kdo jí v poklusu, lajdácky a nepravidelně, zakládá na sádlo mnohem intenzivněji než ten, kdo jí pravidelně, v klidu a pořádně. Je to taky paradox, ale je to tak.“

„To je fakt,“ přiznala Kai zcela proti své přirozenosti. Ale hned mě umrtvila historkou o jedné mé kolegyni z televize. Napřed jsem se polekal, protože jsem myslel, že mě Kai chce dloubnout. Já totiž s tou ženskou z televize měl kdysi poměr, ale šla mi na nervy, když při každé nejvhodnější příležitosti se ptala, jestli po tom nebo po onom nemůže ztloustnout. /Dokonce i do toho poměru se mnou se nutila, aby hubla. Strašlivě jsem se urazil, když se mi s tím přiznala/.

„To já znala jednu dramaturgyni z televize a ta se za celý den pořádně nenajedla a při tom pořádně tloustla. Pořád žila v děsném napětí, shonu, fofru, blázinci a nerváku, že snídala v běhu, dopoledne při úprku přes ulici do sebe nasoukala vuřta s rohlíkem, obědvala kafe s houskou - a to ještě při tom stačila vyřídít deset telefonů a zlektorovat scénář. A jen kypěla.“

„Už nekypí,“ řekl jsem, když Kai řekla, o koho běží. „Už má žaludeční vředy. Říká se tomu manažérská choroba.“

„Ona ty vředy možná taky dostala od toho, že vůbec nekousala. Ona polykala celá obrovská sousta - jen aby se kousáním nezdržovala. Ona hltala. Nejedla, ale hltala.“

Připomněl jsem si, jak jednou nabrala plnou hrst burských oříšků, nacpala je do úst a když chtěla odklusat na projekci filmu, zakuckala se, zaskočilo jí a div se neudávila. Nahlas jsem to však neřekl. Vůbec jsem neřekl, že onu dramaturgyni blíž znám, protože Kai začínala být žárlivá na všechny mé bývalé lásky. Možná, že ve skutečnosti nežárlila. Že to jen tak dělala. Ale ve svých důsledcích to vycházelo nastejno a já neměl ani trochu náladu vysvětlovat, že mít s někým poměr ještě neznamená lásku. Raději jsem se rychle vrátil k problému přežvykování potravy.

„Utekli jsme od těch přežvýkavců,“ nadhodil jsem šlágwort a Kai se chytila.

„To už říkávala moje prababička, když jí vypadaly poslední zuby. Dávejte jí jako mně - říkala, - kousat tvrdé kůrky od chleba, ať si zvykne a zesílí jí zuby, aby mohla pořádně kousat. Prababička hlásala, že špatně rozkousané jídlo způsobuje nadýmání.“

Podle nejnovějších výzkumů racionální výživy měla prababička pravdu. I když nedostatečně rozkousaná a rozžvýkaná potrava nezpůsobuje nadýmání v doslovném slova smyslu, ale špatně rozkousanou stravu žaludek mnohdy nestačí pořádně zpracovat a vytáhne si z ní jen tuky a cukry a to je ono hrůzostrašné „zakládání na sádlo,“ čili varhánky na hyždích a pneumatiky kolem pasu.

Kai k tomu dodala, že to sice je všechno krásné, ale nesmí se to přehánět.

„Každé sousto se má nejméně pětadvacetkrát zkousnout, tvrdí jeden americký odborník na dietu. Kdo to má počítat? A pak ta otrava... to, aby člověk vstával o hodinu dřív, když by měl všechno pětadvacetkrát rozkousat... Ono stačí, že je někdy ranní pečivo samo o sobě gumové, ještě si z něho udělat žvýkačku.“

Najednou jí uličnický zasvítily oči a zeptala se, jakže se jmenuje takové to tik - tak, cose postaví na píano a udává to takt a rytmus.

100 „Metronom,“ napověděl jsem jí.

"Tak na tom by se dalo zbohatnout. Nechat si patentovat takový žvýkácí metronom, který by si vyznavač správné výživy postavil na stůl, žvýkal by podle toho, jak by ta ručička tikala a vždycky po pětadvaceti ticích, které by odměřily pětadvacet zkousnutí, by to cinklo a člověk by věděl, že smí sousto polknout. Na tom by se dala vydělat fůra peněz."

Ale pro nadbytek jiné práce si to patentovat nedala, takže toto pole zůstává pro zneužnané vynálezce nezoráno.

b. Computer k obědu.

Rozhovory o počasí patří odjakživa do arsenálu anekdot o obyvatelích britských ostrovů. Dnes už patří historii anebo folkloru stejně jako sukně Skotů, kožené kalhoty Tyroláků anebo panenská příroda v okolí velkoměst.

Dnes potká v londýnském metru bankovní úředník obchodníka látkami a po úvodních ceremoniálních větách /dosud stále tradičně slušných, přívětivých a obřadných/ se stočí rozhovor na kalorie, uhlovodany, bílkoviny. Přitom právě Angličané jsou ze všech národů nejméně náchylní k tloustnutí.

Je málo rodin, kde nemají nášlapnou váhu a každodenní ranní vážení obohatilo počet ranních úkonů. Zvláště u žen. A nachýlí-li se jazýček váhy k vyššímu číslu než ukazoval včera, dokáže se žena celé dopoledne radit telefonicky nebo osobně s jinými váhu sledujícími ženami o tom, co včera snědla a kolik to má kalorií /případně bodů, glycidů, tuků/.

Téměř všemi literárními přílohami časopisů proběhla historka o známém spisovateli z jedné východoevropské země, který po mnohaleté izolaci navštívil zasedání PEN-klubu, tlustší o celých 22 kilogramů. Rázem se stal terčem vtipů svých západoevropských kolegů. „Proč myslíte, že mě pustili na Západ,“ bránil se slavný spisovatel. „Jsem chodící reklama zvyšující se životní úroveň v naší zemi.“ Zasedání PEN-klubu se pak stalo památné tím, že místo o odborných literárních tématech se spisovatelé bavili hlavně o kaloriích a receptech na hubnutí.

Kalorie, kalorie, kalorie.

Kalorie v podvědomí obyčejných lidí není jednotkou tep- 101

la. Už málokdo ze školy ví, že jedna kalorie ohřeje 1 gram vody z 14,5 stupňů na 15,5 stupňů. Zato každý ví, že naše strava a nápoje obsahují kalorie a kolik kalorií smíme denně přijmout, abychom neztloustli.

„Víš, v čem jsou lidi ohromně naivní,“ pravila Kai, když už jsme po pár dnech neříkali, že si dáme housku, ale 175 kalorií. „Lidi zkoumají, kolik kalorií snědí nebo vypijí, ale už je vůbec nezajímá, kolik kalorií vydají. A já si ještě z fyziky pamatuji, že síla se váže. Čím více síly vydáme, tím více jí musíme dostat zpět.“

„Jenže to patří až do třetího oddílu. A s tou silou, která se váže, to snad platilo ještě v době římského imperia. Dnešní supervelmoci na udržení nadvlády vydávají stále víc a víc síly a laikovi by se zdálo, že už musí padnout. Nejen, že nepadají, ale jsou čím dál tím víc panovačtější.“

Poučila mě, že mluvíme o jídle a o tloustnutí, jako kdyby o té síle nezačala mluvit ona sama.

Sestavil jsem tabulku kalorických hodnot. Dokonce několik tabulek. Podle abecedy, podle výše kalorií a podle druhů potravy či nápojů.

Věděli jsme, že městský člověk sedavého zaměstnání vydá denně přibližně 2 tisíce kalorií. Takže nechce-li tloustnout, nesmí jeho denní strava přesahovat svou hodnotou oněch vydaných 2 tisíce kalorií.

„Tam, co jezdívám na hory,“ vytrasila se Kai s další historikou ze života, „je chatař, který ráno vstane a na lačný žaludek sní čtvrt kila špeku a zapije to hořčicovou skleničkou kořalky. Tak jsem to spočítala - jen k snídani do sebe dostane 2700 kalorií. A nepřej si vidět tu horu jídla, co spořádá k obědu a k večeři. A přitom je to sušinka.“

Neřekla ovšem, že chatař musí proházet lopatou cestu sněhovými závějemi, pak vzít na záda ruksak a sestoupit do údolí, nakoupit a s nákladem dvaceti, třiceti kilogramy na zádech vystoupit nahoru na chatu, natahat dříví, naštípat, poklidit a čertví co všechno. Takže kdyby se to dalo dohromady, vydá denně kolem 5 tisíc kalorií. Dělat tohle městský člověk, zvyklý celý týden jen na sezení v kanceláři, po dvou dnech by padl jako kůň. Kromě toho by se po čtvrti kilu špeku a dvou deci kořalky na lačný žaludek pozvracel pokud by hned na fleku nedostal střevní katar. Kai měla

zvláštní dar vyhledávat netypické příklady. Snad proto, že sama byla tak netipická.

Vydali jsme se na okružní pouť po okolních hospodách a restauracích a opisovali jsme si nejběžnější jídla na jídelních lístcích a hned jsme přepočítávali jídla na kalorie. Málokteré menu vydalo méně než 1000 kalorií. A to do počtu kalorií nebyly započítány nápoje. Sklenice piva nebo coca-coly vydá 220 kalorií, dvě deci vína 134 kalorií, zmrzlina se šlehačkou 219 kalorií a ...

Brzy jsem znal z paměti kalorickou tabulku všech hlavních hospodských jídel a když jsem v obchodě kupoval pro kamarádovu dcerku sáček burských oříšků, udívil jsem prodavačku svým přáním: „Prosil bych pytlík s 826 kaloriemi.“ Ochotná prodavačka začala odpočítávat do velkého pytle 826 jader pražených oříšků a bylo jí divné, že chci jen dvacet deka.

Večer do divadla jsem koupil pro Kai deset deka pražených mandlí. „Tady jsem ti přinesl 591 kalorií,“ řekl jsem jí a ona vytáhla z kabelky příruční počítáč, malý, domácí čili kapesní computer.

„Já jsem ti taky něco přinesla. Dokud jsme jen u těch ztracených kalorií, ještě se to s našimi matematickými znalostmi dá zvládnout. Ale jakmile začneme k tomu počítat bílkoviny, tuky, uhlovodany a když ke kalorické dietě přidáme tu novou bodovou, museli bychom už zcvoknout na kvadrát.“

Seděli jsme v třetí řadě v přízemku na Molierově Lakomci a Kai do mne při Harpagonově monologu, v němž do obecnstva volá „Zlodějíííí - ukradli mi moje peníze, vzali mi mé všechno...“ nenápadně strčila, protože sousedé se otáčeli a sledovali, jak vytrvale na kapesním počítáči sčítám cifry. Měli mě za lakomce. Já však počítal bílkoviny, tuky, uhlovodany neboli glycidy v jídlech, které jsem toho dne snědl.

Ono totiž neběží jen o počet kalorií. Naše strava musí být dostatečně bohatá na vitamíny a nechceme-li zahynout, potřebuje naše tělo denně v průměru 75 až 100 miligramů bílkovin. Proto lékaři místo pečlivého sledování přijatých kalorií vymysleli tak zvanou bodovou dietu. Každý pokrm, každý nápoj, dostal určitý počet bodů a když si chtěl člověk sedavého zaměstnání udržet svou váhu /vychází se z tak zvaného Brocova vzorce, že průměrná váha se rovná plus minus 103

tolik kilogramů, kolik centimetrů nad jeden metr měříme. S tolerancí deseti procent/, musí se sníst denně 60 bodů. Když jsem s bodovou dietou přišel, našla Kai okamžitě pro bodovou dietu svéráznou definici. „Bodová dieta spočívá v tom, že zbodnu všechno, co vidím”.

Přesto jsme jak kalorickou stravu pro zhubnutí - to znamená ne více než 1000 kalorií denně a bodovou dietu na zhubnutí - tedy ne více než 30 až 35 bodů denně - vyzkoušeli na mnoha k tomu svolných a ochotných přítelstvicích. Pokud dodržovali jídelníček, hubli týdně o 3 až 4 kilogramy.

/Pro zájemce přikládám jako přílohu 1: Tabulku výživných hodnot jednotlivých potravin ve váze 100 gramů - kalorie, bílkoviny, tuky, uhlovodany, a jako přílohu 2: bodovou hodnotu jednotlivých druhů nápojů./

Nápad s počítačem do kapsy mi v mnohém připomínal turistu, který přijede do Itálie, rozhodne se nakupovat na trhu, nezná kromě „gratie” a „si, si” ani slovo italsky a vyzbrojí se na velký nákup příručním slovníkem. Poznám jsem spoustu takových turistů. Obyčejně než stačili koupit hroznové víno, tak už z něho byl burčák a než se dohodli na ceně pečiva, už bylo použitelné jen na strouhanku. Ale Kai o mně prohlásila, že v matematice jsem se prokousal nejdál k malé množilce a s naprostou samozřejmostí a dokonce nenápadnou rutinou počítala kalorie, body, bílkoviny, tuky, glycidy, aniž přitom přestala mluvit a aniž dokonce prodavačka v koloniálu poznala, že počítá něco jiného než ceny.

„To vám sem chodí hodně ženských s kapesním počítačem?”, zeptal jsem se a neuvědomil jsem si, že tím dostávám Kai do trapasu.

„V poslední době každá druhá. Jenže ony ty ženské, jenom předstírají, že počítají, kolik co stojí. Ve skutečnosti si počítají kalorie a takové ty carapatičky, aby moc netlustly. Ale mne neoblafnou,” řekla prodavačka sebevědomě a podívala se pohrdavě na Kai.

c. Kvíz s ochutnávkou.

„My měli jednoho kantora ve škole,” vyrukovala Kai s další historkou a já jí při tom nechal, ačkoli jsem měl sto chutí ji poučit, že kantora obvykle míváme ve škole a ne v toma-

tové omáčce. „Ten kantor si vždycky o hlavní přestávce vyzul z tašky rohlík a krajíc chleba a řekl: „Pečivo dělíme na bílé, to jsou housky, rohlíky a černé - to je chléb. Z těch dvou druhů pečiva mám nejradši husu nebo kachnu. To říkal každý den a nechtěl, abychom se smáli, protože to nebylo k smíchu. On byl žlučníkář.“

Kachna a husa jsou, pravda, přímo vražedný pokrm pro žlučníkáře a lidi s žaludeční, pankreatickou a ledvinovou dietou. Ale přesto existuje dieta, která předepisuje pouze kachní a husí maso /i se sádlem a husími játry v sádle/ pro odtučňování.

„Kachna a husa jsou má nejzamilovanější jídla,“ řekla Kai. „A nemusím k tomu mít vůbec žádný příkrm. Mohla bych je jíst od rána do večera, bez brambor, bez rýže, bez hrachu, bez knedlíků, bez kompotu, bez zelí - bez čehokoli. I bez chleba - samozřejmě!“

Věděl jsem, že existuje jedna dost zvláštní a specifická odtučňovací kúra pouze s kachním, husím masem, sádlem a vnitřnostmi kachen a husí. Rozhodl jsem se ji na Kai zkusit. Vzpomněl jsem si na předsevzetí celé řady lidí za druhé světové války, když si v posledních měsících války umiňovali, že až vypukne mír, navaří vrchovatý hrnc brambor, postaví na okno a pak do něho s rozběhem kopnou. Smál jsem se při představě, jak totéž provede po několika dnech Kai s pekáčem kachny.

Zasvětil jsem Kai do tajemství zaručeně osvědčené kachní a husí diety. Zajásala. Usmíval jsem se. Sám se sebou jsem se sázel, jak dlouho bude jásat.

Jásala pět dní. Pět dní snídala, svačila, obědvala, večeřela pouze produkty drůbežářské farmy z nedalekého okolí. První den byla v sedmém nebi. Vybírala si husí stehýnka, jedla kachní játra v sádle, okusovala prsíčka a libovala si, že takhle se ještě nikdy v životě neměla. Jediné, co ji deprimovalo, byl hořký čaj a minerálky bez příchuti, protože předpis zakazoval sladit nápoje a nedovoloval víno nebo dokonce pivo. Třetí den se lačně dívala po mém krajíci chleba se sýrem a loudila, jestli se smí napít ode mne ze sklenice piva. Nebylo jí to dovoleno.

Neuplynul ani týden a pravila, že se jí zvedá žaludek, když vidí dorůžova vypečenou kychýnku na pekáči.

Osmého dne si koupila pecen chleba a snědla ho na pose- 105

zení a nezatoužila ani po másle, aby si chleba namazala, ani po čemkoli, čím by si tak řečenou „brzdu“ zpříjemnila. Když jsem to řekl lékaři, který byl zastáncem této specifické odtučňovací kůry, řekl, že ten jeden jediný pecen chleba do sebe vstřebal všechen tuk, nashromážděný v těle z hus a kachen a že Kai přibyla ne o jedno kilo /což byla váha chleba/, ale o plných pět kilogramů. Kai se zvažila a nepřibyla ani o dekagram. /Ale ona byla vyjímka, která potvrzuje pravidlo/. Když jsme tuto drůbežářskou kůru zkoušeli na jiných „pokusných králicích,“ lékařova teorie se potvrdila v praxi do puntíku.

Stojí snad ještě za zmínku, že když jsme po čase jeli autem kolem rybníku, kde plavalo hejno kachen, kázala Kai zastavit a odklusala do křoví, kde dlouho zvracela.

„Možná, že jsme někde udělali chybu,“ řekl jsem. Ale Kai už o kachnách a husách nechtěla ani slyšet. A přece jsme chybu udělali. Ona dieta, o níž se mluvilo, spočívala v odstranění všech uhlovodanů neboli glycidů ze stravy a přitom se mohlo sníst 2 tisíce až 3 tisíce kalorií, nehladovalo se a přesto se hublo o dvě a půl až tři kila týdně. Neběželo jen o naprosté vypuštění chleba, pečiva a všech moučných jídel z jídelníčku, ale i jablek, rozinek, mrkve, kečupu /pochopitelně rajských jablíček/, jogurtu s přísadou ovoce.

Kai už odmítla stát se pokusným králikem této antiuhlovodanové diety. Ale celá řada lidí se této kůře podrobila. A s úspěchem.

Netroufám si posoudit, je-li lepší počítat kalorie nebo body nebo hladovět. Ale tak zvaná „nehladová dieta“ má možná taky něco do sebe a v celé stovece případů se natolik osvědčila, že lidé, mající značně přes váhu, váží dnes tolik, kolik centimetrů mají nad metr - tedy 170 centimetroví váží 70 kilogramů, 155 centimetrové ženy váží 55 kilogramů atd.

/Jako přílohu 3 přikládám podrobný rozpis této nehladové diety/.

„Víte, co lidi vůbec ze všeho nejraději dělají pro svou štíhlou linii?“, ptal se konferencier při velkém televizním kvizu.

Z mnoha odpovědí získala první cenu následující:

„Nejadějí o receptech na hubnutí čtou!“

A sálem zaburácel potlesk, když konferencier rozhrnul oponu, na jevišti se prohýbaly stoly pod dietními jídly až zrak

přecházel, konferencier vyzval soutěžící, aby ochutnali, hudba zahrála třiminutovou písničku a když skončila, byly mísy prázdné.

„Lidem je jedno, co jedí. Hlavně, když jim někdo řekne, že se po tom netloustne.“

A tenhle televizní kvíz s ochutnávkou nás společně s Kai přivedl na nápad. Abych byl spravedlivý, byla to Kai, která vodní kůru vymyslela, ale já jí dal tu patřičnou publicitu. Té kůře.

Farmaceutický průmysl vyrobil polyvitaminový přípravek, pilulky, které v sobě měly minerály a vitaminy A, B, C, D a E, takže jedna tabletky denně doplnila v těle úbytek nejdůležitějších vitaminů a minerálů, potřebných k životu. Pilulky jsou zcela bez chuti a příchuti, takže po dohodě s farmakology jsme je rozpustili v pitné vodě a reklamovali jsme při příležitosti velké lidové veselice, že bude kvíz s ochutnávkou. Kvíz připravil populární televizní konferencier a vědomi si, že lidé jsou ochotni jíst a pít cokoli, jen když je to zdarma a s náležitou publicitou, očekávali jsme věci příští. Dostavilo se několik tisíc zvědavců. Stáli dlouhé hodiny ve frontě než na ně přišla řada. Tentokrát nebyli ani tak :zvědavci na kvíz, ani na zpěváky pop-muzík, doprovázející program. Běželo jim především a hlavně o tu ochutnávkou. Stoly se prohýbaly pod vybranými lahůdkami. Byly to však všechno atrapy z plastických hmot. Ale protože to bylo odděleno provazy, nikdo to nepoznal. Konferencier ohlašoval, že ochutnávkou bude obsahovat všechny pochoutky, které nedočkaví diváci měli možnost vidět, když se tlačili ve frontě.

Pak na ně konečně přišla řada. Každý dostal kalíšek čisté vody, v níž byl rozpuštěn polyvitaminový přípravek s minerály. Vypil to a k tomu dostal prospekt, oznamující, že kdyby po dobu dvou týdnů třikrát denně každý z abonentů vypil jen kalíšek čisté vody a spolkl jeden polyvitaminový přípravek, nejen, že by neutrpěl žádnou újmu na zdraví, ale zhubl by o pět až sedm kilogramů. V prospektu se vysvětlovalo, že jedna pilulka skutečně obsahuje všechny ty pokrutiny /svou výživnou hodnotou/, které měl divák možnost spatřit než na něho přišla řada.

„To je všechno moc krásné,“ řekl nám jeden bonvivant. „Ale na jídle je nejkrásnější ta vůně, chuť a zrakový vjem.“

Přesto naše akce měla nepředvídaný úspěch. Protože ten, 107

kdo už si frontu odstál a napil se kalíšku vody, neřekl těm venku, že dostanou napít jen čistou vodu. Naopak. Vychválil ochutnávku jako nebeskou manu.

„A přesto to nebyl podvod,“ řekla nakonec Kai. „Redukční dieta, kterou musí člověk držet sám, není k ničemu. To vydrží jen pár jedinců se silnou vůlí. K tomu, aby si člověk dobrovolně odříkal a udržel štíhlou linii, musí být davová psychoza. Kolektivní šílenství.“

A jako většinou i tentokrát měla pravdu. Kromě toho jsem byl rád, že se nezačala zabývat nápadem napsání detektivky, v níž by vrah místo jedu použil rafinovaně sestaveného jídelního lístku. /Pst! To není špatný nápad ...!/

2. PŘED POUŽITÍM ZATŘEPAT!

V lékařských kruzích se traduje /tuto pomluvu však nemám od Kai! Aby z toho pak náhodou neměla na fakultě malér/, jak ráno přicházejí do nemocnice dva mladí asistenti v družném rozhovoru o erotických zážitcích právě uplynulé noci. O hodinu později vcházejí do nemocnice dva docenti v nejlepších létech, zabráni do lažubnické debaty o vybraných lahůdkách včerejší večeře. Hodinu po nich zastaví na parkovišti limuzíny dvou vysoce vážených profesorů. „Musíte mi prozradit, pane kolego, které z prořímavých solí po ránu na lačno vám nejlépe regulují stolicí. Já už zase dneska nebyl...“

Vyprávěl jsem tuto anekdotu v čekárně u zubaře. „Promiňte,“ obrátila se na mne asi čtyřicetiletá dáma bujného poprsí a překypujících boků. „Prozradil onen pan profesor tomu svému kolegovi, které prořímavé soli jsou nejúčinnější?“

Můj známý soudce civilního soudu, obecně proslulý tím, že nemá smysl pro humor, by se jistě pohoršeně otázel, proč anekdota nepoukazuje na pošetilost dvou mladých asistentů a proč si nebere na mušku spíše ony dva docenty v nejlepších létech, když právě oba vysoce vážení profesori tématem svého rozhovoru prokázali svou moudrost. A jistěže by dodal, že z problému vyměšování činí tabu jen hlupáci.

A měl by tentokrát pravdu.

Koho z nás ještě nebolelo břicho a netrpěl úpornou boles-
108 tí hlavy jen proto, že nemohl jít po několik dní - s odpuště-

ním - na záchod? A kdo nezná příčinu tragické smrti světoznámého pražského hvězdáře Tycho de Brahe? /Zemřel na prasknutí močového měchýře/.

„Ježíšikriste,“ zaúpěla Kai, když otevřela můj domácí bar a našla tam seřazených 27 lahví různých minerálních vod s projímacími účinky. „Snad se nechystáš uspořádat doma WC - party?“

Upokojil jsem jí, že to zdaleka nic není a odvedl jsem ji do kuchyně, kde na stole leželo vyrovnaných 13 druhů projímavých solí a celkem 86 krabiček a lahvíček všemožných umělých projímadel, které jsem zakoupil po drogeriích a lékárnách jen v naší čtvrti. Kai konstatovala, že to je dávka, která by mohla přerušit manévry všech vojsk NATO a se smrtelnou úzkostí vznesla dotaz, jestli po ní nebudu chtít, aby účinek všech těch preparátů, vod a vodiček vyzkoušela na vlastních útrobách.

Žíznivě zalapala po vzduchu a chtěla vědět, kam jsem dal tu načatou lahev whisky, která odjakživa stávala v rohu mého domácího baru. Whisky tam stála, ale byla zakryta řadou flašek minerálních vod. Odzátkovala whisky a po námořnicku si lokla přímo z lahve.

„Alkohol - jak známo - vyhání z těla vodu,“ oznámila jakoby na svou obhajobu, domnívajíc se naivně, že snad zařadím whisky mezi osvědčené odtučňovací pitné kůry.

„Vyhání sice dočasně vodu z těla, ale vzbuzuje žízeň - jak známo,“ řekl jsem stejným tónem jak ona, aby si uvědomila, že i když je medička, odborníkem přes úbytek váhy jsem já. „Takže kromě 337 kalorií, které obsahuje jeden velký frťan, potom vypiješ jednou tolik tekutiny než z tebe vyjde po požití této močopudné medicíny“.

Pravila odevzdaně, že je to fakt a pak podle návodu na jedné lahvičce projímadla zatřepala whiskou a dala si ještě jeden vydatný doušek. Pak se posadila a pustila do čtení všech těch návodů k různým pilulkám proti tloustnutí a kapkám pro hubnutí. A protože měla přece jen pár semestrů medicíny za sebou, zajímalo ji chemické složení jednotlivých preparátů.

„Hele, tohle je docela prachsprosté narkotikum a stejně jako pilulky na hubnutí by se mohlo předepisovat taky k zvednutí nízkého krevního tlaku.“

Z 86 krabiček a lahvíček jsme vyřadili 21, které nepatřily 109

do projímadel a přeřadili jsme je do oddílu čtvrtého mezi autosugestíva. Zbávajících 65 prostředků proti tloustnutí a pro hubnutí byla docela obyčejná projímadla. Některá dokonce velice drastická.

Znával jsem herečku, která v době své slávy byla idolem generace našich otců a ještě i dědů. Ve svých sedmdesáti letech měla postavu, že jí ji záviděla většina třicetiletých. Byla horlivou vyznavačkou a propagátorkou projímadel. Požádala slavného grafika, aby jí na dveře útulné místnůstky, zpravidla označované ve veřejných podnicích zkratkou WC, napsal citát, který se nedoloženě přičítá Platonovi, že totiž člověk se cítí nejspokojeněji, když se dobře /a tam mělo přijít ono sloveso, které možná v staré řečtině neznělo tak vulgárně jako v naší mateřštině/. Slavný grafik se přece žinýroval a druhou polovinu citátu obešel vědeckým termínem. Že se člověk cítí nejspokojeněji, když mu dobře funguje metabolismus. Ale herečka nebyla spokojena. Vlastnoručně druhou polovinu citátu zamazala, prohlásila, že Plato ve své době neměl potuchy o nějakém metabolismu a svým svérázným hranatým písmem doplnila větu tak, jak se traduje mezi lidmi. Když pak herečka ve svých 72 letech zemřela, pitva konstatovala, že smrt nastala dlouhým narušováním sliznice střeva, takže došlo k prudké otravě krve. A to všechno způsobila projímadla.

Kai se svým věčným švejkovským „to já taky znala jednoho /nebo jednu/...“ přidala pak historku o použití projímadla jako zbraně k sebeobraně. Vsadila se v menze se svými kolegy, že stráví noc se známým násilníkem, který si o sobě myslel, že je neodolatelný milenec a že se jí ani nedotkne. Nechala se od něho pozvat na chatu na mejdán. Pozvání podmiňovala účastí svého kolegy a jeho dívky. Násilník, který měl na Kai už delší dobu spadeno, souhlasil, protože si byl sám sebou tak jist, že mu účast dvou zamilovaných adeptů lékařství nevadila. Navíc chata byla velká a měl tam dost alkoholu. Kai nebrala milenecký pár, aby ji snad bránili, ale aby měla svědky při svém triumfu nad násilníkem. Když přijeli na chatu, rozbalila Kai hrozinkové a mandlové koláče, o nichž věděla, že je to násilníkově zamilované jídlo. Sama je pekla a do dvou, viditelně označených, zamísila do nádivky neobyčejně silnou dávku projímadla bez specifické příchuti. Casanova přinesl demižón vína a Kai

rozdělila na talíře koláče. Neodolatelný svědce snědl nejen dva podstrčené, ale navíc ještě osm dalších koláčů a nesmírně si liboval. Kai měla vyzkoušeno a propočítáno, že projímadlo začne působit nejpozději do dvou hodin po požití a tak daleko předtím, než měl násilník v plánu, že mileneckou dvojici odkáže do vedlejší místnosti, opustil sám hodovní stůl a byl pryč ještě když v televizi už končil večerní program. Pak se vrátil bledý a držel se bezostyšně za břicho. Ale ještě než dosedl ke krbu, znovu se omluvil a ještě k ránu byly slyšet vzdechy /mikoli milostné/, které přecházely v žalostné úpění. Ještě druhý den na zpáteční cestě musel dvakrát po cestě zastavit a zmizel. Jednou v lese a podruhé v hospodě u silnice. Předtím požádal mladého medika, jestli náhodou neví, co si vzít proti průjmu a svěřil se mu, že z něho jde už jen čistá voda a že neví, kde se v něm tolika vody bere, když naposledy pil vodu před dvěma léty, když se topil v moři. A tak Kai svou sázku vyhrála.

„Škoda, že jsem tě už tehdy neznala,“ řekla, když dovyprávěla svou cinickou historku. „Byla bych ho zvažila před odjezdem na chatu a pak po návratu. Musel zhubnout nejmíň o deset kilo, protože dočista změnil podobu.“

Projímadla jako látky, urychlující trávení, se však při dlouhodobém zkoumání a pozorování ukázala jako neúčinná. V některých případech dokonce s opačnými účinky. Kai měla přítelkyni, která vždy ve zkouškovém období dokázala nabrat pět až deset kilogramů na váze. Byl to sice případ naprosto netypický, protože u většiny lidí zvýšená duševní námaha působí stejně jako námaha tělesná. Navíc mimořádné duševní vypětí vyvolává nechutenství, nespavost, a rozčilení těsně před zkouškou přivolává průjem - tedy všechno přímo předpisové faktory pro snížení tělesné váhy. Reakce studentky, kterou Kai vybrala jako opačný příklad, na zkouškové období a na samotnou zkoušku, byla výjimkou, která potvrzuje pravidlo. Čím více a čím intenzivněji se učila, tím větší měla hlad. Neustále musela přikusovat housky se salámem, za oknem měla vrchovatou sklenici sádla a než se prokousala stovkou stránek anatomie, zela sklenice prázdnotou. A místo, aby se rozčilením těsně před zkouškou dostavil průjem, trpěla zácpou. A protože už svou přirozenou tělesnou konstrukci byla náchylná k tloustnutí, přibrala při 111

každém zkouškovém období oněch pět až deset kilogramů na váze, které pak horko těžko shazovala.

Vybrali jsme s Kai nejdrastičtější projímací sůl a k obezitě náchylná studentka se zavázala, že po celé zkouškové období bude ráno na lačný žaludek, v poledne před obědem a navečer, brát vždy jednu kávovou lžičku. V den zahájení pokusu se zvážila. Měla 81 kg. Pozřela s odporem lžičku projímací soli. Na lačný žaludek. Žaludek však lačnil i v čase snídani. Dostavily se svíravé bolesti vnitřností a 25 minut poté, co projímací sůl s odporem polkla, odebrala se na onu místnost, aby vykonala velkou tělesnou potřebu. V následující půlhodině tuto cestu opakovala ještě dvakrát, čímž zmeškala snídani. Kromě toho neměla na jídlo ani pomyslení. Měla jen nepředstavitelnou žízeň. Vypila půl litru vody a do poznámkového bloku, který jsme ji vnutili, zapsala: „Vypila jsem půl litru studené vody. Po dvanácti minutách ze mne totéž množství vody vyšlo. Dostavila se znovu žízeň. Nejsem hydrant! Ať raději zemřu žízní!“

Silnou vůlí překonala žízeň. Polední dávka projímadla opět zaplašila chuť k jídlu. Dívka si zapsala: „Ačkoli jsem nic nepila ani nejedla, vychází ze mne spousta tekutiny. Asi mám v sobě nějakou artézku studnu.“

Druhého dne ráno vážila 78 a půl kg. Moc se toho sice nenaučila, ale zato se cítila unavená víc než kdyby složila vagon cihel. Po dvou dnech se úbytek váhy zastavil na 77 kilogramech, sůl přestala působit projímací, „tělo si asi zvyklo,“ napsala do poznámek/ a žízeň nešla uhasit. Vypila za celý den přesně 6 litrů a dva decilitry tekutiny - kávu, čaj, obyčejnou vodu, jedno pivo, coca-colu, mléko, limonádu. A začala mít hlad.

Čtvrtého dne už sůl vůbec nepůsobila projímací.

Šestnáctého dne vyhledala lékaře. Měla chronickou zácpu. Vážila 87 kg. Lékař jí zakázal brát projímací soli.

Podtrhuji, že k obezitě náchylná studentka je příklad naprosto netypický.

„A přece jen musí mít projímadlo něco do sebe, poněvadž jinak by se tím netrápili sportovci,“ vyrukovala najednou Kai ještě s jednou svou historkou, když už jsem si myslel, že tak řečená „výměšovací kapitola“ je u konce.

„To já znala jednoho boxéra, který pendloval svou vahou mezi těžkou a polotěžkou vahou, ale v těžké nechtěl boxovat,

protože tam neměl šanci. V těžké byla supertěžká konkurence. A tak vždycky tři dny před mistrovstvím nasadil projímací kůru a když šel těsně před zahájením soutěže na váhu, dokázal shodit až čtyři kila, takže mohl startovat v polotěžké.”

Zeptal jsem se, jestli po ony tři dny pil.

„Nepil vůbec - i když lekal žízni. A jedl jen ovoce. Pak těsně než vlezl do ringu, vypil konev mléka se spoustou medu, rozmíchanými vejci a s hroznovým cukrem - to je fakt.”

Šel jsem do koupelny a přinesl misku s vodou a v ní namočenou mycí houbu. Vyňal jsem houbu z misky a vyždímal z ní všechnu vodu.

„Tohle se stane s lidským tělem, když se vrhne na projímací kůru jako ten tvůj boxér. Nesmí vypít ani skleničku vody. Ani kávu. Nic. Pak za tři dny může takový boxér těžké váhy ubýt až šest kilo. Jenže...”

Namočil jsem houbu do misky s vodou. Houbu natáhla do sebe vodu prostě jako houbu.

„A totéž se stane s lidským tělem. Při první příležitosti natáhne do sebe ztracenou zásobu tekutiny a nepřestane mít žízeň, dokud není zpátky na své původní váze. Takže kdyby toho boxéra zvážili ještě večer po zápase v ringu, když se napil a navečeřel, zjistili by, že patří do těžké váhy.”

3. ZPOTIT SE JAK MYŠ!

Vždycky mě fascinovali krásní, bezbříší, ramenatí a svěže se tvářící mladí muži v módních žurnálech, nonšalantně se opírající o kapotu sportovního kabrioletu nebo nezávazně hovořící u barového pultu se sklenkou značkového drinku v ruce. Můj soused, který svými tělesnými proporcemi byl pravým opakem oněch žurnálových manekýnů, hlásal teorii pocení.

„Tihle liboví frajeři vypadají proto tak dobře, že se mohou zpotit jak myši,” tvrdil, protože on byl z lidí, kteří se nepotí ani v tropických vedrech. „Když se člověk správně zpotí jak myš, vypadá štíhle,” říkal a když jsem to pak tlumočil Kai, začala se se mnou přít, že nikdy v životě neviděla zpocenou myš.

Nicméně teorie o pocení nám zabrala dost času, určeného k výzkumu, než jsme na nejrůznějších experimentátorech 113

zjistili, že můj soused s tím pocením má částečně pravdu. Neběží však jen o pocení - tedy o sedění v páře, holdování saunám, ale o tělesný pohyb, jehož průvodním jevem pocení samozřejmě je.

„To já znala dva,“ začala Kai jeden ze svých nepřeborných příkladů ze života a pro mne to bylo nové, poněvadž začala, že znala dva a ne „to jsem znala jednoho.“

„To já znala dva, kteří byli do odtučňování skrzevá tělocvik a pocení celí blázni. Jakmile jen trochu vysvitlo sluníčko, už se ten jeden řtil ve sportovním bouráku s otevřenou střechou ke koupališti. Ten druhý byl ještě sportovnější. Hasil si to na mopedu jak medvěd na koloběžce. Jak kynoucí těsto v nízké díži. Jak šampaňské, jemuž je těsno v úzké skle-nici. To ten první v tom svém sportovním bouráku se aspoň svým pupkem ztratil... než zaparkoval a vylezl ven. Když pak zaparkovali oba a stoupli si vedle sebe, neměli si co vyčítat. Jeden byl pupkáč a ten druhý břicháč. Jako dvě huspeniny vešli na koupaliště a uložili se do horizontální polo-hy na nafukovací matrace. A pak jen labužnicky pozorova-li tvořící se jezírka potu na pupečních vydutinách. Když se jezírko naplnilo potem jako louka při jarním tání sněhu, vzal pupkáč svou nafukovací matraci a nechal kolébat mírným proudem na vlnách řeky, zatím co břicháč jej doprovázel na člunu, poháněném lodním motorem. Holt civilizace si i ten sport přizpůsobí k obrazu svému.“

Nepovažoval jsem zrovna uvedený příklad za vzor odtučňovací procedury třetí kategorie - spalující přijatou potravu pohybem nebo pocením. /Moc se mi líbí tyhle termíny. Zní to tak odborně/. Znal jsem mnohem drastičtější případy. Dokonce jeden můj velice blízký přítel byl denním návštěvníkem sauny, páry, plaveckého bazénu a podle mého laického odhadu vážil kolem 120 kilogramů. Kolik vážil doopravdy, věděl jen on sám. A jeho lékař. Nikdy si před nikým nestoupl na váhu. Tento můj blízký přítel vstával denně o půl-druhé hodiny dřív než by musel, šel na plavecký stadion, kde trávilo svá rána spoustu jemu podobných. Dokonce plavecký stadion na těchto ranních plavcích vydělával. Zalezl do sauny a potil se, ochlazoval v studené vodě, znovu potil, pak pětkrát přeplaval bazén sem a tam a znovu strávil čtvrt hodiny ve vlhké páře. Dokázal to dělat s železnou pravidel-

jenže nehubnul a nehubnul. A přitom dokázal čtyři nebo pět dní držet velice přísnou redukční dietu. Jenže to dokázal čtyři nebo pět dní. Vždycky na weekend jezdil i s rodinou k svým rodičům na venkovskou chalupu. A to byl konec jeho redukční diety. Začalo to domácími koláči a buchty, pak přišly na stůl tak zvané babiččiny škvarkové placky, pečené, moučná jídla a příkrmy a můj blízký přítel věděl, že by neměl, ale nedokázal odolat. A tak jedl a jedl, pořád si říkal, že vlastně ani tolik nejjí, že jen tak tady zobne a když byl weekend u konce, poděsila ho dobrosrdečně vyslovená věta jeho maminky: „Hlavně, že ti chlapče zlatý, chutná! To je znamení, že jsi zdrav!“ Co bylo platné, že hned v pondělí ráno narukoval do sauny a do bazénu a čtyři pět dní držel přísnou redukční dietu? A pak ještě jedna necnost bránila zhubnutí - můj blízký přítel byl sice abstinent. Ale od rána do večera do sebe lil hektolitry tekutin - i když nesladkých a nekalorických - čaje a kávy /hořké/, sodovky, minerálky a vody. Jenže tekutin bylo tolik, že se jimi žaludek roztáhl, všechna vypocená a pracně z těla vyhnaná voda byla mnohonásobně doplněna.

„Takže všechno to ranní chození do sauny a plavání bylo pro kočku,“ řekla Kai a vypadala zklamaně, protože v sauně ní nacházela zalíbení.

Jenže já životní příběh svého blízkého přítele nedopověděl. Říkal jsem, že mnoho let každé ráno všedního dne chodil plavat a potit se do sauny. Pak sice všechno zvoral, ale i přes svou nadmetrákovou váhu si udržoval jakž takž duševní a tělesnou svěžest. Teď už přes rok nejezdí na weekend na chalupu k rodičům. Nechodí ani do sauny. A už vůbec se necítí svěží. Byl stížen srdečním infarktem a strávil přes pět měsíců ve špitále. A ten infarkt se dostavil stejně neodvratně jako bouřka po dlouhém parnu, dusnu a tlakové níži. Můj blízký přítel se rozvedl, už mu nikdo neříkal, že by měl něco pro svou tělesnou a psychickou konstituci dělat. Přestal chodit plavat, přestal chodit denně do sauny, dál jezdil na weekend k mamince a přejídal se a po třech měsících vypovědělo srdce poslušnost.

„Když my oba si tolik libujeme v extrémech,“ konstatovala Kai. „To já měla jednu kolegyni a tu vyhodili ze studia sociologie, protože nedokázala vypracovat ani tak jednoduchou studii jako je věkové složení cestujících podzemní drá- 115

hy. Osmdesát procent napsaných stránek rozboru jí zabralo pojednání o přestárlých cestujících a invalidech."

Poučil jsem Kai, že pro naši práci jsou stokrát důležitější extrémní - obrazně řečeno ti přestárlí a invalidé - než tuctový průměr. Právě v této třetí kategorii.

„V tom případě sem tedy patří ten herec, který musel zhubnout o čtrnáct kilo. Jinak by nedostal roli a přišel by o moc tisíc." A připomněla mi tak opět netypický /ale velice poučný/ příběh o populárním herci, jemuž producent a režisér položili nůž na krk. Zhubnout do šesti neděl o čtrnáct kilogramů. Byla to sice strašidelná řehole, ale herec to dokázal. A dokázal tím také, že tělesný pohyb, spojený s vydáním tělesného tepla - a samozřejmě železnou životosprávou - je nejúčinnější odtučňovací prostředek.

Jak to tedy dělal a co vlastně dělal?

Především byl důkladně lékařsky vyšetřen a i když po zdravotní stránce měl všechna pozitiva, co jich jen lidský organizmus může mít, byl po celých šest týdnů pod stálou lékařskou kontrolou.

Není třeba zdůrazňovat, že odtučňovací kúra byla jeho jediným zaměstnáním po celých šest týdnů /kromě toho, že se učil roli/. Ale nefilmoval, nehrál divadlo a neúčinkoval ani v televizi ani v rozhlase.

Po ranní lehké snídani /dva pomeranče, nebo plátek sýra a černý chléb nebo 2 vejce a černý chléb a hořká káva nebo čaj / odjel do tělovýchovného střediska a po půlhodinovém pobytu v sauně musel plnou půlhodinu intenzivně plavat v bazénu. Pak mu byl dopřán odpočinek se svačinou /jogurt, nebo ovoce/. A pak začala ta nejúpornější dřina. Navlékl se do triček a tepláků a přes tepláky ještě igelitové folie. Cvičení, které pod dohledem instruktora musel v krunýři absolvovat, pak přirovnával k práci galejníka, o které četl v Hugových Bídnicích. Po lehkém obědě se celá dopolední procedura opakovala.

Za první týden zhubl o 6 kilogramů.

„To já znala jednu ženskou, která taky zhubla za týden o šest kilo a nedělala u toho takové skopičiny," řekla Kai, ale nemínila to jako námitku, protože věděla, že ona „ženská" vážila 105 kilogramů a pro takovou váhu není ztráta šesti kilogramů tak velkým problémem. A já opomněl při líčení hercovy kúry povědět, že měří i centimetrů a před

započetím odtučňovací procedury vážil 89 kilogramů, takže měl-li na jejím konci vážit 75 kilo, byl zhruba o šest kilo hubenější než měl teoreticky být. Samozřejmě, že Kai vyrukovala s dětskou matematikou a zeptala se, proč tedy herec po dvou týdnech a několika dnech třetího týdne svého sebetrýznění nenechal.

Jenže sama dobře věděla, že jednak po prvním týdnu hubnutí se úbytek váhy zastaví a taky věděla, že po jednom týdnu tak intenzivní kůry, je nezbytně nutno změnit režim, protože jinak by i sebesilnější, leč soustavně netrénovaný jedinec padl naprosto fyzickým vyčerpáním.

Podstatné je, že herec dosáhl během necelých pěti týdnů požadované tělesné váhy 75 kilogramů, skončilo jeho trýznění a dostal roli, pro níž byl vybrán.

Ale hercův příběh má pointu, nečekanou a jistě každým, kdo zápolí se štíhlou linií, přijatou s nadšením. Když začal natáčet film a herec měl smlouvu v kapse, začal jíst normálně - to znamená všechno, nač měl chuť. Jen si pro udržení kondice každý den zopakoval pár cviků, které si zapamatoval z období mučení - zvláště cviky na posílení břišních svalů. Jednou nebo dvakrát týdně zašel do sauny a tak jako před kůrou, když mu někdy zbyl čas, šel si zahrát tenis /ale to bylo tak nejvýš jednou za 14 dní/. A přesto zůstal stát na 75 až 78 kilogramech s menším či větším výkyvem. Přitom nepatřil k lidem s přirozenými předpoklady k neustálé štíhlé linii. Naopak. Bývalo období před několika léty, kdy vážil přes 95 kilo a začínalo se mu kulatit břicho a narůstat podbradek. Závistiví kolegové už jej odepisovali - aspoň z rolí dobře vypadajících, štíhlých a bezbřichých mužů, řečených chlapíci. Pak shodil na oněch 88 až 90 kilo a břicho si stahoval tlustým opaskem.

Když se ho dnes novináři, kolegové a zvláště kolegyně ptají na tajemství, jak docílil, že vypadá tak dobře a mladě a štíhle, pozvedá oči k obloze a vydechne: „Bůh ví.“ A přece to ví i on sám, kromě Boha a lékaře, který mu trýznivou šestinedělní kůru naordinoval. Je to v určitém denním režimu - v pohybu, v té sauně a pak ještě v jedné věci - už nedokáže spořádat na posezení mísu závinu jako před kůrou. Sní čtyři pět kousků a cítí se nasycen. Takže je pravda, že jí podle chuti a libosti.

„Toho herce nám byl čert dlužen“, řekla Kai, když po zve- 117

řejnění jeho příběhu přinášela pošta desítky a stovky dopisů denně s žádostí o adresu onoho tělovýchovného institutu.

„Můžeme jim přece poslat adresu kteréhokoli sportovního klubu kdekoli a kterékoli sauny či parních lázní...“

Jenže televizní diváci chtěli právě jen ten jeden tělovýchovný institut. Jen toho jednoho instruktora a jen tu jednu saunu.

„To už patří do čtvrté kategorie,“ usoudila Kai a citujíc parafrázi Charlese Darvina, dodala:

„Podíl propagandy na poopičení člověka.“ A to je taky titul kapitoly o autosugesci, která zbavuje lidi přebytných kilogramů.

4. PODÍL PROPAGANDY NA POOPIČENÍ ČLOVĚKA

Nechápu, proč se tvrdí, že praobyvatel naší planety a pračlověk to měl jednoduché. Já naopak myslím, že to musel být ukrutný nervák být spolehnout sám na sebe ve všem a neustále objevovat Ameriku. Člověk dnešní civilizace už ví - na příklad, abych se přidržel daného tématu - co je zdravé, co smí jíst po infekční žloutence a že rulík je jedovatý. Má od chvíle, kdy rozum bere, dostatek informací. Neboť nemusí nic objevovat. Všechno už bylo objeveno. A aby to měl ještě ulehčeno, je tu propaganda neboli reklama. /V některých zemích se místo reklama říká osvěta nebo dokonce ideologie!/
/

„Jenže reklama nebo propaganda nebo osvěta nebo ideologie, ať už se tomu nadává jak chce,“ namítla Kai, „je sice užitečná věc, ale nesmí se to s ní přehánět. A to se dneska přehání. Pak už to není reklama nebo ideologie, ale oblbování. Před čtyřiceti léty celý svět najednou začal jíst špenát, protože ho jedl Pepek námořník. Dneska na západě kdektará sexuálně neukojená manželka nutí toho svého pít tonic-water, protože pár zpěváků - samozřejmě, že za nepředstavitelné prachy - prohlásilo, že jim tonic-water znásobuje potenci. Na východě zas každé malé dítě musí chroustat mrkev, protože jí chroustal Marx, když byl dítě. Jak říká Shakespeare, že cokoliv je přehnáno, je mimo účel hry.“

A pak ze sebe vysypala spoustu čítankových příběhů ze života pralidí, psů a malých dětí, na něž nepůsobí ani rekla-

ma ani ideologie a přece se podle nejvědecktějších metod zdravotnické osvěty v těch kterých případech chovali naprosto ukázkově.

A přece právě propaganda, pokud je dělána účinně, dokáže divy. Vsugeruje totiž člověku, že právě to a nic jiného je to pravé pro odtučňování. Náš člověk uvěří - uvěří dokonce velice rád, protože uvěřil už jeho soused, jeho přítel, jeho nepřítel, jeho kolega, jeho spolustolovník, atd. - a víra dovede i hory přednášet. Samozřejmě i hory sádla a masa z lidského těla.

Hned jsem vysypal z rukávu celou řadu příkladů a Kai tím byla tak konsternována, že se nezmohla ani na své "to já znala jednoho..." Aspoň zpočátku ne. Snad taky trochu proto, že jsem věděl, že ji nesmím pustit ke slovu dřív, dokud neuplacírui své argumenty ve prospěch autosugestivní metody odtučňování.

Mrnávé děti nevědí, co to je reklama, i když se s ní podvědomě setkávají od útlého věku na každém kroku. Ale nepodléhají jejím sloganům. Jsou známa velikánská trápení nespočetných maminek „Prokristapána, to naše dítě nechce vůbec jíst!" Je známo, že tam, kde je dětí víc pohromadě, předhánějí se i notoričtí nejdílci v tom, kdo sní víc třeba zrovna ovocné kaše, kterou normálně odmítá vzít do úst. Už tady působí ona parafráze Darvina - každý člověk chce dělat to, co druhý a chce mít totéž k jídlu, na sebe atd. Je to tedy jakýsi aklamační návrat k opičím předkům.

Toto opičení je jedním z faktorů reklamy. Pro touhu člověka nebýt tělnatým až tlustým je však velice podstatným faktorem. Zjistili jsme, že lidé jsou ochotni vyzkoušet na sobě sebehladovější a sebenamahavější a sebedrastičtější kúry a procedury jen proto, že jim ten nebo onen sdělil, že je to ten nezaručenější recept pro zachování štíhlé linie. Člověk si vsugeruje, že ano, zfandí se do doporučené kúry a... to už je poloviční úspěch.

Jeden populární komik se omlouval, že nemůže přijmout pozvání k večeři /nebo recepci/, protože neví, co bude k jídlu. „Já musím vědět, co budu jíst celé půldne dopředu. Pak si na to připravuji žaludeční šťávy, ladím si chuť. Když manželka řekne, že budou k večeři nudle s tvarohem, musí být nudle s tvarohem. Kdybych pak přišel domů a byla smažená játra, která já ze všech jídel nejraději, byl bych otrávený, pro- 119

tože jsem si celé odpoledne vsugerovával, že se těším na nudle s tvarohem, až se mi na ně začaly sbíhat sliny. Pak zdlábnu nudle s tvarohem jako kdyby to byla samotná nebeská mana.”

Většina zázračných pilulek založila svou slávu právě na tomto principu sugesce. Jsou známy nesčetné případy narkomanů, jimž místo jejich drogy dal lékárník obyčejnou tabletku aspirinu nebo něčeho, co chutí a podobou drogu připomínalo /neboť každý narkoman je znalec jako koštér je znalcem vín/. Narkoman neškodnou pilulku spolkl a měl pocit, že se dostavila stejná nirvána či euforie jako po požití té drogy.

„To já znala jednoho koštěra vín,” skočila mi do řeči konečně Kai a když jsem ji chtěl zarazit, že to s tím nesouvisí, zapřísahala se, že právě naopak, že to s tím děsně souvisí.

„Ten koštér vín se vsadil, že se zavázanýma očima rozpozná nejen druh vína, ale i ročník. Zavázali mu oči a dávali ochutnávat. Koštér k vínu přičichl, polaskal na jazyku, polkl a bezpečně určil značku i ročník. Hospodský, který s ním sázku uzavřel, už chtěl rezignovat, když koštér uhádl devatenáctý druh a ročník vína. Najednou si vzpomněl, že má kdesi ve sklepe ještě láhev jakési tekutiny, která má chuť i vůni vína, ale byla vyrobena chemicky a nechal mu jí tam jakýsi obchodní cestující, který to doporučoval jako aperitiv pro lepší trávení. Hospodský láhev donesl, otevřel a koštér ochutnal. Lok mu uvízl v krku a koštér se zakuckal. - Tak to se vzdávám - přiznal. - To teda neznám. Ale jako odborník můžu prohlásit, že na odbyt to nepůjde-”.

Přiznal jsem Kai, že zná na ženskou dost anekdot, ale že to s našim tématem skutečně nemá co do činění.

„Omyl. Teď teprve přijde pointa. U té sázky hospodského a koštěra seděl jeden chlápek přes reklamu - snad z nějaké public relations. A ten chlápek přes reklamu najednou vstal a povídá, že se k sázce přidává. Ale, že se sází s oběma - s hospodským i s koštěrem - že ta tekutina na odbyt půjde. Zjistil totiž, že chemicky vyrobený mok, mající chuť i vůni vína, v sobě neobsahuje ani procento alkoholu. Nemusím už snad ani dodávat, že je to ten patok, co pijí šoféři v zemích, kde se stíhá požívání alkoholických nápojů před jízdou. A ten chlapek od reklamy je z toho multimilionář a ten blb, co to původně vyráběl jako aperitiv pro zvýšení chuti a pak mu

prodal licenci, se oběsil, když zjistil, jaký měl poklad v ruce. Jenže úspěch tomu udělala reklama, jakou snad má jen cola. Byl to šlágr, přesto, že to koštěr vyplivl a že - objektivně řečeno - to má chuť horší než některá pačovaná a podomácku vyráběná vína a hořčáky. Reklama dovede holt zblbnout."

Musel jsem jí opět dát za pravdu. Vzpoměl jsem si sám na sebe, jak po přečtení Remarqueova Vítězného oblouku /L' Arc de Triomphe/ jsem si hned při první cestě do Francie objednal calvados, který vytrvale celý román popíjel hrdina knížky a otřásl jsem se odporem. Ale nepřiznal jsem si, že mi to nechutná.

/Na tomto místě musím připomenout staročínskou moudrost, která je připisována Konfuciovi: Snídaní sněž sám, o oběd se poděl s přítelem a večeři nabídní svému nepříteli! K mému velkému překvapení mi pošta jednoho dne doručila obnos - pravda, nevelký - od reklamního oddělení firmy, vyrábějící vydatné snídaně v konzervách. Kai tam totiž zašla, heslo jim nabídla jako reklamní slogan a firma toho využila. Nepátral jsem po tom, ale v průvodním dopise se tvrdilo, že po spuštění reklamy s námi doporučeným sloganem, stoupla výroba o patnáct procent!/
.

Ale abych se vrátil k pilulkám a reklamě.

Není tak dávno, co většina velkých světových magazínů přinesla fotografii ženy před odtučňovací kůrou a po odtučňovací kůře. Zdálo se to nepravděpodobné, ale fotografie byly nepodplatitelným svědectvím: žena vážila 156 kg a byla zjev víc než patologický. Po absolvování roční odtučňovací kůry vážila 69 kg a byla z ní pohledná, docela hezky vypadající žena. Obě fotografie byly brány v plavkách /dále se v prvním případě mluvit o plavkách místo o zábalu z prostěradla/, při čemž druhá fotografie nepostrádala určitou sexuální přitažlivost. Kolem toho bylo vyprávění o lékaři F.M., jemuž se tento zázrak zmizení 87 kilogramů živé váhy beze zbytku podařil. A nechybělo ani upozornění, že pacientka užívala tabletky pro hubnutí, vyráběné farmakologickým koncernem XYZ. /Není třeba zvlášť zdůrazňovat, že brzy dr. F. M. byl majitelem exkluzivního sanatoria, plného neuvěřitelně tlustých, otlých, obézních a tělesnou vahou deformovaných pacientů, kojících se nadějami, že do roka z nich budou pomilováníhodní playboyové a sexbomby. A že far-

makologickému koncernu XYZ se tisícinásobně vrátil obnos, investovaný do reklamy tabletek pro odtučňování./

Znal jsem doktora F. M. Ale neznal jsem ho jako lékaře, ale jako psychologa. Když jsem se za ním vypravil, zjistil jsem, že byl dál psychologem a ne lékařem. Řekl, že používá sice všech metod, běžných jinde - přísných diet, cvičení, tabletek pro nechutenství, saun a zábalů, projímadel - ale především zbavuje své „pacienty“ nadbytečného tuku sugescí. Oni chtějí hubnout, věří, že to co dělají, je to nejsprávnější a proto také hubnou.

„Když tohle poslouchám,“ řekla Kai, „Tak zjišťuji, že naše veškeré snažení je takzvaně pro legraci králíkům. Já znala jednoho penzistu, který měl takový zvláštní způsob léčby. Když ho něco začalo bolet nebo měl nějaké zdravotní potíže, zašel k lékaři, nechal se vyšetřit a chtěl vědět, aby mu doktor na recept napsal, co mu je. Lékař už ho znal a proto mu vyhověl. Napsal mu na recept název choroby - latinsky i v překladu. Penzista si recept vzal, odešel domů a brzy se cítil zdrav. Pak recept vyhodil. Tvrdil, že potřeboval vědět, co mu je. Když se to dozvěděl, vyléčil se. Nejhorší že je nejistota. Jistota a znalost léčí. Takže my vychom nejlíp udělali, kdybychom napsali taky takový recept proti tloustnutí.“

RECEPT PROTI TLOUSTNUTÍ

„Je vůbec nějaký univerzální recept proti tloustnutí?“, zeptala se naprosto nečekaně Kai a mně chvílku trvalo, než jsem se vzpamatoval z prvního leknutí, že myslí svou otázku naprosto vážně. Podíval jsem se na její ideálně krásnou postavu, na její boky, na její krk, nohy a jako mžitky před očima mi přeletěly ty hory jídla, které Kai dokáže sníst, ta její hrůzostrašná životospráva a najednou jsem pochopil, že i takoví lidé jako Kai mají někdy slabé chvílky pochybností a začnou mít strach - že už nebudou tak ideální. Navíc - ve chvíli, kdy otázka byla položena - byla Kai minimálně stejným odborníkem v tomto oboru jako já a k tomu ještě skoro hotová lékařka.

„Víš, teď to neber jako hec“, a tvářila se nezvykle pokorně, „ale já mám někdy fakt hrůzu, že taky začnu tloustnout.“

Díval jsem se na ní - okouzleně jako vždy - a představoval jsem si ji obézní, otlou, tlustou. Usmál jsem se té představě a Kai, jako by četla mé myšlenky, se zeptala, jestli bych jí potom dokázal milovat. A touto přímo vyslovenou otázkou nevědomky dala i odpověď na problém civilizovaného lidstva s přibývajícím kilogramy. Existuje recept proti tloušťnutí?

EXISTUJE!!!

Převažujícím pocitem moderního lidstva není lhostejnost, jak někteří psychologové a sociologové tvrdí. Převažujícím pocitem moderního člověka je strach. Jestliže někdo z lidí, žijících v našem světě, sebevědomě o sobě prohlašuje, že nepoznal strach, lže. Je to různý strach, který nás obklopuje. Nemusí to být hned strach o život, o existenci, o majetek, o zdraví. Stačí docela obyčejný strach o ztrátu pofiderního štěstíčka. Anebo strach ženy, že ztratí partnera, že se přestane líbit.

Je-li výsledkem strachu rezignace, pak se ze strachu stává stálá deprese. Chce-li se člověk strachu bránit - to znamená, že chce odstranit příčiny strachu, pak se vyjíměčně stává strach pozitivním prvkem.

"To já znám jedno přísloví", řekla Kai, která znala tolik přísloví a citátů, že jsem ji podezřívával, že si je vymýšlí. "Neměl jsem boty a reptal jsem, až jsem potkal muže, který neměl nohy".

"A to by v našem případě bylo to nejhorší", skočil jsem jí do řeči, "co by se mohlo stát - rezignace".

Ohradile se, že jsem ji nenechal domluvit, že chtěla povědět totéž. "U nás v ulici bydlí jedna bába", rozváděla své podobnosti. "Ona to vlastně ještě bába není, ale vypadá jako bába. A ta je v jednom kuse vyložená do okna a šmíruje. Ze jsem si na ní nevzpomněla dřív ... Mohla nám dělat statistickou svodku. Ona šmíruje, kolik z lidí, co přejde pod jejím oknem, je tlustších než ona a kolik hubenějších. Večer pak tvrdí svému muži, takovému docela fajn chlápku, který s ní asi má peklíčko, "že není vůbec tlustá, že toho dne prošlo víc tlustších kolemjdoucích než hubenějších. A je spokojená a natáhne se do postele, předtím se nadlábne a ráno se zas rozvalí do okna. Já si nemyslím, že bych byla jako ta bába. Ale mám strach, že kdybych náhodou začala tloustnout, že bych to vzala jako fakt a to by byl můj konec".

Na štěstí sama nevěřila tomu, co říkala. Jak jsem Kai poznal, dokázala se bránit zuby nehty. **A TO BYL ZARUČENÝ RECEPT PROTI TLOUSTNUTÍ.**

Ona totiž už ve dnech, kdy jsem ji poznal a kdy jsem si myslel, že pokud běží o tělesné dispozice, je dokonalý fenomen, nebyla hříčkou přírody v tom krásném slova smyslu jen tak sama od sebe. Aniž si to uvědomovala, podvědomě regulovala svou životosprávu. Natož kdyby zjistila, že něco s jejími proporcemi není v pořádku.

Přiznala to.

Když už jsme byli s prací hotovi, seriál byl odvysílán a Kai dokončovala svou dizertační práci na lékařské fakultě o obezitě, zeptal jsem se jí, kterou metodu ze všech probraných, by zvolila ona sama ... kdyby náhodou u ní vypukl den T, den Tloustnutí.

„Já bych se řídila dialektikou“, odpověděla.

„Jako že všechno je fuk, když všechno je všechno“, parafrázoval jsem první zákon dialektiky.

„Ne. Tak, jak dialektiku vykládal ten moudrý rabín. To přišli dva židi k rabínovi, aby jim vysvětlil, co je ta dialektika. To je jako když dva lezou komínem. Jeden vyleze špinavý a druhý čistý. Který z nich se půjde umýt? - Pochopitelně, že ten špinavý - Proč by se šel mýt ten špinavý? - zarazil je moudrý rabín. - Ten špinavý se podívá na toho čistého a řekne si, Aha! zatím co ten čistý se podívá na toho umazaného, maslí si, že je taky umazaný a jde se umýt. A to je dialektika! - Dva židi poděkovali a šli domů. Cestou to ale zapoměli a tak se druhého dne objevili u rabína znovu a zas, aby jim vysvětlil, co je to ta dialektika. - To je jako když dva lezou komínem - opakoval trpělivě rabín své včerejší podobenství. - Vylezou a jeden bude čistý a druhý bude špinavý. Který z nich se půjde umýt? - - Ja, richtig! Ten čistý ... - - A proč by se šel mýt ten čistý, když je čistý? - zarazil se rabín. - Ale včera jsi, rabi, říkal ... - - No jo ... včera... a to je právě ta dialektika! -”

A protože viděla, jak se na ni pobaveně dívám, hned to rozvedla: "Podle tohoto rabínova výkladu dialektiky bych si já vyzkoušela všechno, jednou tuhle metodu, pak zas jinou a nedívala bych se jen na ty druhé, jestli jsou tlustší než já, ale i na sebe a pořád bych něco ..."

124 Ještě dlouho vykládala a vykládala a vykládala. A já věděl,

že Kai nikdy neztloustne, protože už dávno našla recept na udržení štíhlé linie - a byl to recept naprosto ověřený.

Příloha I.

Tabulka výživných hodnot potravin

Potravina /100 g/	Kalorie	Bílkoviny g	Tuky g	Uhlohydráty g
Brambory, luštěniny, zelenina:				
Brambory	88	2,0	0,2	20,1
Celer	42	1,4	0,3	8,8
Cibule	42	1,3	0,1	9,4
Čalamáda	38	0,9	-	8,8
Čočka	329	25,0	1,0	59,5
Fazole	332	21,4	1,6	61,6
Fazolové lusky čerstvé	39	2,4	0,2	7,6
Fazolové lusky konzervované	20	1,0	0,1	4,2
Houby čerstvé	26	2,6	0,4	3,8
Hrách	332	23,8	1,4	60,2
Hrášek zelený čerstvý	91	6,7	0,4	17,0
Chřest	24	2,1	0,2	4,1
Kapusta	46	3,3	0,6	7,8
Kapusta růžičková	53	4,7	0,5	8,7
Kedlubny /brukev/	33	2,1	0,2	6,2
Křen	86	2,7	0,4	18,7
Kukuřičný klas čerstvý	56	2,7	1,2	9,5
Květák	28	2,4	0,2	4,9
Meloun /dýně/	26	0,7	0,2	6,0
Mrkev	41	1,1	0,2	9,1
Okurky nakládané	12	0,7	0,2	2,1
Okurky salátové	15	0,8	0,1	3,0
Papriky zelené	26	1,2	0,2	5,3
Petržel /kořen/	83	3,3	0,4	18,3
Pór	44	1,8	0,2	9,4
Rajčata čerstvá	25	1,0	0,3	4,8
Rajčata naložená	23	1,0	0,2	4,6
Rajčatový protlak	110	1,8	0,5	25,1

Potravina /100 g/	Kalo- rie	Bílkovi- ny g	Tuky g	Uhlovo- dany g
Rajčatová šťáva	21	1,0	0,2	4,0
Reveň	16	0,5	0,1	3,8
Ředkev	28	2,0	0,2	5,0
Ředkvičky	21	1,1	0,1	4,2
Řepa červená	42	1,6	0,1	9,6
Salát hlávkový	17	1,3	0,2	2,8
Špenát	24	2,2	0,3	3,9
Tykev	34	1,3	0,3	7,7
Zelí hlávkové	25	1,8	0,4	4,2

Cukr, sladkosti:

Bábovka třená	362	5,5	16,0	49,7
Cukr	383	–	–	99,5
Čokoláda	530	4,9	31,9	60,5
Hašlerky /tvrdé bonbóny/	381	–	–	99,2
Karamelky	416	2,8	10,3	81,1
Sirup ovocný	278	1,3	0,3	71,2
Zmrzlina vanilková	230	3,9	15,4	20,2
Med včelí	301	0,2	–	77,9

Drůbež, ryby, zvěřina:

Bažant	114	22,3	1,9	0,5
Candát	82	18,4	0,3	0,6
Husa	366	16,0	33,0	0,2
Kachna	230	17,6	17,1	0,4
Kapr	107	16,0	4,2	–
Králík	161	21,1	7,9	–
Krůta	179	23,7	8,5	0,5
Kuře	101	20,4	1,4	0,6
Sleď uzenáč	211	22,2	12,9	–
Sleď zavináč	217	19,8	14,8	–
Sardinky v oleji	335	21,1	27,0	1,0
Treska - filé	74	16,5	0,4	–
Zajíc	109	23,0	1,1	0,5

Maso, masné výrobky, vnitřnosti:

Cikánská pečeně	299	22,1	22,8	–
126 Čabajská klobása	523	22,9	48,4	0,3

Potravina /100 g/	Kalo- rie	Bílkovi- ny g	Tuky g	Uhlovo- dany g
Čajovka	434	13,0	42,0	0,1
Hovězí ve vlastní šťávě v konzervě	135	20,4	5,9	0,1
Kabanos	205	14,8	14,8	2,1
Maso hovězí	158	20,8	7,8	0,1
Maso telecí	121	21,8	3,0	0,5
Maso vepřové	306	15,5	26,7	--
Párky	220	14,1	16,7	2,1
Salám uherský	502	25,0	44,0	--
Špekáčky	290	11,7	25,8	2,2
Uzená krkovička	439	17,4	40,6	--
Vepřové ve vlastní šťá- vě v konzervě	300	15,8	25,9	--
Mléko, mléčné výrobky, vejce:				
Jogurt	101	5,7	4,5	9,7
Mléko	48	3,2	2,0	4,4
Olomoucké tvarůžky	137	29,9	0,8	2,0
Smetana	141	3,2	12,6	4,2
Smetana šlehačka	316	2,4	33,6	2,7
Sýr eidamská cihla	272	30,5	15,3	2,0
Sýr ementál	377	26,8	27,8	2,4
Sýr krémový /žervé/	189	12,5	15,3	1,8
Sýr tavený	188	19,6	11,5	0,8
Tvaroh měkký	104	19,4	0,3	4,8
Tvaroh tvrdý	153	28,6	0,9	6,2
Vejce slepičí skořápková	156	13,0	11,0	--
Mlýnské a moučné výrobky z obilí:				
Chléb	248	7,7	1,1	51,5
Chléb graham	268	11,6	1,6	51,7
Krupice pšeničná	351	9,7	0,7	75,6
Mouka hladká	354	10,4	1,3	74,3
Mouka hrubá	352	9,7	0,7	75,6
Knaecke Brot	346	10,7	2,3	70,0
Ovesné vločky	388	13,0	7,5	67,8
Pečivo rohlíky	292	8,6	1,1	61,2

Potravina /100 g/	Kalo- rie	Bílkovi- ny g	Tuky g	Uhlovo- dany g
Rýže	354	6,7	0,7	78,9
Suchar dietní	413	11,1	4,7	81,0
Sušenky Petit Beurre	454	7,2	14,8	73,7
Těstoviny pětivaječné	364	11,8	2,7	72,7

Ovoce:

Ananas	47	0,5	0,2	12,2
Angrešt	42	1,0	0,4	9,8
Banán	88	1,2	0,2	23,0
Borůvky	56	0,7	0,7	13,3
Broskve	47	0,8	0,2	11,8
Brusinky	60	1,3	1,4	12,4
Citrony	37	0,3	0,0	10,5
Fíky sušené	266	4,0	1,2	68,4
Grapefruity	39	0,6	0,2	9,8
Hrušky	61	0,5	0,4	14,7
Jablka	57	0,3	0,4	14,7
Jahody	37	0,8	0,5	8,3
Džem - průměr	235	0,4	0,3	64,1
Kompoty - průměr	74	0,4	0,1	20,0
Maliny	66	1,3	1,3	14,2
Marmeláda průměr	252	0,3	0,2	65,0
Meruňky	51	0,9	0,2	12,9
Ostružiny	57	1,2	1,0	12,4
Pomeranče	45	0,9	0,2	11,3
Rozinky sušené	268	2,3	0,5	71,2
Rybíz červený	57	1,3	0,4	13,8
Rybíz černý	75	1,0	0,4	19,0
Ryngle	64	0,8	0,2	16,5
Švestky	63	0,7	0,2	16,4
Švestky sušené	268	2,3	0,5	71,2
Třešně	59	1,1	0,4	14,6
Víno hrozný	66	0,8	0,4	16,8

Tuky:

Burské oříšky pražené	548	26,9	44,2	23,6
128 Kakao /prášek/	426	18,0	22,0	46,6

Potravina /100 g/	Kalo- rie	Bílkovi- ny g	Tuky g	Uhlovo- dany g
Kokos mletý	689	8,9	67,0	16,1
Mák	510	19,5	40,8	24,3
Mandle	597	18,6	54,1	19,6
Máslo	717	0,5	81,1	0,3
Olej	870	–	98,2	–
Ořechy vlašské	648	15,0	64,4	15,6
Ořechy lískové	640	14,4	65,9	11,0
Pokrmový tuk /marga-	742	0,5	83,7	–
Pokrmový tuk 100%	863	–	97,7	–
Sádlo vepřové škvařené	897	0,3	99,3	–
Slanina	811	2,4	89,0	–
Nápoje:				
Destiláty	337	–	–	–
Limonáda	21	–	–	5,5
Mošt jablečný	45	0,2	0,3	11,0
Pivo černé 10 stupňů	36	0,2	3,4	3,0
Pivo světlé 12 stupňů	33	0,3	3,6	2,0
Víno dezertní	135	0,1	16,2	6,0
Víno přírodní bílé	54	0,1	7,5	0,1
Víno přírodní červené	67	0,2	9,5	0,2

Příloha 2.

BODOVÁ DIETA

Denně můžete spotřebovat maximálně 60 uhlohydrátových bodů, ale raději méně - čtyřicet.

P o l é v k y /vždy jeden talíř/		M a s a /vždy jedna porce/	
slepičí vývar	0	srdce	1
bujón	0	mozeček	12
hovězí vývar čistý	0	telecí guláš	5
polévka z rajčat	17	vídeňský řízek	12
celerová polévka	16	pařížský řízek	8
hrachová polévka	20	přírodní řízek	0
gulášová polévka	12	telecí játra	4
houbová polévka	11	hovězí játra	6
zeleninová polévka	11	vepřová játra	3
bramborová polévka	15	ledvinky	1
zapražená polévka	10	vařené hovězí	0
R y b y		hovězí perkelt	5
smažené filé	12	hovězí ragú	10
uzený losos 100 g	0	bitte	1
sardinky 4 kusy	1	vepřový perkelt	9
uzenáč 1 kus	1	vepřová pečené	0
očka 3 kusy	1	segedinský guláš	9
P ř í l o h y /vždy po 400 g/		párky 1 pár	1
zelené fazolky	6	vuřty 100 g	1
hrášek	9	uzený jazyk 100 g	1
květák	8	játrový salám	2
mrkev	9	pečené kuře	0
špenát	7	pečená kachna	0
spargl	6	pečená husa	0
kapusta	9	bažant	0
kyselé zelí	7	krůta	0
L u š t ě n i n y 100 g		zajíc	0
fazole	22	1 brambor oloupaný uvař.	23
čočka	20	bramborová kaše	30
hrách	21	smažené brambůrky	20
		1 bramb. pečený v troubě	20

Z e l e n i n a		M o u č n á j í d l a	
1 syrové rajče	6	černý chléb 400 g	250
400 g vařených rajčat	9	tenký krajíček chleba 20 g	10
1 lžíce kečupu	4	veka 400 g	220
1 zelená paprika	4	suchar 20 g	8
1 kyselá okurka	3	žemle	25
hlávkový salát 1 kus	8	rohlík	25
okurkový salát 1 porce	6	strouhanka 100 g	65
O v o c e		mouka 200 g	84
jablko 1 kus	18	1 pol. lžíce mouky	4
jablková kaše s cukr. 400 g	50	vařená krupice 200 g	34
jablečná šťáva 1/4 l	28	vařené makarony 200 g	37
1 banán	23	halušky 200 g	37
1 hruška	25	vařená rýže 200 g	42
jahody 200 g	20	M l é k o	
maliny 200 g	17	1/2 l čerstvého mléka	12
rybíz 200 g	18	1 polévková lžíce smetany	1
třešně 200 g	15	1/4 l jogurtu	13
1 mandarinka	10	V e j c e	
1 pomeranč	17	vejce syrové nebo na tvrdo	0,5
1 broskev	10	2 smažená vejce	2
1 švestka	7	volské oko se šunkou	1
1 citron	6	S m u t n á t a b u l k a	
hrozny 200 g	17	kávový dort	65
T u k y a s ý r y		čokoládový dort	65
máslo 200 g	1	dort bez náplně a polevy	31
vepřové sádlo 200 g	0	zákusek s ovocem	25
margarin 200 g	1	bábovka	25
olej	0	palačinka	8
sýry	0,5 - 2	závin	38
N á p o j e		karamelový krém	28
1/4 l minerálky	0	ovocná zmrzlina	15
1/4 l červeného such. vína	1	tvrdé kyselé bonbóny 100 g	78
1/4 l bílého such. vína	1	med 1 lžička	17
1/4 l piva	12	džem a marmeláda	13
1/4 l polosladkého šamp.	9	mléčná čokoláda 100 g	54
1/8 l ovocné šťávy	15	hořká čokoláda 100 g	23
1/4 l malinovky	21	krystalový cukr 1 lžička	12
1/4 l sladkého vína	10	šálek kakaa nebo čokolády	26
1/16 l whisky, koňaku a pod.	1		131
1/16 l vaječného koňaku	18		
šálek kávy nebo čaje bez cukru	0		

NEHLADOVÁ DIETA

Počítání kalorií nemá často smysl. Úbytek nadváhy bývá často získán v kratším čase než její úbytek. Léčím bez pocitu hladu, kdo co sní. Většina lidí zhubne za týden o 2,5 - 3 kg. Sníst můžete 2.000 - 3.000 kal. Dieta spočívá v odstranění všech uhlovodanů ze stravy.

Obézní lidé mají narušen metabolismus uhlovodanů a nejsou schopni jejich množství zpracovat. Tudíž nabírají na sádlo.

Pod pojmem uhlovodany nemyslím jen chleby a pečivo, ale všechna jídla s obsahem uhlovodanů, například: jablka, rozinky, mrkev, kečup i jogurt s ovocem.

Když odstraníte z potravy uhlovodany, odstraníte i hlad. Uhlovodany vyvolávají ve skutečnosti hlad drážděním vzniku inzulinu, který snižuje hladinu cukru v krvi. Abychom vyléčili obezitu musíme uhlovodany vyloučit úplně. Většina diet se zaměřuje na nízký obsah uhlovodanů cca 60 gr. denně. Ale většina obézních neshodí ani kg.

Uhlovodany se v těle nezdrží déle než 48 hod. Nedostane-li tělo žádné uhlovodany musí sáhnout do zásoby tuků a spaluje nadměrnou váhu bez pocitu hladu.

Aby bylo úspěšně pokračováno ve snižování váhy bez hladu musíte danou situaci udržovat. Začněte první týden bez uhlovodanů, druhý týden několik málo gramů uhlovodanů, další týden o něco více /okolo 50 gr./.

Tak začnete spalovat vnitřní tuk, budete stále ztrácet na váze a nebudete mít pocit hladu. Ketonů se zbavíte v moči a dýcháním.

/Keton je odpad při spalování vnitřních tuků/. Moč se zkouší na přítomnost ketonů snadno. Zkouší se na papírky t. zv. Lestradelovo činidlo. Obvykle čím je barva temnější tím více ketonů se zbavujete a tím menší hlad cítíte. Při přidávání uhlovodanů do potravy po dvou týdnech je vhodné stále kontrolovat ztrátu ketonů a tím se ztrácejí i kalorie a ubýváte na váze. V případě, že by nastala rovnováha a nebo by nebyl žádný zbytek ketonů přestali byste ubývat na váze a skomplikovalo by to celý proces, který by musel nastat znovu.

Tabulka obsahu uhlovodanů v některých potravinách:

/na 100 g potravy připadá uhlovodanů v gr./
maso libové, tučné, husa, drůbež a zvěřina, slanina, párek,
olej = 0, tučná uzenina = 2, šunka = 0, mléko = 5, smetana =
3,5, tvaroh = 4, sýr krámový = 3,5, vejce = 0,7, chléb = 50,
makarony = 74, brambory = 20, hlávkový salát = 1 - 2, celer
= 3, okurky čerstvé = 1, rajčata = 3 - 4, ředkev = 3 - 4, kvě-
ták = 4 - 5, kapusta = 5 - 7, mrkev = 9, cibule = 10, hrách
suchý = 45, vařený = 12, čočka = 19, houby = 3 - 4, meloun
= 6 - 7, jahody, citrony = 8 - 9, pomeranče, jablka = 11 - 13.

Vysoukolovodanové ovoce: ananas, hrušky, hrozny, banány, ořechy. Když chcete hubnout rychleji jezte tak, abyste se nepřejídali, ale také nezatěžovali tělo pocitem hladu. Pokud zůstanete pod kritickou hranicí uhlovodanů budete hubnout stále.

Než začnete

1. Zastavit braní amphetaminu a diuretik, které negují účinek diety.
2. Zakoupit si tabletky Spofovitu, jíst podle návodu.
3. Kupte si balíček zkušebních papírků, pokud se zbarvují červeně je vše v pořádku a hubnete i když pro dietu nejsou podstatné.
4. Nechte se celkově lékařsky vyšetřit. Některé nemoci např.: srdce, cukrovka a pod. by mohly znemožnit použití této diety. **SOUHLAS VAŠEHO LÉKAŘE JE NEZBYTNÝ!**

Co smíme jíst:

- Maso:** Prakticky všechny druhy masa, nejíst jaternice, klobásy a uzeniny s větším obsahem mouky, a studené pečeně v nálevu.
- Drůbež:** Veškerou.
- Ryby:** Všechny druhy.
- Mléčné výrobky:** Vejce v libovolné upravě, 120 gr. jakéhokoliv tvrdého sýru denně /žádné smetanové nebo tavené sýry/, 4 čajové lžičce smetany, libovolně másla a ostatních tuků, žádné mléko, má množství uhlovodanů
- Nápoje:** Všechno bez cukru, vody minerálky, limonády, šťávu z jednoho citronu denně, 133

ne však pivo a pomerančový džus. Kávu 6 šáleků denně.

Saláty:

Hlávkové 2 ks malé, zelí, celer, okurky, naložená zelenina, petržel, pepř, ředkvičky, řepa, prostě míchaná zelenina méně než 2 šálky denně.

Nádivky a oblohy: Olej a ocet, rokfórové nádivky, slaninu, ančovičky, vepřové škvarky, nastrouháný sýr, nasekaná vejce na tvrdo, houby a dokonce kyselou smetanu.

Zeleniny:

Všechny, omezit rajčata.

Přísady:

Sůl, pepř, ocet, křen, vanilka, umělá sladidla, sušené koření a byliny, které neobsahují cukr.

Je absolutně zakázáno:

Jablka, banány, fazole, chléb, pečivo, cukroví, mrkev, ořechy, kečup, obiloviny, žvýkáci guma, koláče, kukuřice, crakery, datle, fíky, mouka, sušené ovoce, grapefruity, med, zmrzlina, džem, makarony, mléko, pomeranče, hrách, pažitka, brambory, hrozinky, rýže, špagety, cukr, sirup, jogurt s ovocem.

Alkohol:

I když alkohol nepovažujeme za pravý uhlovodan, během diety takto působí. Nutí tělo vylučovat inzulín a zastavuje vylučování hormonů spotřebovajícího tuk. Je ho nutné po dobu diety úplně vyloučit a přidávat jen velmi opatrně. Počítejte jako obecné pravidlo, že na 2,8 gr 100 % alkoholu je 20 gr uhlovodanů. Jedno 0,5 dl 42 % alkoholu je 16,8 gr uhlovodanů.

Pravidla diety:

1. Nepočítejte kalorie.
2. Jezte libovolné množství povoleného jídla, pokud se potřebujete zbavit pocitu hladu.
3. Nejezte, pokud nemáte hlad.
4. Pijte tolik, kolik potřebujete pro žízeň, nenuťte se do tekutin.

134 5. Jezte často, je to lepší, než se nacpat.

6. Přisolte si potravu, jestli se cítíte úbytkem váhy slabí.
7. Berte vitamíny každý den, abyste neochudili organismus.
8. Nečiňte chyby, někdy i plátek žvýkací gummy Vás přivede nazpět, nebo mléko v kávě.
9. Pohyb Vám také neškodí.
10. Souložit můžete dle chuti a možností /jedna soulož prováděná cca půl hodiny v různých polohách, má za následek ubytí tolika kalorií z těla, jako kdybyste vyložili jeden vagón uhlí/.

Tak s chutí do toho a budete překvapeni, že i bez pocitu hladu lze zhubnout a zaručuji Vám, že dieta funguje.

PITOMINKY S PAPOUŠKEM, VČELAMI, SLEPICEMI NA DÁLNICI A SPOL.

JAK SE CHOVÁ SLEPICE NA DÁLNICI

Jak se chová slepice na dálnici? Přece jako slepice na dálnici. Můj přítel jazykozpytec nemá rád přirovnání. Zeptejte se ho: „Jak se rojí včely?“ Odpoví: „Včely se rojí jako když se rojí včely.“ Jak taky jinak, není-li pravda. Je dialektik. Říká: „Všechno je všechno“ a ne „Všechno je jinak“. I když nakonec zajisté všechno souvisí se vším.

Slyšel jsem volat šoféry: „Hloupá slepice!“ „Pitomá huso!“ „Blbá krůta!“. Samozřejmě na ženu. Na ženu na silnici. Na ženu za volantem. Uráželo to ženu nebo slepici? Začal jsem se zajímat, jak se chová slepice, husa a krůta na dálnici. Nejen teoreticky. Také prakticky.

Teoreticky se totiž slepice na dálnici chová jinak než v praxi. Během dopravní špičky projede za minutu čtyřproudovou dálnicí 210 aut. To znamená 3 a půl auta za vteřinu. Podle počtu pravděpodobnosti se šest aut v koloně dokáže vyhnout nečekaně pohybující se překážce. Sedmé už ne.

Teoreticky by tedy měla být slepice na dálnici ve dvou vteřinách placatě přejetá. V praxi to vypadá docela jinak. Za-

koupil jsem za tím účelem po deseti kusech slepic, husí a krůt. A k tomu jednoho papouška. Pro kontrolu.

V praxi nebyla druhá vteřina pro vypuštěnou slepici kritická. Ani čtvrtá. Ani šestá. Naproti tomu sedmá vteřina byla katastrofální... pro auta. Dvacet dva aut se do sebe postupně nabouralo. Vypadaly jako prošlápnutá tahací harmonika.

Pokus probíhal následovně:

Na státní silnici jsem napřed vypustil jednu slepici, jednu husu a jednu krůtu. Postupně. Nejhůře dopadla krůta. Pásla se dost daleko od vozovky. Nechtěla se nechat zahnat na asfalt. Ale v okamžiku, kdy se blížilo auto, bleskově vystartovala a šups! - položila krk pod kola. Přišel jsem tak tímto způsobem o všech deset pokusných krůt. Desátá dokonce běžela víc než 50 metrů co jí nohy stačily spáchat sebevraždu. Papoušek ji povzbuzoval: „Frrr-kérrr, Verrr-kehrrr, Frrr-kérrr!“ Auto jí zploštilo.

Husy jsou bojovnice. Když se blíží auto, zstanou na silnici a rozpřáhnou křídla. Jako by chtěly auto napadnout. Zůstanou jako socha.

I když papoušek křičel: „Frrr-kérrr, Verrr-kehrrr, Frrr-kérrr!“ Jsou neschopné. Pro pokusné účely. Celý měsíc jsem pak jedl jen husí pečení.

Slepice se ukázala jako taktik. Jako kličkař. Lepší než zajíc. Blížilo se auto. Slepice přeběhla silnici. Vrátila se. Skočila napravo. Skočila nalevo. Popoběhla. Povylétla. V posledním zlomku vteřiny uhnula z cesty. Přitom nadávala řidiči. Kdákala. Dlouho. Pak snesla vejce.

Totéž se stalo na dálnici. Myslím, že jsem to drobátko přehnal. Vypustil jsem všech deset slepic najednou. Byl jsem zvědav, co to udělá. Z badatelského zájmu. Vědecky. Jako experiment.

Následujícího dne přinesly noviny tyto titulky:

„Slepíčí maniak příčinou hrozných dopravních katastrof! Na dálnici zdemolováno 22 aut úplně a 138 těžce poškozeno!“

Slepice však vyvázly bez nehody. Věděly, jak se mají na dálnici chovat. Pokojně se pásly na prostředním travnatém dálničním pásu. Jeřáby a buldozéry vyprošťovaly trosky aut. Papoušek seděl na ramenu jeřábu a volal: „Frrr-kérrr, Verrr-kehrrr, Frrr-kérrr!!!“

Ze školní slohové práce mé dcery Lucie:

TATÍNEK COBY SLEPIČÍ MANIAK čili JAK SE PÍŠE O DRŮBEŽI NA DÁLNICI

V oblasti vaření jsem se propracovala nejdál kvejším natvrdo. Přičemž si netroufám popisovat pracovní postup výroby natvrdlých vajec, protože mně samotné není dost jasný. Mnohdy se mi totiž povedou vejce nahniličko nebo dokonce přímo naměkko. Nevím, jak si to mám vysvětlit.

Svět technických vynálezů je mi španělskou vesnicí. Dnes věřím, že v automobilu jsou trpaslíci, kteří náš „samohyb“ popostrkávají. Svědčí pro to i tatínkovo chování za volantem, když se nám něco pokazí. Otec nic nespravuje, ale jen trpaslíkům domlouvá, přemlouvá je, tiše jim nadává a pak hlasitě kleje. Obvykle se pak zas auto samo od sebe dá do pohybu.

Teoreticky však ovládám pracovní postup při psaní povídek. Mám to odkoukané z domova. Zde je popis:

1. hledání nápadu
2. shromažďování materiálu
3. příprava ku psaní
4. vlastní psaní

1.

Nápad na legrační povídku se hledá stejně jako se nalézají zatoulaní psi. Samozřejmě cizí psi. To se jde ulicí a hledá se Mototechna, v které by mohli mít brzdové destičky. Anebo se jde parkem a hledá se pán, který tu včera na lavičce četl nového Párala a vy byste si tu knížku rádi půjčili. A najednou se k vám připojí jezevčík. Začne vás očuchávat a tvářit se, jako by k vám patřil. A pak vás následuje až domů. Přivedla jsem tak domů sedm jezevčíků, tři foxteriery, jednoho pudla a jednoho kníráče. Místo brzdových destiček, které mě tatínek poslal sehnat. A místo Párala, když jsem se vypravila najít toho pána, který ho vlastnil.

Stejným způsobem se hledá nápad na legrační povídku. To se hledá nápad na vážnou povídku, na baladu, na fejeton k

Hä

nějakému umrtví anebo svátku a najednou si všimnete slepice, která chce přeběhnout silnici. Což je nápad na povídku, o tom, jak se chová slepice na dálnici.

2.

Můj tatínek byl zcela nezemědělský chlapec. O slepicích, jakož i o ostatní drůbeži a hydině neměl nejmenší potuchy. Kromě na talíři. Obtěžoval proto kohokoli na potkání nejnesmyslnějšími dotazy z oblasti drůbežářství. Div, že se neptal, jestli bylo dřív vejce nebo slepice.

Když dostane nápad na povídku o chování slepic na dálnici, je několik dní slepicemi, husami, krůtami a kachnami úplně posedlý. Nejen, že se kdekoho přeptává, ale zahrabe se do odborných knížek od Brehmova Života zvířat až po reklamní pytlík z xaverovských kuřecích žaludků. A taky jezdí pořád po dálnici a zpomaluje provoz.

Není však pravda - jak napsal v citované povídce - že ze studijních důvodů zakoupil za tím účelem po deseti slepicích, husách a krůtách a čistě z vědeckého zájmu je vypustil za největšího provozu na dálnici. O tom nic nevím. Naproti tomu byla skutečně v Černé kronice otištěna zpráva, že slepičí maniak zavinil na dálnici lavinovitou srážku 27 osobních a 12 nákladních aut, při níž zahynulo 9 osob a jedna slepice. Ale tím můj otec neměl nic společného. Aspoň doufám, že ne.

3.

Tatínek vstává se slepicemi. Většinou ještě dřív. I když nepíše povídku o slepicích. Vstává kolem čtvrté hodiny ranní. Když už má nápad a shromážděný materiál, vypadá třetí fáze časově následovně:

4.00 hodin - otec vstává, jde se sprchovat, vaří si kávu, štrachá po bytě, čímž nás vzbudí a diví se, že někdo může ještě spát.

4.15 - zasune papír do psacího stroje a začíná přemýšlet nad úvodní větou. Tvrdí totiž, že úvodní věta je nejdůležitější.

4.50 - napadne ho úvodní věta, ale současně dostane z rozčilení průjem a musí si odskočit.

5.00 - vrátí se a zjistí, že původní větu zapomněl. Začne přemýšlet znovu.

6.00 až 7.00 - vstáváme my s maminkou, snídáme a připravujeme se k odchodu, čímž ho rušíme a on zapomene i to, že píše o slepicích na dálnici.

7.00 až 9.00 - otce nic nenapadá. Propadá panice. Uvaří si silný čaj a telefonuje o naprosto nepodstatných záležitostech s kdekým.

9.00 - znovu usedne ke stroji a přemýšlí.

9.15 - napadne ho úvodní věta, społkne živočišné uhlí, aby opět nedostal průjem a začne psát.

11.00 - dopíše a přečte po sobě napsané.

11.05 - dočte a usoudí, že vymyslel a napsal hovadinu.

11.15 - vše roztrhá a zahodí do koše.

Toho dne je nejlepší se mu vyhýbat na sto honů, nedráždit ho, nenosit domů pětky a nežádat ho, jestli smím večer přijít později.

4.

Když má nápad, nashromážděný materiál, když ví, jak povídka začne, probíhá čtvrtá fáze pracovního postupu bez vzruchu. Otec si mimikou a gestikulací přehrává situace a děj, zkouší si dialog a vůbec vypadá za psacím strojem, jako když Charlie Chaplin paroduje pacienta u zubaře.

Jakmile je povídka dopsána, dá nám ji otec přečíst. Ale to už vlastně začíná prvá fáze dalšího případu pro psychiatra. Tatínek začíná hledat další nápad.

ŠEST LAHVÍ RUMU VE VANĚ

Nastěhoval jsem se do nového bytu. Při prohlídce sklepa jsem objevil šest lahví rumu.

Sláva! Hurááá! Na zdraví!

Manželka ovšem byla jiného názoru. „Kdoví, co je v tom namícháno. Okamžitě to vezmi a jdi to vyfíť!“, nakázala s odporem.

S těžkým srdcem jsem vzal šest lahví rumu a odebral jsem se do koupelny, abych vykonal tu ohavnost. Byla tu však přece jen lítost - šest lahví rumu je šest lahví rumu. Rozhodl jsem 141

se tedy potají, že z každé lahve vypiji aspoň jednu sklenku.

Vytlahl jsem zátku z první lahve, naplnil skleničku, vypil ji a zbytek rumu vylil do vany.

Vytlahl jsem zátku z druhé lahve, naplnil skleničku, vypil ji a zbytek rumu vylil do vany.

Vytlahl jsem zátku z třetí lahve, naplnil skleničku, vypil zbytek rumu a vylil skleničku do vany.

Vytlahl jsem čtvrtou lahev ze zátky, naplnil vanu, vylil zbytek rumu a vypil skleničku.

Vytlahl jsem pátou vanu z rumu, naplnil zátkou sklenici, vylil rum a vypil vanu.

Pak jsem byl nucen udělat malou přestávku, abych uklidnil koupelnu. Když se mi to podařilo, vylil jsem vanu do lahve, naplnil rum, vylil sklenici a vypil lahev od zátky.

Vyzátkl jsem vatu z lahve, nasklepil plnici, vynil lanu, zlítek pilil do runu.

Dost! Stop! Basta!

Při přehlížení vykonané práce jsem poprvé napočítal 34 lahví a podruhé už 79. Rázným gestem jsem zastavil vířící domy a vyšel z koupelny, abych ohlásil vykonání rozkazu zástupu svých manželek.

MÍJEJE ŠKOPEK S MALTOU, ODŘEL JSEM SI HYŽDI

Můj přítel je kutil. Šikula. Na rozdíl ode mne. On umí všechno. Nejen vyměnit žárovku. Bydlí v podkroví dvoupatrového domu. Vlastně tedy ve třetím poschodí. Ten byt si postavil sám. Vlastními silami. Z půdy. S laskavým svolením majitele domu. Jednou přeletěla kolem reaktivní bombardovací letadla. Zvuková vlna rozbila střechu. Teklo mu do bytu. A domácím do domu. Pokrývači sdělili, že dřív jak za tři týdny přijít nemohou. Můj přítel řekl: „Tu střechu opravím sám. A rád. To nic není.“

Pro něho možná ne. Ale nechápu, proč si za pomocníka musel vybrat zrovna mne. „Budeš jen připravovat materiál,“ řekl mi. „Hasit vápno. Míchat maltu. Vytahovat kladkou tašky.“

Souhlasil jsem. Neměl jsem to srdce říci ne.

Můj přítel postavil lešení. A na lešení kladku. Trám s kladkem a lano. Rozšířil jsem si tím své technické vzdělání.

Hi

Dosud jsem chápal jen systém páky. Nyní jsem se vypracoval přes kolo ke kladce. Pochopil jsem dobrodiní vynálezu kladky. Teoreticky i prakticky. Bohužel. Na rozdíl od mého přítele. Tomu byla zřejmě teorie zemské přitažlivosti velkou neznámou.

Prvého dne večer nám zbyl plný škopek malty. Nahoře na lešení. Čertví, jak to bylo možné. Celý den jsem svému příteli nahoru lífroval jeden kbelík malty za druhým. Pomocí kladky. Zalsbil se mít ten obdivuhodný vynález.

„Výtah!“, zavolal můj přítel, když se přiblížila „padla“, a já mu vytahl další kbelík malty. „Ale ne!“, volal můj přítel a zas mi kbelík spustil dolů. „Už dost. Naopak. Teď ti pošlu celý škopek malty dolů. Aby to neztvrdlo. Přes noc.“ Chtěl tím vybetonovat cestičku ke garáži.

„Vytahni jen prázdný hák!“ Vytahl jsem prázdný hák.

Můj přítel nahoře na lešení připevnil na kladku škopek malty.

„Výtah!“, křikl dolů. Oběma rukama jsem se pověsil na lano. Lano se napnulo, ale nic se jinak nestalo. Můj přítel sesunul škopek s lešení. Pocítil jsem stav beztlíže. Lano mě tahlo vzhůru. Škopek plný malty byl těžší než má tělesná váha. Zemská přitažlivost konala svou povinnost. Objevil jsem další fyzikální zákon: „Volný pád tělesa se zrychluje geometrickou řadou.“ Cítil jsem tu geometrickou řadu na vlastní kůži. Padající škopek malty nabíral závratnou rychlost. Já se zas stával odpálenou raketou.

Míjeje škopek, odřel jsem si levou hyždi.

Náhle jsem spatřil hvězdy. Spoustu hvězd přímo před očima. To jsem narazil na trám. Hlavou. Roztříštil jsem si lebku. V tomtéž okamžiku se ozval rachot. Zahřmělo. Škopek dopadl na zem. Při dopadu se vylila malta. Na záhon květin. Tím jsem se stal těžším než prázdný škopek. Začal jsem padat na zem. Podle zákona volného pádu. Prázdný škopek byl naopak tažen vzhůru.

Míjeje škopek, odřel jsem si pravou hyždi.

Bleskovou rychlostí jsem dopadl na zem. Zlomil jsem si obě nohy. Leknutím jsem pustil lano, na jehož konci nahoře u trámu trčel prázdný škopek.

Jako sestřelená stíhačka řtil se škopek na mne. Podle zákona volného pádu. Přímo na mne. Omráčil mě. Škopek mě přikryl jako víko rakve. Jako náhrobní kámen.

„Padla!“, volal nahoře můj přítel a tloukl kramlí do lešení. Domáci vystrčil hlavu z okna. Spatřil rozlitou maltu. Nesmyslně mě napadl: „Nařídil jsem vybetonovat cestičku ke garáži a ne záhon květin. Jste snad padlý na hlavu?“ „Naopak!“, vyrukoval jsem s pravdou.

PŘEDPOVĚD POČASÍ

Dnešní předpověď počasí tvrdila neomylně, že studená vlna ze Skandinávie postoupí v průběhu noci nad naše území. Že bude pršet a ve vyšších polohách sněžit.

Den byl jak z prázdninové pohlednice. Slunce páliło. Bezvětří. Na obloze ani mráček. Vedro k zalknutí. Úplně tropické. Všechny plovárny byly nabitě.

Bylo sice horko k zalknutí, ale já byl líný pustit si i sprchu. Stál jsem doma u okna a ležkoval. Ale i to je práce. Znáte přece: „I pohled do nebes je práce!“ To napsal Dante.

A v tomto okamžiku jsem HO spatřil. Měl kabát, čepici a galoše. Jinak byl normální. Deštník nesl přes ruku. Zavřený.

Pozoroval jsem ho, dokud mi nezmizel z očí. Pak jsem si šel pustit na hlavu studenou sprchu.

Po řadě horkých letních dnů jsem se jednou probudil do deště. Byl to takový drobný, usedavý déšť na celý den. Ještě včera večer nám nebe slibovalo krásný čas. Proto jsem si nechal rozečtenou detektivku na koupališti v kabině. S celou taškou svých věcí. Oblékl jsem se, navlékl pršiplášť a vydal se na plovárnu, abych si to přinesl domů.

Melancholie koupališť za deště. Uprostřed této melancholie na pláži ležel on. Na lehátku, v plavkách, s brýlemi proti slunci - jako by se opaloval. Nebyl to sen. Byl to ON.

„Promiňte, prosím“, oslovil jsem ho nesměle. „Pokud se nemýlím, prší...“

Otočil se ke mně, sundal brýle, podíval se mi do tváře, rozložil dnešní noviny a začal číst předpověď počasí: „Pocasí beze změny. Brázda vysokého tlaku nad našim územím se udrží...“

Odložil noviny a řekl pak: „Mám rád své povolání. Toto byla má předpověď počasí. Jsem meteorolog.“

Vzpoměl jsem si na Danteho. „I pohled do nebes je práce!“ Meteorolog si opět nasadil brýle proti slunci a požádal mě: „A teď, prosím, mi ustupte ze slunce!“

JAK SE TVÁŘIT, KDYŽ VÁM ULÉTNOU VČELY A POMNÍK VELIKÁNA

Už vím, proč se říká „Tváří se, jako by mu ulétly včely“. Okoukl jsem to. Byl jsem při tom. A tvářil jsem se zrovna tak. Jako by mi ulétly včely. I když to nebyly včely moje. A ani vlastně dodnes nevím, čím to byl roj. Když ulétal, bylo u toho přes dvě stě lidí. Každý se tvářil, jako by včely ulétly právě jemu. Tvářil jsem se také tak. Bylo to důležité. Abych nevypadal jako úhlavní nepřítel včel. Dovetl jsem se totiž, že „včela je nejlepším přítelem člověka. Má však mnoho nepřátel. Největším nepřitelem včely je člověk - jenž včelu nezná.“

Toto moudro viselo jako reklamní slogan za výkladem místního holičství. Holič byl včelař. Víc včelař než holič.

Včely ulétly v neděli. Ve čtyři hodiny odpoledne. Totiž - ulétly až v pět. Ve čtyři se teprve vyrojily. Byl jsem v té obci

na dovolené. V neděli tam odhalovali pomník velikána. Velikán byl místní rodák. Pomník byl spíš sochou než monumentem. I velikán byl spíš velikáš než kapacita. Ale poněvadž sousední vesnice měla na radnici bustu skutečně slavného rodáka, usnesli se místní megalomani, že vybudují monument. Chtěli monument. Peníze sehnali na pomník. Vyšla z toho jen socha. V neděli odpoledne měla být odhalena. S velkou parádou. Fángle, dechovka a ohňostroj.

V půl čtvrté začala vyhrávat kapela. Socha byla zahalena do sešitých prostěradel. Kolem stálo přes dvě stě rodáků a usedlíků. A já. Všichni svátečně oblečení. Ve čtyři hodiny vystoupil na řečniště starosta. Řekl: „Milí rodáci a usedlíci, domorodci, občané a vzácní hosté!“ To zřejmě patřilo mně. Jiný přivandrovalec se tam nenacházel. Zatleskal jsem tedy. Starosta zatleskal rovněž. Rodáci a usedlíci se přidali. Když jsme dotleskali řekl starosta ještě jednou: „Milí rodáci a usedlíci, domorodci, občané a...“ Chvilku se odmlčel. Čekal jsem, že řekne: „...a vzácný pane Škutino!“ Nedošlo mu to. Řekl opět: „...a vzácní hosté!“ Za těchto okolností jsem už nezatleskal.

Katastrofa se dostavila nečekaně. Náhle bylo slyšet „bzzz - bzzzzz“.

Dospělí okřikovali a napomínali dítka. Vtom kdosi vykřikl: „Ježíšikriste, někomu se rojej včely!“

Všechno, co mělo nohy, se dalo na úprk. Jediný, kdo zůstal na postranství před zahalenou sochou, jsem byl já sám. Já jediný totiž nevládnul včelstvo. Všichni ostatní jako když do vrabců střelí. Všichni rodáci a usedlíci, domorodci a místní občané byli včelaři. Rozprchli se ke svým úlům. Přesvědčit se, čím včelstvo se to vyrojilo.

Roj zakroužil nad náměstíčkem. Padl jsem k zemi. Přitom jsem udělal pohyb rukou, jako bych chtěl odehnat vrabce. Zvolal jsem: „Kšic! Kšic!“ Což se včelám zřejmě nelíbilo. Vypadaly, jako by je to rozzuřilo. Naštěstí upoutal pozornost královny mikrofon na řečništi. Posadila se na něj. Celý roj kolem ní. Jako pytel s krmením. Bzučelo to, hučelo, hřmělo, burácelo. Ampliony bzučení a hučení mnohonásobně zesilovaly. Na vylidněném náměstíčku to působilo depresivně. Hrůzostrašně. Celá vesnice bzučela a hučela, burácela a hřměla ozvěnou. Rodáci a usedlíci pádili zpátky k pomníku. Už věděli, že to není jejich včelstvo, co se vyrojilo. Byli teď 147

škodolibě zvědaví, který včelař je tím postiženým. Postiženým radostnou událostí.

Mezitím přijel pozvaný televizní kameraman. Pozdě na slavnost, ale ještě včas na atrakci se včelami. Popadl kameru a začal točit. Předsedkyně místního spolku starých pannen po něm mrštila svým věnečkem. Bála se ostudy. Ale netrefila se. Za to trefila mikrofon. Zahřmělo to. Věneček srazil roj. Rozzužené včely křížovaly náměstíčko. Sto, tisíc, deset tisíc - snad milion včel zakrylo slunce.

Uraženou královnu upoutal zalajntuchovaný monument. Unavena, zmožena a otrávena ve svém majestátu se uložila do bílých prostěradel. Létavky, slídivky, dělnice a trubci na ní. Celý roj. Vypadalo to, jako by se slétávalo všechno včelstvo světa. Prostěradlo zčernalo. Lajntuchy se pod tíhou včelstva uvolnily a praskly. Pomník byl odhalen.

Jenže - co to? Z hlavy velikána náhle vyrazilo cosi divokého. Hlava byla dutá. Vosy si v dutině postavily hnízdo. A teď vzrušený vyrazily k protiútok.

Rozpoutalo se peklo. Vosy proti včelám. Včely proti vosám. Vosy a včely společně proti rodákům a usedlíkům. A proti mně!

Popadl jsem pohozený transparent a bránil jsem se. Kdo měl co po ruce, vyrukoval s tím v sebeobraně. Klobouky, slamáky, čepice, šátky, dechové nástroje, paličky od bubnu, lavičky, vývěsky, plakáty, květináče - všechno vířilo ve vzduchu.

Nad vesnicí přelétla letka bombardáků. Na mávání odpověděla zakroužením. Osamocený dvouplošník jako melouch práškoval okolní louky a lada. Chtěl taky odpovědět na pozdrav zakýváním křídel. Tím se stalo, že předčasně rozsypal hnojící moučku. Jako písečná bouře, jako bakteriologický prach, jako sněhová chumelenice, se sypalo bílé hnojivo na celý ten pozemský zmatek, chaos, virval.

Stříbrná bombardovací letka se zvědavě vrátila zpátky. Včelí královna už toho všeho měla po krk. Definitivně se urazila. Rozletěla se za svými ocelovými plakiáty, následována rojem. Vosy se navracely do vosího hnízda v duté hlavě velikána.

Všichni se tvářili, jako by jim ulétly včely. Pokud běží o mne, já se tvářil zrovna tak jako velikán z odhaleného pomníku. Jako bych měl v duté hlavě vosí hnízdo.

Vydává KONFRONTATION SA Postfach 3170, CH-8048 Zuerich.
 Odpovědný redaktor Jan Vltavský. Technická redakce Jaroslav Norbert.
 Tiskárna WM-Druck AG, Leutholdstrasse 21, 8037 Zuerich.
 Revue vychází šestkrát ročně.
 Číslo účtu pošt.šek.úřadu: 80-17663, Zürich.
 Bankovní spojení: Aargauische Hypotheken und Handelsbank,
 CH-5200 Brugg, Kto: KI-553889.6. For Konfrontation.
 Zahraněční odběratelé mohou platit buď bankovním příkazem nebo mezi
 národní poštovní poukázkou.
 Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Eigentümer, Herausgeber und Verleger: KONFRONTATION AG,
 Postfach 3170, CH-8048 Zürich. Verantwortlicher Redaktor Jan Vltavský.
 Layout Jaroslav Norbert. Druck: WM-Druck AG, Leutholdstr. 21, 8037 Zürich
 Erscheint sechsmal jährlich.
 Postcheckamt Zürich, 80-17663.
 Bankverbindung: Aargauische Hypotheken und Handelsbank, CH-5200 Brugg.
 Kto: KI - 553889.6. Ref. Konfrontation.
 Die Abonnenten im Ausland können auch mit Banküberweisung oder Mo-
 ney Order bezahlen. Nicht zurückgeforderte Manuskripte werden nicht
 retourniert.

Owner, publisher and editor KONFRONTATION SA, Postfach 3170,
 CH-8048 Zürich.
 Editor in charge: Jan Vltavský. Layout Jaroslav Norbert. Printer: WM-Druck
 AG, Leutholdstrasse 21, 8037 Zürich. Published six times yearly.
 Postcheque office: 80-17663, Zürich.
 Bank: Aargauische Hypotheken und Handelsbank, CH-5200 Brugg, Kto:KI-
 553889.6. For Konfrontation.
 Subscribers can also transfer their money by bank or money-order.
 Original manuscripts will only be returned upon request.

**Roční předplatné /6 čísel/
 One year subscrip./6 copies/
 Jahresabon./6 Ausgaben/**

sFr	49.50
DM	52.50
Oes	390.-
L	14.50
Hfl	57.50
FF	118.80
bFr	829.-
sKr	119.-
dKr	139.50
nKr	139.50
US \$	25.90
can \$	28.-
aus \$	24.90

**Jednotlivé číslo:
 Single copy:
 Einzelnummer:**

sFr	9.80
DM	10.25
Oes	77.-
L	2.85
Hfl	11.50
FF	23.50
bFr	165.-
sKr	24.-
dKr	28.40
nKr	28.40
US \$	4.95
can \$	5.45
aus \$	4.90

